

การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา
และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

ปริญญานิพนธ์

ของ

กรกช วิชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2551

การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา
และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

ปริญญาานิพนธ์

ของ

กรกช วิชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา
และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

บทคัดย่อ

ของ

กรกช วิชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2551

กรกช วิชัย. (2551). การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

ความเมตตากรุณา และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พะเยา เขต 1. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง,
อาจารย์ ดร.ละเอียด รัชฎ์เฝ้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู และ
แสดงคุณภาพของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ในด้านอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และ
เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน
776 คน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือจำนวน 477 คน และกลุ่มตัวอย่างที่
ใช้ในการทดสอบสมมติฐานจำนวน 299 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random
Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบวัด
เหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานการณ์ 3 ตัวเลือก

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู ด้านความรับผิดชอบ
ด้านความเมตตากรุณา และด้านความยุติธรรม จำนวนด้านละ 15 ข้อ รวมทั้งสิ้น 45 ข้อ มีค่า
อำนาจจำแนกระหว่าง 0.260 ถึง 0.644

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู ที่ได้จาก
การตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อย
ภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิง
จริยธรรมของครูด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรมและทั้งฉบับมีค่า
ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเท่ากับ 0.866, 0.940, 0.911 และ 0.911 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าความ
เที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู วิเคราะห์ด้วยวิธีการหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ด้านความรับผิดชอบ ด้านความ
เมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ 0.733, 0.829, 0.804
และ 0.920 ตามลำดับ แสดงว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ใน
เกณฑ์ดี

4. การศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ครูหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนครูชายมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน พบว่า ครูหญิงและครูชายมีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูที่มีอายุในกลุ่ม 22 – 40 ปี และกลุ่ม 41 – 60 ปี มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างเพศและอายุของครูที่ส่งผลร่วมกันต่อระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครู

A CONSTRUCTION OF MORAL REASONING TEST IN RESPONSIBILITY,
MERCY AND JUSTICE FOR TEACHERS IN SCHOOLS UNDER
PHAYAO EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

AN ABSTRACT
BY
GORAGOCH WICHAI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

May 2008

Goragoch Wichai. (2008). *A Construction of Moral Reasoning Test in Responsibility , Mercy and Justice for Teachers in Schools under Phayao Educational Service Area Office 1*. Master thesis, M.Ed.(Educational Measurement). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Suwaporn Semheng , Dr. Laiad Ruckpau.

The purposes of this study were to construct and reveal the quality of a Moral Reasoning Test which comprised 3 traits; Responsibility, Mercy and Justice and to compare the teacher's moral reasoning according to gender and age. A total of 766 teachers selected by Simple Random Sampling from schools under Phayao Educational Service Area Office 1 in the second semester year 2008, were divided into two sample groups. The first group consisted of 477 teachers was used for reveal the quality of test. The second group consisted of 299 teachers was used for comparing the teacher's moral reasoning.

The result revealed that ;

1. The discrimination index of a Moral Reasoning Test items on Responsibility, Mercy and Justice with 15 items in each were ranged from 0.260 to 0.644.
2. Construct validity of Moral Reasoning Test on Responsibility, Mercy and Justice and all traits calculated by internal consistency through Pearson Product – Moment Coefficient were 0.866, 0.940, 0.911 and 0.911 respectively with significantly at .01 level.
3. The reliability of Moral Reasoning Test analyzed by Cronbach's Alpha Coefficient on each traits and all traits were 0.733, 0.829, 0.804 and 0.920 respectively.
4. The moral reasoning on traits of Responsibility, Mercy, Justice and all traits of female teachers and teachers in the group of 41 – 60 years old were found in the high level while those traits of male teachers and teachers in the group of 22 – 40 years old were found in moderate level.

There were significant difference in the moral reasoning on each trait and all traits at the .01 level as perceived by male and female teachers and at the .05 level as perceived by teachers in different age group but there was no interaction between gender and age.

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา
และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

ของ

กรกช วิชัย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง)

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุ่ม)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ละเอียด รัชษ์เฝ้า)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ละเอียด รัชษ์เฝ้า)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง ประธานควบคุมปริญญาบัตร และอาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฝ้า กรรมการควบคุมปริญญาบัตร ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็นและช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ เป็นอย่างดี ส่วนการสอบปากเปล่าปริญญาบัตรได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม อันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญาบัตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสุม และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสุม , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ , อาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ , อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ และ อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง ที่เป็นเชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงในการวัดยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา และคณาจารย์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพะเยา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลือ และให้กำลังใจของพี่ๆ และน้องๆ นิสิตสาขาวิชาการวัดผลการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้ปริญญาบัตรฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อณรงค์ศักดิ์ วิชัย คุณแม่พัฒนาภรณ์ วิชัย รวมถึงพี่ๆ น้องๆ และญาติๆ ที่ช่วยเหลือให้กำลังใจ กำลังใจ ตลอดจนกำลังใจด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย ด้วยความรัก และความห่วงใยทำให้ประสบความสำเร็จด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย คุณประโยชน์ของปริญญาบัตรฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว

กรกช วิชัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	สมมติฐานในการวิจัย.....	7
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	10
	ความหมายของจริยธรรม.....	10
	องค์ประกอบทางจริยธรรม.....	13
	ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม.....	15
	การวัดจริยธรรม.....	27
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของคุณ.....	31
	คุณธรรมสำหรับครู.....	31
	จรรยาบรรณวิชาชีพครู.....	34
	คุณลักษณะของครูที่ดี.....	39
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	46
	ความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	46
	ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	46
	การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2(ต่อ)	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	50
	ค่าอำนาจจำแนก.....	51
	ความเที่ยงตรง.....	55
	ความเชื่อมั่น.....	67
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม.....	70
	งานวิจัยในประเทศไทย.....	70
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	81
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
	การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง.....	85
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	99
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	105
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	119
	สังเขปจุดมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีดำเนินการวิจัย.....	119
	สรุปผลการวิจัย.....	120
	อภิปรายผล.....	122
	ข้อเสนอแนะ.....	126

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	140
ภาคผนวก ก.....	141
ภาคผนวก ข.....	145
ภาคผนวก ค.....	148
ภาคผนวก ง.....	167
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	169

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	23
2	คุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู.....	37
3	องค์ประกอบของจริยธรรมครูตามทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิและองค์กรทางการศึกษา	44
4	พฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ของจริยธรรมครู.....	45
5	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามโรงเรียน.....	87
6	ผังการออกแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู.....	91
7	ค่าอำนาจจำแนก (α) ของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู.....	107
8	ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการตรวจสอบความคงที่ภายในของ แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู.....	108
9	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู.....	109
10	ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรมและ โดยรวมของครู จำแนกตามเพศ.....	110
11	ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรมและ โดยรวมของครู จำแนกตามอายุ.....	112
12	ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับเหตุผลเชิงด้านความ รับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรมและโดยรวมของครู จำแนกตามเพศและอายุที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	113
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้าน ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมของครู จำแนกตามเพศ และอายุ.....	115
14	รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1.....	142
15	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู.....	146
16	ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (α) ของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ของครู.....	147

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 ภาพทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม.....	21
3 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
4 กราฟเส้นแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอายุที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมของคุณ	117

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอันดับแรกคือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนควรครอบคลุมถึงความรู้สึกรู้จักคิดที่ดั่งงาม ความมีสุนทรียะและเน้นด้านจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพราะจริยธรรมเป็นลักษณะขั้นสูงสุดทางจิตใจของบุคคล เปรียบเสมือนหลังคาบ้านคนที่ไม่มียุติธรรมคือคนที่ไม่มียุติธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2526: 11) คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากในการกำหนดความสุขของสังคม สังคมใดที่คนในสังคมเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ในขณะที่เดียวกันหากคนในสังคมใดมีความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรมและจริยธรรม แม้สังคมนั้นจะมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจก็ย่อมจะหาความสุขได้ยาก (สุทธีวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. 2542: 31) การพัฒนาจริยธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป้าหมายที่สำคัญ คือ การมีสังคมที่พึงปรารถนา ครอบคลุมที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็งและประเทศชาติที่มั่นคงในการพัฒนาคนให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนให้มีความสุข มีศีลธรรม มีการศึกษา มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่าในศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 1) การพัฒนาคนถือเป็นภารกิจสำคัญยิ่งจะต้องพัฒนาคนให้ดีและมีคุณธรรมเสียก่อน จึงค่อยหันไปพัฒนาคนให้เก่งและมีคุณภาพ คุณธรรมจริยธรรมจะต้องปลูกฝัง หล่อหลอมตั้งแต่เบื้องต้น โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาซึ่งอยู่บนหลักการที่เป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมอีกทั้งเพียบพร้อมด้านคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น บทบาทของการศึกษาจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาเท่านั้น แต่เป็นทั้งตัวการสำคัญในการพัฒนาโดยตรงและเป็นผลของการพัฒนาอีกด้วย (พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์. 2546: 1; วราคม ที่สุกะ. 2543: 109-110)

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง เพราะครูรับหน้าที่ในการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ ครูต้องพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่พร้อมทั้งสติและปัญญาในการที่จะแก้ไขปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม จึงกล่าวได้ว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณภาพประชากรในสังคม ซึ่งคุณภาพของประชากรในสังคมนี้อาจส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม วิชาชีพครูจึง

ควรเป็นวิชาชีพของคนเก่ง คนดีในสังคมและผู้ประกอบวิชาชีพนี้ควรเป็นแบบอย่างทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิตและสามารถชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสมที่ควร (ดิเรก พรสีมา. 2541 : 1) ครูผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการให้การศึกษาและพัฒนา นักเรียน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรม แต่การที่ครูจะสามารถทำหน้าที่สำคัญนี้ได้คือนั้นครูจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ หลายประการในตัวครูนับตั้งแต่ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย บุคลิกภาพ อุดมคติและพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความยุติธรรม การรักษาวินัย ซึ่งจะเป็นการกำหนดคุณภาพของครู ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลอีก กลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทในการปลูกฝัง ถ่ายทอดและขัดเกลา ตลอดจนสร้างเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนในฐานะเป็นครูผู้สอนหรือให้ การศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของครูนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ อย่างมากในการพัฒนาการศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป โดยครูต้อง ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาและพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณาและความ ยุติธรรมของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ ที่สนใจ นำไปใช้ประโยชน์ในการหาข้อมูลในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของครูและเป็น แนวทางนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพของครูเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณาและความยุติธรรมของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพะเยา เขต 1 โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณาและความยุติธรรมของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอายุที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีคุณภาพ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพแบบวัดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่สนใจอื่นๆ ที่จะนำผลจากการวัดไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของครู อันจะนำไปสู่การพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 130 โรงเรียน 1,578 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 776 คน จำแนกเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือจำนวน 477 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานจำนวน 299 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู คือ คุณภาพของแบบทดสอบ ได้แก่
  - 1.1 อานาจจำแนก
  - 1.2 ความเที่ยงตรง
  - 1.3 ความเชื่อมั่น
2. ตัวแปรที่ใช้ในการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู ประกอบด้วย
  - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
    - 2.1.1 เพศ จำแนกเป็น
      - 2.1.1.1 เพศชาย
      - 2.1.1.2 เพศหญิง

2.1.2 อายุ จำแนกเป็น

2.1.2.1 22 – 40 ปี

2.1.2.2 41 – 60 ปี

2.2 ตัวแปรตาม คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมของครู ซึ่งครอบคลุมจริยธรรม 3 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ความรับผิดชอบ

2.2.2 ความเมตตากรุณา

2.2.3 ความยุติธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาแบบทดสอบ หมายถึง การสร้างและตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบให้เป็นไปตามเกณฑ์ในด้านค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่น

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น เหตุผลนี้จะแสดงถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล ซึ่งยึดหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ ระดับตามกฎเกณฑ์และระดับเหนือกฎเกณฑ์

2.1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง ขั้นที่บุคคลมุ่งที่จะกระทำพฤติกรรมเพื่อไม่让自己ถูกลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่ได้รับและยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตน จะเลือกกระทำพฤติกรรมในสิ่งที่นำความพอใจมาสู่ตนเองเท่านั้นและกระทำเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากผู้อื่น

2.2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง ขั้นที่บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น กระทำพฤติกรรมตามคนส่วนมากเพราะคิดว่าการทำตามเสียงส่วนใหญ่เป็นการกระทำของคนดีและจะได้รับการยอมรับ กระทำพฤติกรรมโดยใช้กฎเกณฑ์ กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนในสังคมเป็นเครื่องนำทาง มีความรู้สึกถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ที่จะต้องทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนด เพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับ น่าเคารพนับถือและมีเกียรติ

2.3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง ขั้นที่บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มากในสังคม เห็นความสำคัญของกฎหมาย สัญญาประชาคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ มีความละเอียดใจต่อการกระทำชั่วและมีความ

ภาคภูมิใจในตนเองเมื่อทำดี มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มและสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ กระทำพฤติกรรมต่อทุกคนโดยยึดหลักจริยธรรม มีความเกรงกลัวต่อบาป เคารพในความเป็นมนุษย์และคุณค่าของแต่ละบุคคล มีความยุติธรรมและความเสมอภาค

3. จริยธรรมของครู หมายถึง แนวทางการประพฤติปฏิบัติอันดีงามที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูประพฤติปฏิบัติเพื่อรักษา ส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของความเป็นครู ในการศึกษาครั้งนี้พิจารณาจากจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และความยุติธรรม

3.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง การมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร ยอมรับภาระกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย พยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยการมุ่งมั่นในผลงาน พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา ใช้เวลาคุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ และประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

3.2 ความเมตตากรุณา หมายถึง การรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และการสงสารคิดจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติของผู้เรียน แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ เป็นกันเองกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของผู้เรียนได้

3.3 ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดย ความเป็นธรรมต่อนักเรียน เอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ยินดีช่วยเหลือผู้เรียนโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม ความเป็นธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร เอาใจใส่และปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ยินดีช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

4. แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดเหตุผล เชิงจริยธรรมของครูทั้ง 3 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และความยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดหลักตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

5. รูปแบบของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู หมายถึง ลักษณะของข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้วัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู ซึ่งเป็นแบบสถานการณ์เพื่อให้ครูตัดสินใจเลือกใช้เหตุผลในการปฏิบัติ มี 3 ตัวเลือก ให้คะแนนตามเหตุผลของตัวเลือก

6. คุณภาพของแบบทดสอบ หมายถึง หลักฐานในการแสดงคุณสมบัติของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูรายข้อและทั้งฉบับในด้านอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

6.1 อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถจำแนกหรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มที่มีจริยธรรมสูง และกลุ่มที่มีจริยธรรมต่ำ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation)

6.2 ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่ทำหน้าที่วัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้องตรงตามความมุ่งหมาย ในการวิจัยครั้งนี้หาความเที่ยงตรงใน 2 ด้าน คือ

6.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) หมายถึง คุณสมบัติของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบทดสอบที่สามารถวัดความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ตรงตามนิยามที่กำหนด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีวุฒิปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 คน และจิตวิทยาจำนวน 2 คน รวม 5 คน ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับลักษณะที่ต้องการวัด แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

6.2.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ครอบคลุมตามลักษณะของโครงสร้าง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

6.3 ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ตอบได้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณค่าความเชื่อมั่นได้จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

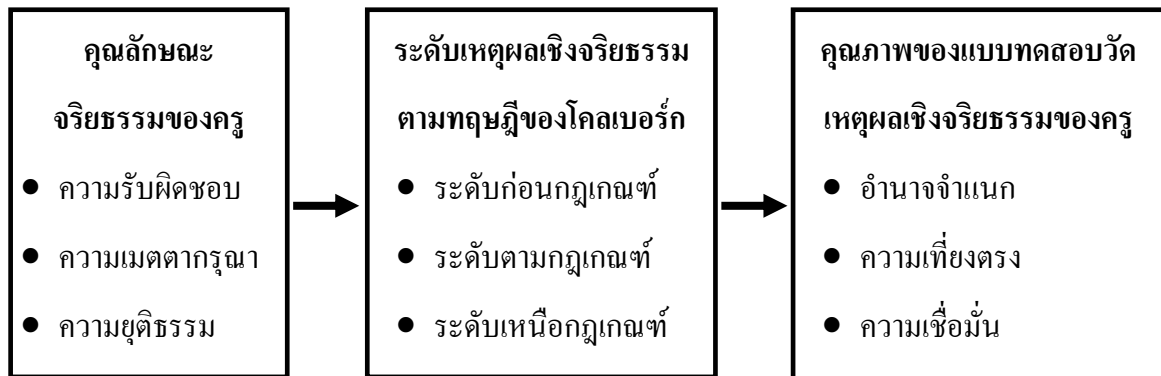
1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ที่มีเพศและอายุแตกต่างกันมีเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน
2. มีผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอายุที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

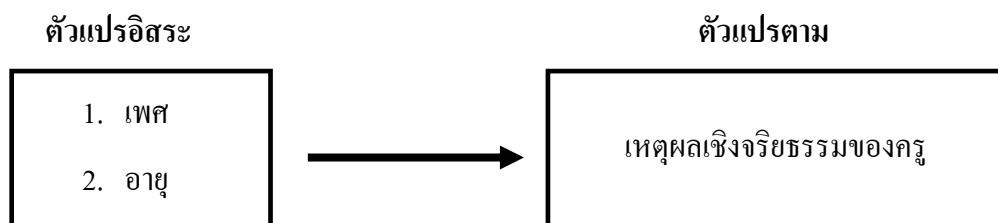
จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง เพราะ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณภาพประชากรในสังคม อันจะต้องปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในชาตินั้น ครูมิใช่จะเป็นแบบอย่างเฉพาะแก่นักเรียนเท่านั้น คนทั่วไปยังคงคาดหวังจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมยิ่งกว่าบุคคลกลุ่มใดๆ วิชาชีพครูจึงควรเป็นวิชาชีพของคนเก่ง คนดีในสังคมและผู้ประกอบวิชาชีพนี้ควรเป็นแบบอย่างทางคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และสามารถชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสม ที่ควร แต่การที่ครูจะสามารถทำหน้าที่สำคัญนี้ได้ชาตินั้นครูจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ หลายนประการในตัวครูนับตั้งแต่ความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย บุคลิกภาพ อุดมคติและพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านจริยธรรม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม ซึ่งจะเป็นการกำหนดคุณภาพของครู (ดิเรก พรสีมา. 2541 : 1) และจากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับพบว่า การบรรลุวุฒิภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกในทางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520: 63-64) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม สามารถใช้ข้อสอบเป็นสถานการณ์ที่มีตัวเลือกได้ ซึ่งสามารถทำให้ผู้สอบวัดความสามารถพิจารณาตัดสินใจจากคำตอบหรือเหตุผลของผู้ถูกวัดว่ามีลักษณะทางจริยธรรมด้านนี้เป็นอย่างไร (โกศล มีคุณ. 2533: 94-98) จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมครูพบว่า เพศและอายุมีความสัมพันธ์กับระดับจริยธรรมของครู ครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกันจะมีระดับจริยธรรมแตกต่างกัน (เจนการณั์ เพียงประชาญ์. 2540; มารศรี จันทร์ศรี. 2540; ปรีชา สายคำ. 2540; วรรณ มณีโชติ. 2541; Gowin. 1982)

ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณาและความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

กรอบแนวคิดในการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
  - 1.1 ความหมายของจริยธรรม
  - 1.2 องค์ประกอบทางจริยธรรม
  - 1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
  - 1.4 การวัดจริยธรรม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของครู
  - 2.1 คุณธรรมสำหรับครู
  - 2.2 จรรยาบรรณวิชาชีพครู
  - 2.3 คุณลักษณะของครูที่ดี
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม
  - 3.1 ความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรม
  - 3.2 ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม
  - 3.3 การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาคูณภาพของเครื่องมือ
  - 4.1 ค่าอำนาจจำแนก
  - 4.2 ความเที่ยงตรง
  - 4.3 ความเชื่อมั่น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศไทย
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

1.1 ความหมายของจริยธรรม

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2522: 18) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ประมวล ความประพฤติและความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสม

บรรจง จันทรสภา (2522: 176-180) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง การประเมินคุณค่าของการกระทำ หรือการแสดงออกของมนุษย์เพื่อหาคำตอบว่าการกระทำเช่นนั้น ดีหรือชั่ว ยุติธรรมหรืออยุติธรรม

วีระ บำรุงรักษ์ (2523: 131) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง แบบแผน ความประพฤติซึ่งตั้งอยู่บนหลักคุณธรรมและมาตรฐานของวัฒนธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ลักษณะ ทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขต รวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วน อีกประการหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคม ลงโทษหรือพยายามกำจัดและผู้กระทำนั้นว่าส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก ประเภทหลังน้อย

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2524: 5) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่ควร ประพฤติ ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมหรือการกระทำทางกาย วาจาและใจอันดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ

กรมการฝึกหัดครู (2525: 11) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามที่สังคมยอมรับเพื่อบรรลุถึงคุณภาพชีวิตที่มีคุณค่าอันพึงประสงค์ของตนและสังคม

สาโรช บัวศรี (2526: 12) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง หลักความ ประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม

กรมสามัญศึกษา (2529: 1) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควร ประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดีและความถูกต้องแก่สังคมในระดับต่างๆ และจะเกิดเมื่อคนมีความ ชัดแย้งเกี่ยวกับคุณธรรมหรือค่านิยมตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เช่น ถ้ามีเหตุการณ์ขัดแย้งเกิดขึ้นทำให้เรา ตกอยู่ในสภาพที่ต้องแก้ปัญหา แล้วเราตัดสินใจแก้ปัญหาโดยยึดผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการ แก้ปัญหาเพื่อสังคม แสดงว่า เรามีจริยธรรมสูงกว่าคนที่แก้ปัญหาเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

แสง จันทร์งาม (2530: 20) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาทางกาย วาจาและใจ เป็นการทำ พูด คิดที่เราอาจประเมินค่าเป็นดีเป็นชั่วได้ ถ้าชั่วก็ควรละเว้น ถ้าดีก็ควรกระทำ “ศีลธรรม” หมายถึง การเว้นจากความชั่ว คือการเบียดเบียนชีวิต ทรัพย์สินและคนรักของผู้อื่น เป็นต้น “ธรรม” หมายถึง การทำความดีคือการช่วยเหลือผู้อื่น แต่เมื่อจำเป็นต้องใช้คำว่า “จริยธรรม” ก็ขอให้ความหมายแบบเดียวกับศีลธรรม คือการเว้นชั่ว ทำดี

ราชบัณฑิตยสถาน (2530: 217) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม ไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ว่าหมายถึง ความหมายของจริยธรรมที่อธิบาย คือ ธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

โกวิท ประวาลพุกษ์; และภณิดา ดุสกุล (2532: 6) กล่าวว่า จริยธรรมมีความหมาย 2 นัย คือ

1. จริยธรรมเป็นหลักการและเหตุผลที่พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำ การพิจารณาตัดสินและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจกันมาดั้งเดิม
2. จริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำ เป็นการตัดสินใจ การพิจารณา ตัดสินเป็นคุณธรรมทางจริยธรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนการกระทำ และเจตคติที่สามารถสังเกตเห็นได้ ซึ่งความหมายนี้เป็นความหมายในแนวคิดแบบใหม่

เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2533: 20) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นหลักสำหรับให้คนเรายึดถือในการปฏิบัติตน จริยธรรมตัดสินให้เราเป็นคนดี มีความประพฤติดี ละเว้นความชั่ว

วิทย์ วิศทเวทย์ (2534: 2) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง พันธะหรือหน้าที่ที่เราปฏิบัติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางพระพุทธศาสนา จริยธรรม คือ การนำเอาความรู้ในความจริงหรือคุณธรรมนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคม

สมใจ เขียวสด (2534: 20) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ปทัสถานของความประพฤติแห่งมนุษย์ในสังคม ซึ่งเป็นบุคคลที่พึงยึดถือในการดำเนินชีวิต การประกอบกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ เกิดความเจริญรุ่งเรืองและความสุขแก่ตนเอง ผู้อื่นและสังคม

ในเอกสาร เรื่อง แผนพัฒนาคุณภาพและจริยธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535: 5) ได้อธิบายคำว่าจริยธรรมว่าเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ในสิ่งที่ดีงามสังคมยอมรับและมีประโยชน์ต่อตนเอง

วารีน นิยมธรรม (2536: 9) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติ อันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการและประเมินแล้วว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมรวมทั้งผู้กระทำที่จะได้รับความพึงพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

อนวัติ คุณแก้ว (2538: 15) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือ การแสดงพฤติกรรม รวมทั้งความนึกคิดในสิ่งที่เหมาะสมต่อตนเองและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความ เจริญรุ่งเรืองและพัฒนาตนเองและสังคม

ฤกษ์ชัย คุณูปการ (2539: 3) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ผู้ที่มี พฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความดีงาม มีคุณธรรมและศีลธรรมประจำใจ เมื่อแสดงพฤติกรรมแล้วจะ ได้รับความพึงพอใจหรือความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรม เป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นและสังคม

กระมล ทองธรรมชาติ (2539: 3) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจาและใจ ที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง ผู้อื่นและสังคม

สุนน อมรวิวัฒน์ (2543: 19) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง แบบแผน ของความประพฤติและการปฏิบัติซึ่งยึดหลักของศีลธรรม

สมบุญธ ชาติพงศ์ (2544: 6-7) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ปฏิบัติ แล้วเกิดความดี ความงาม ความสวย เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องและซ้อนทับกับคุณธรรม ซึ่งหมายถึง สิ่ง ที่ปฏิบัติแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น จริยธรรมจะเน้นในสิ่งที่เหนือกว่าคุณประโยชน์

เพียเจท์ (Piaget. 1960: 1) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง เป็นลักษณะ ของมนุษย์และหน้าที่ เกี่ยวกับเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ใน รูปของการกระทำร่วมกันและสิทธิ

กู๊ด (Good. 1964: 314) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง การปรับตัวให้ เข้ากับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติ ที่ถูกต้อง ดีงาม

บราวน์ (Brown. 1968: 411-424) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

แอทคินสัน (Atkinson. 1969: 10) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเขตของความเชื่อในสังคม หนึ่งๆ เกี่ยวกับอุปนิสัยและความประพฤติ ว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 4-5) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็น กฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

อาับธโน; และคนอื่นๆ (Arbuthno; and others 1981: 22) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความยุติธรรม ความเสมอภาคและการรู้จักสิทธิและหน้าที่

ฮินแมน (Hinman. 1998: 5) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นการแสดงให้เห็นสภาวะหรือการสะท้อนกลับอย่างมีจิตสำนึกเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านศีลธรรม (Moral Beliefs) หรือหลักศีลธรรมในสังคมที่ใช้ควบคุมพฤติกรรมบุคคลในสังคม

ธีรอกซ์ (Thiroux. 1998: 14) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการกระทำที่เกี่ยวกับสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อบุคคลในสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ รวมทั้งจารีต ประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม

จากความหมายของ “จริยธรรม” ที่ได้รวบรวมมาข้างต้น สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอันดีงามทั้งทางกาย วาจาและใจ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขความเจริญในสังคม

1.2 องค์ประกอบทางจริยธรรม

จริยธรรมมีลักษณะที่สัมพันธ์และขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม ความเชื่อ มโนธรรม ค่านิยม คุณธรรม และศีลธรรม ซึ่งยูพา นันทะไชย (2536: 4) ได้นิยามคำที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมไว้ดังนี้

ศีลธรรม (Morals) คือ ประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติของศาสนาในศาสนาหนึ่ง ศีลธรรมจะต่างจากจริยธรรมในแง่ที่จริยธรรมเป็นคำกลางๆ ไม่เฉพาะเรื่องศาสนา แต่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีและสังคม ด้วยส่วนศีลธรรมนั้นใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณธรรม (Virtue) คือ อุปนิสัยอันดีงามซึ่งสั่งสมอยู่ในจิตใจ อุปนิสัยนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติที่ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน

มโนธรรม (Conscience) คือ ความสำนึกถึงมาตรการความประพฤติดี อาจจะสำนึกในขณะที่จะต้องตัดสินใจเลือกวิถีทางประพฤติเฉพาะหน้าหรืออาจจะสำนึกในอดีต แต่ยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวิถีทางประพฤติ

ค่านิยม (Value) คือ การยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คนหรือกลุ่มคนมีอยู่ต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ มนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจ สังคม จริยธรรมและสุนทรียธรรม ทั้งนี้โดยได้ทำการประเมินจากทัศนะต่างๆ โดยถี่ถ้วนและรอบคอบแล้ว

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของจริยธรรมซึ่งมีบุคคลต่างๆ ได้ให้แนวคิดไว้หลากหลายด้านด้วยกัน ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520: 4-6) ได้เสนอลักษณะ จริยธรรมของบุคคลว่า ประกอบด้วยส่วนต่างๆ 4 ส่วน คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ว่าการกระทำสิ่งใดดีควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับอายุและระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้เชิงจริยธรรมสามารถเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2-10 ปี จะได้รับการปลูกฝังเป็นพิเศษ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของการเรียนรู้เนื้อหาของจริยธรรมนั่นเอง

2. ทักษะคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อพฤติกรรมต่างๆ ทางจริยธรรมว่าชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ทักษะคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่ จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นๆ และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ แม้นยำกว่าความรู้เชิงจริยธรรม ทักษะคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมแบ่งเป็น 2 จำพวก

จำพวกแรก การกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุน เช่น การให้ทาน การช่วยเหลือผู้อื่น

จำพวกที่สอง พฤติกรรมเป็นสถานการณ์ที่ช่วยให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง คະแนน ลักขโมย เป็นต้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523ก: 3) ตามโครงการวิจัยทางการศึกษาจริยธรรมไทยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Moral Reasoning) ได้แก่ ความเข้าใจเหตุผลของความถูกต้องดีงามโดยระบบการคิด

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Moral Attitude an Belief) ได้แก่ ความพึงพอใจ ความศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมขึ้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออก (Moral Conduct) ได้แก่ พฤติกรรม การกระทำที่บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือกระทำผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ กัน

พระราชวรมุณี (2523: 11 – 12) แบ่งลักษณะทางจริยธรรมเป็น 2 ส่วน คือ

1. จริยธรรมภายใน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด
2. จริยธรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตเห็นได้ แสดงออกโดยไม่ได้อยู่ภายในแต่เงื่อนไขใดๆ

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2528: 3) กล่าวว่า องค์ประกอบของจริยธรรมที่สำคัญมี 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถใช้สติปัญญา ความนึกคิด พิจารณา ตัดสินความถูกต้องนั้นได้
2. องค์ประกอบด้านทัศนคติและความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ เกิดความศรัทธาเลื่อมใส ยินดีรับแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมนั้น มาเป็นแนวปฏิบัติ
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่แสดงออก หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาจากการตัดสินใจจะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นในสถานการณ์นั้น

โกศล มีคุณ (2533: 93-94) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีการพัฒนาทางจริยธรรมสูงขึ้นได้นั้น องค์ประกอบที่จำเป็นก็คือสติปัญญาและการคิด เพราะสติปัญญาจะทำให้เด็กสามารถจดจำ พิสูจน์วิเคราะห์เข้าใจกฎเกณฑ์ ข้อบัญญัติหรือพฤติกรรมต่างๆ อันเกี่ยวกับจริยธรรมได้ ซึ่งจริยธรรมตามความหมายของเพียเจท์และโคลเบอร์ก ก็คือ พัฒนาการของความสามารถในการใช้หลักเพื่อการตัดสินใจแก้ปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในปัจจุบันว่าเป็น “เหตุผลเชิงจริยธรรม” นั้นเองและคุณลักษณะที่กำลังเป็นที่สนใจศึกษากันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

นักทฤษฎีจริยธรรมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน บางคนเชื่อว่าสังคมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมของบุคคล บางคนเชื่อว่าความพร้อมที่จะมีความเจริญทางจิตใญ่นั้นแฝงในตัวของคนตั้งแต่แรกเกิด เมื่อโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลจะเริ่มแสดงตัวเด่นชัดและเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางที่กำหนดไว้แต่เดิม โดยมีสภาพแวดล้อมเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฟรอยด์ (ทฤษฎีจิตวิเคราะห์)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ นักจิตวิทยาชาวออสเตรียคนแรกที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมต่างๆ เนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากจิตใต้สำนึก ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

อีดี (Id) พลังงานติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด หมายรวมถึง สัญชาตญาณด้วย แรงขับภายในซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ควรหรือไม่ควรแต่อย่างไร ที่เรียกกันว่า พลังแสวงหาความสุข เมื่อต้องการอย่างไร ก็จะพยายามหาทางตอบสนองความต้องการทางกายของตนเองอย่างนั้นๆ จนได้ อาจจะใช้คำว่า “สันดานดิบของมนุษย์” ก็ได้

อีโก้ (Ego) เป็นพลังแห่งการรู้และเข้าใจ การรับรู้ข้อเท็จจริง การใช้เหตุผล การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาวิธีการเพื่อตอบสนองพลังอีดี เช่น หิว พลังอีโก้ก็จะใช้เหตุผลตรรกะตรองว่าจะบำบัดความหิวนั้นด้วยวิธีการใดตามสภาพแวดล้อม เช่น หาอาหารจากตู้กับข้าวในครัว ไปรับประทานอาหารนอกบ้าน หรือดีชิงวิ่งราวเขามากิน พลังอีโก้เป็นพลังของจิตที่คอยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของอีดี โดยทำการควบคุมจิตใจมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านคุณธรรมและคอยกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามปทัสสถานของสังคมโดยซูเปอร์อีโก้กระตุ้นให้อีดี ละทิ้งความไม่ถูกต้อง ไม่ควรและสนับสนุนอีโก้ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกที่ควร มีลักษณะเป็นค่านิยมต่างๆ เช่น ความดี ความซื่อ ความถูกต้อง มโนธรรม คุณธรรม ความยุติธรรม ซูเปอร์อีโก้เป็นพลังที่หักห้ามความรุนแรงของพลังอีดี โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณทางเพศและความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลาย

ลักษณะบุคลิกภาพของมนุษย์ เกิดจากการทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 นี้ พลังใดมีอิทธิพลเหนือพลังอื่นย่อมเป็นตัวชี้ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น เช่น ถ้าพลังอีดีมีอำนาจสูง ก็มีบุคลิกเป็นเด็กไม่รู้จักโต เอาแต่ใจตนเอง ถ้าพลังอีโก้มีอำนาจสูง ก็จะเป็นคนมีเหตุผลเป็นนักปฏิบัติที่ดี ถ้าพลังซูเปอร์อีโก้มีอำนาจสูงก็เป็นนักอุดมการณ์ นักทฤษฎี นักพัฒนาสังคม ฯลฯ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เชื่อว่า จริยธรรมของเด็กจะได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่และผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรมจริยธรรม โดยจะได้รับการพัฒนาขึ้นในระบบ ซูเปอร์อีโก้ เด็กจะมุ่งกระทำตามกระบวนการถอดแบบ (Identification) จากการอบรมเลี้ยงดูมาแต่เยาว์วัยทำให้เด็กถอดแบบบุคลิกภาพ ค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมในสังคม จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนเอง และเด็กยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษตัวเองอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อจริยธรรมได้รับการปลูกฝังในระบบซูเปอร์อีโก้ของเด็กแล้ว ทุกครั้งที่เขากระทำผิด เขาก็จะลงโทษตนเองด้วยการแสดงความรู้สึกผิด และเมื่อปฏิบัติได้ตามมาตรฐานจริยธรรมก็จะมี

การให้รางวัลแก่ตนเอง ซึ่งแสดงออกด้วยการชื่นชมนิยามยกย่องตนเองเป็นต้น (ปราชญา กล้าผจญ. 2544: 168-169)

1.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

นักทฤษฎีกลุ่มนี้ เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เกิด โดยยึดเอาหลักการเสริมแรงหรือหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ โดยมีความเชื่อเบื้องต้น ดังนี้

1. พัฒนาการทางจริยธรรม เกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตามกฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคม ทั้งทางความประพฤติและอารมณ์มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2. แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุด มีรากฐานจากความต้องการทางชีวภาพหรือความต้องการรางวัลจากสังคมและหลีกเลี่ยงการลงโทษ

3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความผูกพันกับวัฒนธรรม

4. พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจโดยสาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใด ขึ้นอยู่กับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้ามและการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่และบุคคลอื่น ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing agent) (Skinner. 1971: 101-128)

จริยธรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม แยกเป็นประเด็นหลักในการพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. ต้นกำเนิดของพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมระบุว่า พฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้มี 2 แบบ คือ การเรียนรู้จากผลกรรม เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลกระทำพฤติกรรมต่างๆ ด้วยตนเองแล้วเรียนรู้ผลกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้ชนิดนี้เกิดจากการสังเกตตัวแบบ (Model) ว่า ตัวแบบทำอะไร ทำอย่างไร มีกฎเกณฑ์อย่างไร เมื่อสังเกตได้แล้ว ผู้สังเกตก็มีความคิดว่าตนสามารถทำพฤติกรรมใหม่ได้อย่างไร ในเวลาข้างหน้าที่สามารถทำแบบแผนพฤติกรรมนั้นๆ ออกมากระทำได้

2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม แยกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

2.1 ตัวแปรที่เกิดก่อนพฤติกรรม แล้วมีผลต่อพฤติกรรม ประกอบด้วย การมีตัวแบบ เพราะช่วยให้มนุษย์เรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ได้มากมาย โดยไม่ต้องใช้เวลานานกับการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก

2.2 ตัวแปรที่เกิดหลังพฤติกรรม และจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในเวลาต่อมา ประกอบด้วยผลกระทบจากภายนอกและผลกระทบจากภายใน ปฏิบัติการกระทำของตนเอง และการเปรียบเทียบผลกรรมที่คาดหวังกับผลกรรมจริง

จริยธรรมเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเกิดจากกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดขึ้น เช่น ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ศีลธรรมและจารีตประเพณี โดยที่ต้นกำเนิดของพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ในผลกระทำพฤติกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง และจากการสังเกตจากการกระทำของผู้อื่น หรือที่เรียกว่าตัวแบบ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มาก เพราะไม่ต้องเสียเวลาในการเรียนรู้ (ธีระพร อุวรรณโน. 2532: 237)

1.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้จากแม่แบบ (Modeling or observational Learning)

การเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากการได้รับแบบอย่างกระตุ้นจากสังคม บุคคลใดมีลักษณะชอบฟังพาดจะมีพฤติกรรมการเลียนแบบสูงกว่าบุคคลอื่น (Jackkubzak and Walters. 1959: 102-107) แบนดูราได้ทำการทดลองพบว่า การเรียนรู้ในลักษณะของการเลียนแบบเท่านั้นที่จะไปสู่การสร้างค่านิยมทางศีลธรรมของเด็ก อิทธิพลของรูปแบบทางสังคมจะมีผลต่อความคิดทางศีลธรรมของบุคคลอย่างยิ่ง (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2520: 195-196: อ้างอิงจาก Bandura. 1972)

1.3.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์

เพียเจท์ (Piaget. 1960: 357) เป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดที่ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาในการที่จะรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม โดยพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นด้วย เพียเจท์ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งสิ้น เป็นการสนองต่อกฎเกณฑ์ตามวัฒนธรรม มีการตัดสินใจเพื่อกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2 – 8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวต่อผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม โดยถือว่าเป็นการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงผลที่ผ่านมา

ขั้นที่ 3 ขั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8 – 10 ปี เพียเจท์ เชื่อว่า เกิดขึ้นมาจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่ม

เพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลในช่วงวัย 8 – 10 ปี เด็กที่อยู่ในสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่ 3 แต่ก็อาจจะมีเด็กบางคนที่พัฒนาการของเขาอาจหยุดชะงักในขั้นที่ 2 เนื่องจากพัฒนาการเลี้ยงดูการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูตัวเขาหรือจากสังคม หรือจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. 2520: 40-41)

ปัจจัยสำคัญที่เพียเจท์ เชื่อว่า ช่วยให้มีพัฒนาการจากจริยธรรมภายนอกไปสู่จริยธรรมภายใน ก็คือ พัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ ที่เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentricity) ลงไป ทำให้เด็กสามารถเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นได้และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น พัฒนาการเหล่านี้ เกิดขึ้นจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นในวัยเดียวกัน โดยมีกระบวนการที่เกี่ยวข้อง 2 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการแรก การมีส่วนร่วมตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลให้เด็กมีทัศนคติต่อกฎเกณฑ์และผู้มีอำนาจเปลี่ยนไปจากเดิม การที่เด็กโตขึ้นทำให้เด็กมีโอกาสได้รับความเท่าเทียมกับผู้ที่มีอายุมากกว่าตนในสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น ซึ่งจะมาลดการนับถือผู้ใหญ่แบบทิศทางเดียวกันลงไป การได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันทำให้เด็กนำเอาการนับถือกันและกันเข้ามาใช้ ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการแก้ไขกฎเกณฑ์ต่างๆ มากขึ้น มีการร่วมมือกันทำสิ่งต่างๆ มากยิ่งขึ้น ส่วนกระบวนการที่ 2 นั้นเกี่ยวกับการสวมบทบาทต่างๆ กับเพื่อนวัยเดียวกัน บางครั้งเป็นการสวมบทบาทที่จะต้องมีการกระทำต่อกันและกัน เช่น ในการเล่นเกมคนหนึ่งอาจเล่นเป็นตำรวจ อีกคนหนึ่งเป็นผู้ร้าย การเล่นเกมจะดำเนินไปด้วยดีเมื่อเด็กแต่ละคนต่างก็แสดงบทบาทของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การเล่นเกมแบบนี้ ทำให้แต่ละคนแสดงบทบาทได้เต็มที่ราวกับเป็นตำรวจ หรือเป็นผู้ร้ายจริงๆ การทำเช่นนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกนับถือเพื่อนคนอื่นๆ เคารพกฎเกณฑ์ที่พวกเขาช่วยกันสร้างขึ้น

เพียเจท์ เชื่อว่า พ่อแม่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก ดังได้ยกตัวอย่างมาแล้วในเรื่องการอบรมสั่งสอนให้เด็กพิจารณาเจตนาในการกระทำ ว่าเขามีเจตนาอย่างไร ในการตัดสินใจความถูกผิดนั้น (เช่น เด็กอายุ 7 ขวบ ทำถ้วยแตกไปถึง 15 ใบ แล้วเขาพบว่าเขาทำผิดอย่างนี้เรียกว่า ความรับผิดชอบแบบปรนัย (Objective responsibility) และเด็กโตอายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไป หากทำถ้วยแตกเพียงใบเดียวเพราะมีเจตนาจะขโมยของกันนั้น ถือว่ามีความผิดมากกว่า และถือว่าเป็นความรับผิดชอบแบบอัตนัย (Subjective responsibility) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539: 191)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีของเพียเจท์ ด้านพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม เป็นทฤษฎีที่ถือได้ว่า มีคุณค่ามากอีกทฤษฎีหนึ่ง เพราะได้กระตุ้นให้มีการวิจัยเกิดขึ้นมากมายและเป็นรากฐานให้กับทฤษฎีอื่นๆ อีกด้วย อาทิ ทฤษฎีของโคลเบอร์ก อย่างไรก็ตาม

ทฤษฎีของเพียเจท์ก็มีจุดอ่อนในบางประเด็น ได้แก่ ประการแรก ในฐานะที่เพียเจท์เป็นนักทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ ตามแนวทฤษฎีนี้พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นเป็นขั้นๆ ขั้นเหล่านี้มีลักษณะคุณสมบัติจำเพาะหลายอย่าง แต่ทฤษฎีจริยธรรมของเพียเจท์กลับมีความหละหลวมในการใช้มโนคติเกี่ยวกับขั้นเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น ขั้นตามทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจ มีคุณสมบัติประการหนึ่งว่า หากใช้วิธีทดสอบหลายๆ วิธี เป็นต้นว่าใช้เรื่องเล่าเพื่อทดสอบเด็กหลายๆ เรื่องคำตอบที่เด็กตอบต่อเรื่องหนึ่งควรอยู่ในขั้นเดียวกับที่ตอบต่อเรื่องอื่นๆ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า โครงสร้างรวม (Structural whole) ลักษณะเช่นนี้ เพียเจท์กลับยอมรับว่า ไม่ได้เกิดขึ้นในทฤษฎีจริยธรรมของเขา เพราะเด็กที่เขาทดสอบบางคน ให้คำตอบอย่างหนึ่งกับเรื่องๆ หนึ่ง แต่ให้คำตอบอีกอย่างหนึ่งกับเรื่องอีกเรื่องหนึ่ง และเรื่องบางเรื่องก็ชี้แนะไปในทางการตัดสินใจรับผิดชอบแบบปรนัยมากกว่าเรื่องอื่นๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539: 212)

1.3.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพค

เพค (Peck . 1960: 97-150) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการของจริยธรรมไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ไม่มีจริยธรรมอะไรเลย ขาดความรู้ ความสำนึกว่าสิ่งใดก็ตามที่ตัวเองกระทำลงไปนั้นมีผลดีหรือผลเสียต่อบุคคลอื่นอย่างไร ผู้มีจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้ ได้แก่ ทารก ในหมู่นักเรียนอาจมีอยู่บ้างแต่น้อย

ขั้นที่ 2 เป็นการกระทำด้วยตนเอง สนใจในเรื่องของตนเองว่า ตนเองมีความต้องการอะไรบ้าง ทำตามอารมณ์หรือความพอใจของตนเองฝ่ายเดียว ทั้งๆ ที่รู้ว่าสิ่งที่ตนพอใจนั้นคนอื่นไม่พอใจ

ขั้นที่ 3 เป็นการกระทำตามเพื่อนฝูง หรือทำตามแบบแผนที่หมู่คณะเขาปฏิบัติกัน โดยไม่มีใครได้ตรวจสอบว่าสิ่งที่ทำนั้นดีหรือเลว เป็นผลเสียแก่บุคคลอื่นแค่ไหน

ขั้นที่ 4 เป็นการกระทำตามระเบียบแต่ขาดความเข้าใจในเรื่องเหตุผลว่า ทำไมต้องทำสิ่งนั้น

ขั้นที่ 5 เป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลและสติสัมปชัญญะ ขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุด เป็นการปฏิบัติที่เป็นผลดีแก่ทุกๆ คน แม้ว่าบางครั้งจะละเมิดระเบียบแบบแผน หรือผิดไปจากหลักการปฏิบัติของหมู่คณะก็ตาม

1.3.6 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของไทย

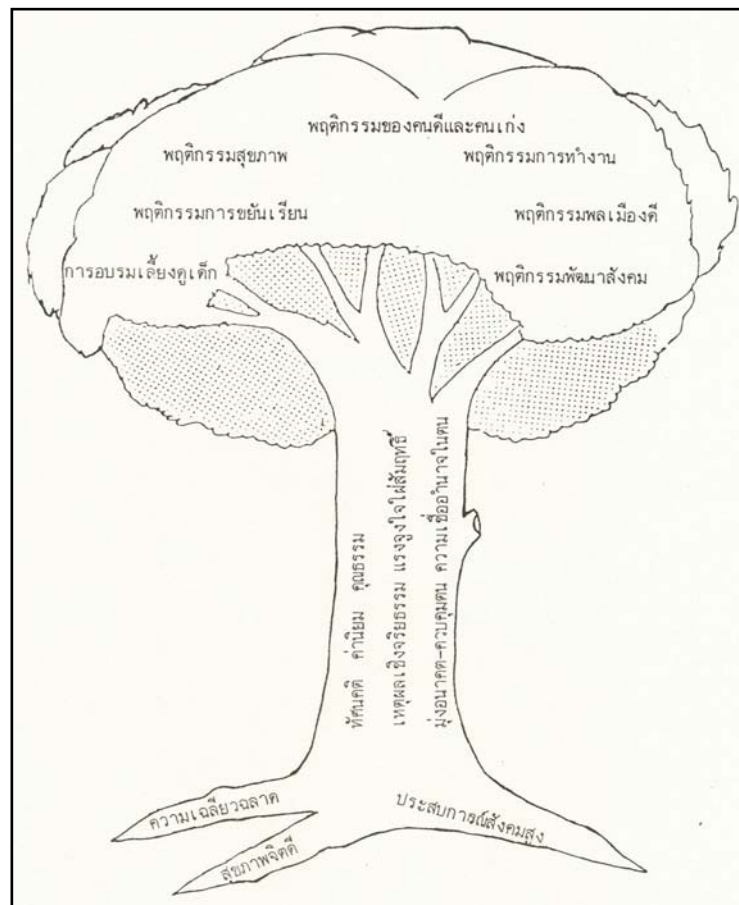
ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538: 2-5) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งโดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆ

ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 – 60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้น มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ดอกและผลไม้บนต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วย จิตลักษณะ 5 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตนเอง จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

ส่วนที่ 3 ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็งซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ สติปัญญา ประสพการณ์ทางสังคม สุขภาพจิต

ภาพประกอบ 2 ภาพทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

แสดงถึงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจริยธรรม

ที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538ข: 15

จิตลักษณะทั้ง 3 นี้ อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำดับของต้นไม้ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำดับของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียนและทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาทางจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำดับ เพื่อให้อธิบายและพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้ เกิดผลการวิจัยพฤติกรรมและจิตลักษณะของคนไทย โดยเมื่อสร้างขึ้นแล้วทฤษฎีนี้ก็ชี้แนะทางการตั้งสมมติฐานการวิจัย เพื่อหาหลักฐานใหม่ๆ มาเพิ่มเติมในทฤษฎีนี้อีก เช่น การวิจัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ที่สามารถจำแนกคนเป็น 4 ประเภท เหมือนบัวสี่เหล่า กับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล โดยพบว่า คนที่เป็นบัวเหนือน้ำเท่านั้น (มีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ด้านนี้ในปริมาณสูงเหมาะกับอายุ) เป็นผู้ที่จะสามารถรับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้เหมาะสมกับอายุ

1.3.7 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. 2520: 40-43) ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์ และพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น มิได้บรรลุสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 10 ปี เป็นส่วนมาก แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน จากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี

โคลเบอร์ก เชื่อว่า การบรรลุวุฒิภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกในทางการให้เหตุผลจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด โคลเบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนอเมริกัน อายุ 10 ปี ถึง 16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่มีการขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมโดยแบ่งจริยธรรมออกเป็น 6 ชั้น และได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ระดับของจริยธรรมทั้ง 3 ระดับนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูในการวิจัย เสนอในรูปแบบตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบเลี่ยงการลงโทษ (2 – 7 ปี) (The Punishment and Obedience Orientation)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 – 10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 – 10 ปี) (The Instrumental Relativist Orientation)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10 – 13 ปี) (The Interpersonal Concordance “Good Boy – Nice Girl” Orientation)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 – 16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามสังคม (13 – 16 ปี) (The “Law and Order” Orientation)	
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 – 25 ปี) (The Social Contract Legalistic Orientation)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (25 ปีขึ้นไป) (The Universal Ethical Principle Orientation)	

ที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. 2520: 43

ลอว์เรนซ์ โคลเบอร์ก ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางจริยธรรมในเด็กและวัยรุ่น พบว่า คนเรานั้นไม่ว่าจะอยู่ในสังคมแบบไหน ประเทศใดในส่วนของไหนของโลกและมีรูปแบบของการพัฒนาจริยธรรมตามลำดับเป็นขั้นตอนที่แน่นอนเหมือนกันเป็น 6 ข้อ คือ (ขำเลียง วุฒิจันทร์. 2524: 70-72)

ขั้นที่ 1 อายุประมาณ 2 – 7 ขวบ เป็นขั้นที่กระทำอะไรลงไปก็คิดถึงตัวเองเป็นหลัก เชื่อฟังผู้มีอำนาจทางกายสูงกว่าความรู้สึกกลัวที่จะถูกลงโทษทางกายเป็นตัวกระตุ้นให้ทำหรือไม่ให้ทำอะไร ตนเองมองตนเองว่าเหมือนกับอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น การกระทำต่างๆ จะถูกตัดสินในแง่ของผลสืบเนื่องทางกายภาพเด็กในขั้นนี้ ในระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติ คือ เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ขั้นที่ 2 อายุประมาณ 7 – 10 ขวบ เป็นขั้นที่จะทำอะไรลงไปก็เริ่มคิดถึงคนอื่นขึ้นมาบ้าง แต่ก็ยังเป็นไปเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวเท่านั้นและ

จะไม่คิดถึงความต้องการของคนอื่นเลย ถ้าหาก你不คิดว่าตนจะได้รับประโยชน์จากเขาในปริมาณที่ตนพอใจ การตัดสินใจปัญหาทางจริยธรรมจะกระทำโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์หรือกายภาพเป็นหลัก

ขั้นที่ 3 อายุประมาณ 10 – 13 ปี เป็นขั้นที่เริ่มเอาความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาพิจารณา ก่อนตัดสินใจทำอะไรลงไป ก็ต้องคิดแล้วว่าสิ่งนั้นจะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หากแต่จะนำความชื่นชอบมาให้ แรงจูงใจที่จะทำให้ประพฤติดีในขั้นนี้ คือ การได้เป็นคนดี มีคนยอมรับ ความรู้สึกทางจิตใจเข้ามา มีบทบาทสำคัญ การกำหนดแนวทางความประพฤติจึงเป็นเรื่องของการทำตามคนส่วนมาก พฤติกรรมของคนในขั้นนี้จะเป็นไปตามข้อตกลงต่างๆ ที่เหมาะสมของกลุ่มคนที่เขาอยู่ร่วมด้วยอย่างเหนียวแน่น จะไม่มีการทำอะไรตามใจตนเองโดยไม่คิดถึงผู้อื่น เพราะเขาเข้าใจว่าการทำตามเสียงส่วนใหญ่เป็นการกระทำของคนดี

ขั้นที่ 4 อายุประมาณ 13 – 16 ปี เป็นขั้นที่หันหน้าเข้าหา กฎเกณฑ์ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนในสังคมเป็นเครื่องนำทางความประพฤติแทนการทำอะไรตามคนหมู่มาก เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ คนจะเริ่มคิดว่าความมีเกียรติยศและความเป็นคนที่น่าเคารพนับถือ นั้น น่าจะมาจากการรักษา กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม ความประพฤติของคนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับนี้ จึงเป็นเพื่อรักษาสังคมเป็นประการสำคัญ คนในขั้นนี้จะเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและช่วงต้นของมัธยมศึกษาตอนปลายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ขั้นที่ 5 อายุประมาณ 16 – 25 ปี เป็นขั้นที่เริ่มเห็นความสำคัญของกฎหมาย สัญญาประชาคม กฎหมายต่างๆ จะถูกมองว่าเป็นระบบการปกครองเลยทีเดียว สิ่งใดที่ถือว่าถูกต้อง สิ่งใดที่ถือว่าถูกต้องเป็นสิ่งที่ดีที่สังคมทั้งหมดกระทำ คนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับนี้จะถือว่าไม่มีความสมบูรณ์ถึงที่สุดในกฎหมาย สังคมสามารถเปลี่ยนแปลงมาตรฐานต่างๆ ของสังคมได้ ถ้าแต่ละบุคคลเห็นพ้องต้องกันที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยปกติจะกระทำขึ้นก็ด้วยเหตุผลที่จะช่วยให้คนส่วนมากเป็นคนดี เรื่องใดก็ตามที่กฎหมายคลุมไม่ถึง สิ่งที่ดีว่าถูกต้องจะเป็นเรื่องของความคิดเห็นส่วนตัวและข้อตกลงระหว่างบุคคล คนในขั้นนี้จะเป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ขั้นที่ 6 อายุ 25 ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับหลักการต่างๆ ทางจริยธรรมที่เป็นอุดมคติสากล สิ่งที่ดีว่าถูกต้องจะเป็นเรื่องสำนึกของแต่ละบุคคล ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ถูกต้องหรือเหมาะสมในการนำไปใช้กับทุกคนที่เรียกว่า “หลักจริยธรรม” ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป กฎเกณฑ์ตรงที่กฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจง แต่หลักจริยธรรมมีลักษณะทั่วๆ ไป

การพัฒนาทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น จะเป็นไปตามขั้นที่หนึ่งผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นนี้ได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไป จะเกิดขึ้นด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้น

ที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลก็จะได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ และสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นต่ำๆ กว่า ก็จะถูกใช้น้อยลงทุกทีและถูกละทิ้งไปในที่สุด นอกจากนี้มนุษย์ทุกคนไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาทางจริยธรรมไปถึงขั้นสุดท้ายคือขั้นที่หก แต่อาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่าก็ได้ โคลเบอร์กพบว่าผู้ใหญ่ส่วนมากจะมีพัฒนาการถึงขั้นที่สี่เท่านั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจวบจันทึก. 2520: 44-45)

ต่อมาโฮลสไตน์ (Holstein. 1976) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นและติดตามดาของวัยรุ่นเหล่านั้นในช่วง 3 ปี ซึ่งเป็นการศึกษาแบบช่วงยาว (longitudinal study) พบผลสอดคล้องกับผลของโคลเบอร์กคือ ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นติดตามดาของเด็กวัยรุ่นที่ถูกศึกษา ผู้ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงอายุ 40 ปีเศษ ทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีจริยธรรมในขั้นที่ 4 ผู้ใหญ่ชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าผู้ใหญ่หญิง และในช่วง 3 ปีที่มีการวัดสองครั้งนั้น จริยธรรมของผู้ใหญ่ก้าวหน้าขึ้นน้อยมาก ซึ่งตรงข้ามกับวัยรุ่นชายหญิงผู้เป็นบุตร ในช่วงสามปีที่เว้นไปนั้นเด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมเร็วมากในการวัดครั้งแรก เด็กเหล่านี้อายุเพียง 13 ปี เด็กหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กชาย แต่พอมาวัดอีกครั้งเมื่ออายุ 16 ปี ชายมีพัฒนาการสูงกว่าหญิง จึงทำให้เข้าใจบทบาทของเพศและอายุที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรมได้ดีขึ้นด้วย

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในสังคมบางแห่งเช่นหมู่บ้านในประเทศยูคาตัน และอีกหมู่บ้านหนึ่งในประเทศตุรกี โคลเบอร์กไม่พบผู้ตอบที่มีจริยธรรมในขั้นที่ 5 และ 6 เลย แต่ผลการวิจัยที่แสดงว่าเครื่องมือวัดจริยธรรมนี้ใช้ได้กับคนทั่วไป และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม 6 ขั้นของโคลเบอร์กนั้นมีความเป็นสากลคือ การพบว่าชาวจีนได้วันและชาวเม็กซิกันมีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นขั้นตอนครบทั้ง 6 ขั้นเหมือนชาวอเมริกัน แต่ช้ากว่ากันบ้างเล็กน้อยเท่านั้น (Kohlberg. 1976: 382-385) และจากข้อสรุปดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีอายุระหว่าง 22 – 60 ปี และจากการศึกษาทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการวัยผู้ใหญ่ พบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 22 – 60 ปี ถือว่าอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งมีบุคคลต่างๆ เสนอแนวคิดในการแบ่งวัยผู้ใหญ่ไว้หลากหลายแบบด้วยกัน ดังนี้

พยอม อิงคตานุวัฒน์ (2523: 1) กล่าวว่า วัยผู้ใหญ่แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้นหรือวัยฉกรรจ์ อายุ 21 – 40 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนกลางหรือวัยกลางคน อายุ 41 – 60 ปี และวัยผู้ใหญ่ตอนปลายหรือวัยชรา อายุ 61 ปี – ถึงแก่กรรม

โคลและฮอลล์ (Luella cole & Irma Hall. 1970 อ้างอิงจาก เขียวศรี วิจิตรศิริ. 2534: 27) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันแบ่งวัยของมนุษย์ตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทางร่างกาย

เป็น 3 ระยะ คือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) อายุ 21 – 34 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adulthood) อายุ 35 – 49 ปี และวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (Late Adulthood) อายุ 50 – 64 ปี

เลวินสัน (Daniel Lavinson. 1974 อ้างอิงจาก เชียร์ศรี วิวิธศิริ. 2534: 27) ได้แบ่งวงจรชีวิตออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ตามระดับอายุ ซึ่งระดับอายุ 20 – 40 ปี เป็นระยะวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ระดับอายุ 40 – 60 ปี เป็นระยะวัยผู้ใหญ่ตอนกลางหรือวัยกลางคน และระดับอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นระยะวัยผู้ใหญ่ตอนปลายหรือวัยชรา

บรอมีเลย์ (Bromley. 1966 อ้างอิงจาก ศิราภรณ์ ทับสายทอง. 2530: 34) ใช้อายุเป็นตัวหลักในการแบ่งวงจรชีวิตที่สมบูรณ์ของมนุษย์ โดยระยะวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) อายุ 21 – 25 ปี ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adulthood) อายุ 25 – 40 ปี และระยะวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (Late Adulthood) อายุ 40 – 60 ปี

เฮฟวิกเฮิร์ท (Havighurst. 1972 อ้างอิงจาก สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2538:11) ได้จำแนกพัฒนาการของมนุษย์ออกเป็นระยะต่างๆ เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งวัยชรา โดยวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) อายุ 18 – 35 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adulthood) อายุ 35 – 60 ปี

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งช่วงอายุของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยยึดแนวคิดของพยอม อิงคตานุวัฒน์ โดยแบ่งช่วงอายุของครูเป็น 2 กลุ่ม คือ อายุ 22 – 40 ปี และ 41 – 60 ปี

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม 6 ขั้นของโคลเบอร์กนี้ นักพัฒนาจริยธรรมสามารถนำมาใช้กำหนดทิศทางและขั้นตอนการพัฒนาจริยธรรมได้เป็นอย่างดี โดยมีประโยชน์ 5 ประการ คือ (ปราชญา กล้าผจญ. 2544: 167-168)

ประการที่ 1 ทำให้นักพัฒนาไม่พัฒนาแบบถอยหลังเข้าคลอง เช่น พัฒนาผู้ที่อยู่ในชั้น 3 ให้ลงไปชั้น 1 อีก เพื่อให้เกรงกลัวการลงโทษทางกาย

ประการที่ 2 ทำให้นักพัฒนาไม่พัฒนาแบบข้ามขั้น เช่น ต้องการพัฒนาเด็กอายุ 8 – 10 ปี ซึ่งอยู่ในขั้นแสวงหารางวัลวัตถุสิ่งของให้ข้ามไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง

ประการที่ 3 การบังคับให้นักพัฒนาจริยธรรมต้องทราบก่อนการพัฒนาว่าผู้รับการพัฒนานั้นมีเหตุผลเชิงจริยธรรมปัจจุบันอยู่ในขั้นใด ถ้าเป็นขั้นที่ต่ำกว่าที่เหมาะสมกับอายุของเขาก็สมควรจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาให้สูงขึ้นไปสู่ขั้นต่อไปทีละขั้นและทฤษฎีนี้จะให้ประโยชน์

ประการที่ 4 คือกำหนดว่าขั้นต่อไปควรพัฒนาแก่ผู้รับนั้นคือขั้นใด

ประการที่ 5 ทำให้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาว่าเมื่อพัฒนาจบสิ้นแล้วจะวัดผลอย่างไรและผลจะออกมาเป็นอย่างไร จึงจะเรียกว่า การพัฒนานั้นประสบความสำเร็จ

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นแนวทางของพฤติกรรมที่ดีของมนุษย์ ซึ่งขึ้นกับสภาพสังคม ค่านิยม ความเชื่อและหลักศีลธรรมของสังคมนั้นๆ จริยธรรมมีการ เปลี่ยนแปลง ตามกาลเวลาและสภาพของสังคมนั้นๆ พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเป็นผลมาจากพันธุกรรม และสภาพแวดล้อม หรือสภาพของสังคมทั้งหลายที่บุคคลนั้นเจริญเติบโตขึ้นหรือได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์ทางจริยธรรมจากสังคมนั้น ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมมีอยู่หลายทฤษฎีและ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบวัด เหตุผลเชิงจริยธรรมของครูในการวิจัยครั้งนี้

1.4 การวัดจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538: 60-64) ได้รวบรวมและแบ่งวิธีการวัดค่านิยมทาง จริยธรรม ซึ่งมีผู้สร้างและใช้ตั้งแต่ก่อน ค.ศ. 1910 ออกเป็น 3 ยุค คือ

ยุคที่หนึ่ง ครอบคลุมถึงปี ค.ศ. 1965 นิยมใช้วิธีการวัดความรู้เกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความเชื่อและทัศนคติทางจริยธรรม โดยใช้กระดาษ – ดินสอ วิธีการในยุคนี้ขาดทฤษฎีและ แนวความคิดที่ชัดเจนในการกำหนดเนื้อหาของแบบวัดต่างๆ ใช้แยกเด็กปกติออกจากเด็กที่มีความ น้าวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรม แต่ผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงว่า เด็กปกติแตกต่างจาก ยุวอาชญากรทางด้านสติปัญญาเท่านั้น และเด็กสองประเภทนี้ไม่แตกต่างกันทางด้านความรู้และความ เชื่อทางจริยธรรมและศีลธรรมแต่ประการใด

ยุคที่สอง เริ่มมีหลักและทฤษฎีประกอบการวัดจริยธรรมมากขึ้น โดยเน้นที่ พัฒนาการทางการคิดและการตัดสินใจทางจริยธรรม เพียเจต์เป็นผู้นำในการใช้วิธีการสัมภาษณ์เด็กเพื่อ ศึกษาเนื้อหาทางความคิดของเด็ก แล้วเทียบคำตอบของเด็กตามลำดับขั้นของการพัฒนาทาง ความคิดเชิงจริยธรรมทำให้ทราบว่า เด็กคนใดมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าใคร และในยุคนี้ได้ ศึกษาบุคลิกภาพต่างๆ ที่มีหลักมาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์และทฤษฎีพฤติกรรมนิยม วิธีการวัดเพื่อ ตรวจสอบพัฒนาการของซูเปอร์อีโก้และการควบคุมตนเอง

ยุคที่สาม ครอบคลุมถึงปี ค.ศ. 1966 เป็นยุคของวิธีการวัดแบบสะท้อนภาพ (Projective Technique) เป็นการวัดเนื้อหาทางจริยธรรมในรูปของอิทธิพลของซูเปอร์อีโก้ที่มีต่อการ ทำงานของบุคลิกภาพของบุคคล โดยใช้ภาพกระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น การวัดในยุคนี้ได้ใช้ เป็นคะแนนของตัวเองแปรตามการวัดนี้ มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยตรง

ส่วนการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น เป็นวิธีการวัดที่เกิดตามมาจากวิธีการวัดในยุคลที่สองตามแนวของเพียเจต์และมีลักษณะแบบสะท้อนภาพด้วย วิธีที่ใช้เพื่อวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีดังนี้

วิธีการตอบโดยอิสระ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีที่คล้ายคลึงกับวิธีการของเพียเจต์ในการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กและผู้ใหญ่ กล่าวคือ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องให้ผู้ถูกวัดฟังทีละเรื่อง เรื่องเหล่านี้เป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของสังคม เช่น การให้ยาทำลายชีวิตแก่ผู้ป่วยทรามที่อยากตาย เป็นต้น ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการที่ได้ตัดสินใจให้ตัวเองในเรื่องกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เหตุผลที่ผู้ตอบให้เกี่ยวกับเรื่อง 6 – 9 เรื่อง จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้ชำนาญการ เพื่อจัดเข้าชั้นจริยธรรมขั้น 1 – 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก วิธีการวัดระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่นิยมใช้กันอยู่ในขณะนี้ มีอีก 2 ประเภท คือ วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกข้อความตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดของตนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบในแต่ละเรื่อง และวิธีการประเมินและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา ในเรื่องหนึ่งๆ จะมีคำตอบมาหลายประเด็นที่เข้าอยู่ในขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างๆ แต่ละเรื่องจะให้ผู้ตอบประเมินค่าประเด็นต่างๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้ แล้วนำ 4 ประเด็นที่เห็นว่าสำคัญที่สุดมาเรียงลำดับความสำคัญอีกทีหนึ่ง

การเลือกเครื่องมือวัดจริยธรรม ต้องคำนึงถึงธรรมชาติและคุณสมบัติของจริยธรรมแต่ละลักษณะ ก่อนจะเลือกหรือสร้างเครื่องมือเพื่อวัดลักษณะใดจึงควรได้ใช้ความพินิจพิจารณาอย่างรอบคอบเสียก่อน อย่างไรก็ตามกรณีต่างๆ ไปอาจเลือกใช้เครื่องมือวัดจริยธรรมให้เหมาะสมกับลักษณะที่ต้องการวัดได้ดังนี้ (โกศล มีคุณ. 2533: 94-98)

1. ลักษณะด้านความรู้ความคิด เป็นการวัดความสามารถทางสมองหรือกระบวนการแก้ปัญหาของมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 6 ชั้น เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปขั้นสูงสุดได้ คือ

- 1.1 ความรู้ความจำ (Knowledge)
- 1.2 ความเข้าใจ (Comprehensive)
- 1.3 การนำไปใช้ (Application)
- 1.4 การวิเคราะห์ (Analysis)
- 1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis)
- 1.6 การประเมินค่า (Evaluation)

หลักของการวัดความสามารถทางสมองคือ นำสิ่งเร้าที่เป็นปัญหา สถานการณ์ หรือคำถามไปกระตุ้นให้บุคคลได้ใช้สมองในการระลึกการคิดเพื่อตอบสนองงานเหล่านั้น เครื่องมือ

ที่นิยมใช้เพื่อวัดคุณลักษณะประเภทนี้ คือ ข้อสอบหรือแบบทดสอบ นอกจากนั้นที่พอใช้ได้ก็คือ การซักถาม (สัมภาษณ์) หรือการให้ทำงานแก้ปัญหา

2. ลักษณะทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะนี้ก็ยังถือว่าเป็นความสามารถทางด้านสมอง จึงควรวัดได้ด้วยข้อสอบ การสัมภาษณ์หรือให้ทำงานแก้ปัญหา แต่เนื่องจากเหตุผลเชิงจริยธรรมมีโครงสร้างทางทฤษฎีที่แยกออกไปต่างหาก ดังนั้น วิธีการถามและการตอบจึงอาจแตกต่างไปจากข้อสอบที่ใช้วัดลักษณะด้านความรู้ความคิดที่กล่าวมาในข้อ 1.) นอกจากนั้น ลักษณะคำตอบของคำถามแบบนี้ก็ไม่มีลักษณะถูก – ผิดเหมือนข้อสอบวัดความรู้ความคิด คำตอบทุกคำตอบจะได้รับการยอมรับและถูกตีค่าออกเป็นระดับหรือคะแนน ซึ่งแสดงถึงระดับขั้นทางจริยธรรมของผู้ตอบตามหลักทฤษฎีของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การวัดคุณลักษณะนี้ใช้ข้อสอบเป็นสถานการณ์ซึ่งสามารถทำให้ผู้สอบวัดความสามารถพิจารณาตัดสินใจได้จากคำตอบหรือเหตุผลของผู้ถูกวัดว่ามีลักษณะทางจริยธรรมด้านนี้เป็นอย่างไร

3. ลักษณะทางด้านความรู้สึก อันหมายรวมถึงความสนใจ เจตคติ ค่านิยม การวัดทางด้านความรู้สึกไม่สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบ เพราะแบบทดสอบจะให้คำตอบที่ถูกต้องหรือผิด และผู้ถูกทดสอบพยายามจะทำให้ถูกในสถานการณ์การสอบนั้นก็ต้องพยายามตั้งใจให้ผู้ถูกทดสอบได้ใช้ความสามารถของเขาอย่างเต็มที่ แต่ในการวัดด้านความรู้สึกนั้นไม่มีคำตอบประเภทถูกหรือผิด สิ่งที่ถูกทดสอบต้องการทราบก็คือ ความรู้สึกหรือสภาพจิตใจอันแท้จริงของผู้ตอบขณะนั้น ปัญหาของการวัดทางด้านนี้ก็คือ เป็นการยากที่จะทราบว่าสิ่งที่เขาตอบนั้นเป็นความเชื่อ ความคิดเห็น เจตคติ หรือความรู้สึกอันแท้จริงหรือไม่ ดังนั้น ประเด็นสำคัญ ก็คือ ผู้สอบวัดจะต้องพยายามหาวิธีการที่จะทำให้ผู้ตอบเปิดเผยความรู้สึกอันแท้จริงของเขาอย่างตรงไปตรงมา

เครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดลักษณะทางด้านความรู้สึกนี้อาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ผู้วัดเป็นผู้ประเมิน เช่น จากการสังเกตพฤติกรรม และประเภทที่ผู้ถูกวัดรายงานความรู้สึกของตนเอง ซึ่งได้แก่การให้ตอบแบบสำรวจ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการทำ(ตอบ)สเกลวัดเจตคติ เป็นต้น

4. ลักษณะทางด้านพฤติกรรม การวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นการวัดสิ่งที่คุณแสดงออกภายนอก ซึ่งผู้สอบวัดอาจสังเกตเห็นได้ เช่น ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ ความสนใจ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์

วิธีการสังเกตน่าจะดีที่สุด สำหรับการวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม แต่ข้อจำกัดของวิธีการดังกล่าวอยู่ตรงที่ ผู้สังเกตมักไม่ค่อยมีโอกาสดูได้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงตามธรรมชาติของผู้ถูกสังเกต เพราะบุคคลมักจะระมัดระวังพฤติกรรมของตนเองเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น อีกประการหนึ่งก็คือ พฤติกรรมทางจริยธรรมนั้นจะแสดงออกก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมเกิดขึ้นเท่านั้น

และเหตุการณ์ดังกล่าวมิใช่จะเกิดขึ้นตลอดเวลา หรือตามที่ต้องการให้เกิด จึงเป็นการยากที่ผู้สังเกต จะเฝ้ารออยู่ ที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งก็คือ พฤติกรรมที่แสดงออกเพียง ครั้งสองครั้งไม่อาจนำมาสรุป ได้ว่าเป็นพฤติกรรมประจำตัวบุคคล เพราะมันอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นลักษณะอันแท้จริงของเขา หรือไม่ได้

ด้วยข้อจำกัดของวิธีการสังเกตดังกล่าว การวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จึงอาจใช้เทคนิค อื่นๆ ด้วย เช่น

- เทคนิคการให้รายงานพฤติกรรมของตนเองโดยให้มีการบันทึกหรือตรวจสอบ พฤติกรรมของตนเองเป็นประจำ เช่น ทุกวัน ทุกสัปดาห์

- การตรวจสอบพฤติกรรมโดยการสังเกตอย่างสม่ำเสมอและมีแบบบันทึก

- การตรวจสอบผลงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมการทำงาน

- การวัดพฤติกรรมโดยสร้างสถานการณ์ นักวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ นิยมใช้วิธีนี้ เพราะสามารถทำให้เกิดเหตุการณ์ที่เร้าให้ผู้ถูกวัดแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม การสร้าง สถานการณ์ที่สมจริงและเฝ้าสังเกตโดยผู้ถูกวัดไม่รู้ตัว จะทำให้ทราบพฤติกรรมทางจริยธรรมได้เป็น อย่างดี

ไม่ว่าจะใช้เทคนิควิธีใดก็ตาม สิ่งที่ผู้สอบวัดต้องการก็คือ พฤติกรรมอันแท้จริงที่แสดงถึง คุณภาพทางจริยธรรมของผู้แสดงพฤติกรรมนั้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดอาจสรุปเทคนิคหรือเครื่องมือที่ใช้วัดจริยธรรมลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้

- ลักษณะด้านความรู้ความคิด ใช้ข้อสอบหรือแบบทดสอบ การซักถาม การสัมภาษณ์ การใช้สถานการณ์หรือให้ทำงานแก้ปัญหา

- ลักษณะด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ใช้แบบทดสอบที่เป็นสถานการณ์ การสัมภาษณ์โดยใช้สถานการณ์ การให้ทำงานแก้ปัญหาที่เป็นสถานการณ์

- ลักษณะด้านความรู้สึก ใช้การสังเกตพฤติกรรม ใช้แบบสำรวจหรือแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ใช้สเกลวัดเจตคติ

- ลักษณะด้านพฤติกรรม ใช้การสังเกต ใช้สถานการณ์ย้อมเย การตรวจสอบผลงาน การรายงานพฤติกรรมตนเอง ใช้แบบสำรวจ

จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า จริยธรรมในแต่ละลักษณะสามารถวัดได้หลายวิธีและ บางลักษณะก็อาจใช้วิธีเดียวกันหรือคล้ายกับลักษณะอื่นได้ ในแต่ละลักษณะไม่อาจกล่าวได้ว่า วิธีใดดีที่สุด การจะเลือกใช้เครื่องมือชนิดใด ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความพร้อมและความเหมาะสม

ในขณะนั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบที่เป็นสถานการณ์ในการวัดเหตุผลเชิง จริยธรรมของคุณ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของคุณ

2.1 คุณธรรมสำหรับครู

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้วิเคราะห์พฤติกรรม อันพึงประสงค์ของครูประถมศึกษา พบว่า มีคุณธรรมสำหรับครูจำนวน 36 ข้อ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529: 1) ดังนี้

1. ใฝ่เรียนใฝ่รู้
2. มีเหตุผล
3. รู้จักความพอดี
4. ยอมรับความเปลี่ยนแปลง
5. มองตน มองคน มองโลกในแง่ดี
6. ไม่ลำเอียง
7. ไม่เห็นแก่ตัว
8. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
9. ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
10. รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
11. รู้จักให้อภัย
12. มีมนุษยสัมพันธ์
13. มีความสามัคคี
14. พูดจริง ทำจริง และจริงใจ
15. ละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำชั่ว
16. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
17. กล้าหาญกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง
18. รับผิดชอบต่อหน้าที่
19. มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
20. มีความเสียสละ
21. มีความเมตตากรุณา
22. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

23. ไม่พูดร้าย พูดแต่วาจาที่ชวนฟัง
24. มีระเบียบวินัย
25. ตรงต่อเวลา
26. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
27. แก้ไขข้อบกพร่องที่ควรแก้อยู่เสมอ
28. กระทำทุกอย่างด้วยความประณีตรอบคอบ
29. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
30. มีชีวิตที่ประหยัดและเรียบง่าย
31. ไม่ตกเป็นทาสของสิ่งชั่วร้าย
32. มีความขยันหมั่นเพียรอยู่เสมอ
33. รู้จักยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเองได้
34. มีความอดทนอดกลั้น
35. มีอารมณ์สดชื่น แจ่มใส
36. ทำงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจอย่างแน่วแน่

ยนต์ ชุ่มจิต (2531: 52-57) ได้กล่าวถึงคุณธรรมที่จำเป็นสำหรับครูไว้ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความยุติธรรม
3. ความซื่อสัตย์สุจริต
4. ความขยัน ประหยัดและมีศรัทธาในอาชีพ
5. ความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม
6. การหมั่นศึกษาหาความรู้
7. การยึดมั่นในชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
8. ความภาคภูมิใจและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ
9. การรู้จักบำรุงรักษาสุขภาพกายและใจให้สมบูรณ์
10. ความเมตตากรุณา
11. ความกตัญญูกตเวทී
12. ความกล้าหาญและสามัคคี
13. การมีอุดมการณ์แห่งชีวิตและในวิชาชีพ

เกริก วัยศุขานนท์ (2532: 92-93) กล่าวว่า วิชาชีพครูได้รับการยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง คุณธรรมของครูจึงจำเป็นต้องอยู่ในระดับที่คู่ควรกับการยกย่อง กล่าวคือ นอกเหนือจากการมีคุณธรรมอันดีที่วิญญาณจะพึงมีแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพครูควรยึดมั่นในคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง คุณธรรมที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูควรยึดมั่นในคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง คุณธรรมที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูพึงยึดมั่น ได้แก่คุณธรรม 3 ประการ ดังนี้

1. คุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ประชาชน ได้แก่

1.1 การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

1.2 รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติ ปฏิบัติอยู่ในสัจความดีนั้นไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

1.3 อุดหนุน อุดหนุน และอดออมที่จะประพฤติล่วงความสัตย์ สุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

1.4 รู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

2. กัลยาณธรรม 8 ประการ คือ คุณธรรมสำหรับผู้เป็นครู หรือกัลยาณมิตร 8 ประการ ได้แก่

2.1 ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อมั่น

2.2 ศील หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติอยู่ในศีล

2.3 สุตะ หมายถึง การตั้งใจ ใฝ่ศึกษาหาความรู้

2.4 จาคะ หมายถึง การรู้จักเสียสละ

2.5 วิริยะ หมายถึง การมานะ พากเพียรในการทำงาน

2.6 สติ หมายถึง การมีสติรอบคอบไม่เพ้อฝันโดยขาดเหตุผล

2.7 สมာธิ หมายถึง การตั้งใจ ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว

2.8 ปัญญา หมายถึง การรู้จักคิด ไตร่ตรอง

3. จรรยาบรรณครู เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพครู

พิภพ ชวังเงิน (2545: 131-132) กล่าวว่า ครูเป็นเสมือนแม่พิมพ์ เป็นบ้ำาหลอม ครูเป็นผู้ปั้นศิษย์ ครูจึงต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะครู – อาจารย์เป็นบุคคลผู้เป็นแบบอย่างแก่อนุชนเป็นแม่พิมพ์ จริยธรรมโดยทั่วไปของครู – อาจารย์ มีดังนี้

1. พึงเคารพผู้บังคับบัญชา

2. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยศรัทธา
3. พึงเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของตนและของผู้อื่นอย่างเคร่งครัด
4. พึงเคารพต่อระเบียบ กฎหมายและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เหมือนบุคคลอื่น
5. พึงมีจิตใจสะอาด บริสุทธิ์ กว้างขวาง มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนครู – อาจารย์

ผู้ร่วมงาน และศิษย์

6. พึงมีศรัทธาและให้เกียรติต่ออาชีพครู – อาจารย์
7. งดเว้นอบายมุขทุกประเภท
8. ต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง
9. ดำรงชีวิตสอดคล้องเหมาะสมกับความเป็นครู
10. อุทิศเวลาเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง
11. ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างสุจริต
12. มีเหตุผล
13. รักษา และส่งเสริมความสามัคคี
14. ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจการต่างๆ
15. เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์

2.2 จรรยาบรรณวิชาชีพครู

ในการศึกษาจริยธรรมของครู สิ่งสำคัญที่ควรยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือ จรรยาบรรณวิชาชีพครู

ในปี พ.ศ. 2526 ครูสภาได้มีการปรับปรุงจรรยาบรรณวิชาชีพครูขึ้นใหม่ เรียกว่า “ระเบียบครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครูและวินัยตามระเบียบประเพณีครู” (ครูสภา. 2526: 2-3) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ครูต้องมีจรรยาบรรณมรรยาทอันดีงามและต้องอยู่ในระเบียบวินัยประเพณีของครู ดังต่อไปนี้

1. เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
3. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดี ด้วยความเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้

4. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ชื่อ่ว่าประพฤติชั่ว ไม่ประพฤติการอันใดอันจะทำให้เสียชื่อเสียงและเกียรติของความเป็นครู
5. ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษา
6. ถ่ายทอดความรู้โดยไม่ปิดบังอำพรางไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
7. ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการ โดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้างเป็นผลงานของตนและไม่เบียดบังใช้แรงงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน
8. ประพฤติอยู่ในความซื่อ สัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรมไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ
9. สุขภาพ เรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของศิษย์ ของผู้ร่วมงานและสถานศึกษา
10. รักษาความสามัคคีของครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “คุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู” เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2529 และได้กำหนดขอบเขตจรรยาบรรณของอาชีพครูไว้ดังนี้ (คุรุสภา. 2529: 5 – 7)

1. ตั้งใจสั่งสอนศิษย์ อุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี ไม่ละทิ้งหน้าที่การงาน
2. ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดบังอำพราง ไม่นำผลงานวิชาการไปใช้ในทางที่ทุจริต หรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ
3. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ผู้ร่วมงานและสถานศึกษา
4. ไม่แอบอ้างผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาเป็นของตน และไม่ใช้แรงงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
5. รักษาชื่อเสียงของตนมิให้ชื่อ่ว่าประพฤติชั่วอันจะทำให้เสื่อมเสียเกียรติของครู

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531: 5-7) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณครูหรือจรรยาครู คือ ข้อกำหนดที่คุรุสภาได้กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมให้ครูอยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงาม ซึ่งเรียกว่า ระเบียบประเพณีครู โดยจรรยาบรรณครูที่ปรากฏตามระเบียบประเพณีครูที่คุรุสภากำหนดดังกล่าวนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 เรื่อง คือ

1. ว่าด้วยจรรยาบรรณของครู
  - 1.1 ครูควรมีความรักศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติครูด้วยกัน
  - 1.2 ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับได้ชื่อว่าเป็นครู

- 1.3 ครูควรใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ ความชำนาญอยู่เสมอ
- 1.4 ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
- 1.5 ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
- 1.6 ครูควรรู้จักเสียสละ และรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
- 1.7 ครูควรรักษาชื่อเสียงของครู
- 1.8 ครูควรรู้จักมัธยัสถ์และสร้างฐานะของตนเอง
- 1.9 ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
- 1.10 ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

2. ว่าด้วยวินัยครู

- 2.1 ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 2.2 ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยการเอาใจใส่ หมดระวั

รักษามลประโยชน์ของสถาบันศึกษา

2.3 ครูต้องสุภาพเรียบร้อย เชื่อฟังและไม่แสดงความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงาน โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ห้ามมิให้กระทำข่มผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

2.4 ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานไม่ได้

2.5 ครูต้องประพฤติตนอยู่ในความสุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม

2.6 ครูต้องรักษาชื่อเสียงของครุมาให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามมิให้ประพฤติกการใดๆ อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์และชื่อเสียงของครูไม่ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพเครื่องดองของเมาจนไม่อาจครองสติได้ มีหนี้สินรุงรัง หมกมุ่นในการพนัน กระทำผิดอาญา ประพฤติผิดในการประเวณีต่อบุคคลหรือคู่สมรสของผู้อื่น กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใด อันอาจให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตน

2.7 ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใดๆ

- 2.8 ครูต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของสถานศึกษา

2.9 ครูต้องรักษาความสามัคคีระหว่างครูและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่
 การงาน

2.10 ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงานและสถานศึกษา

คุรุสภาได้จัดประชุมสัมมนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 27-28 เมษายน พ.ศ. 2532 โดยผลสรุปว่าบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพครูควรมีลักษณะพื้นฐาน 4 ประการ คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2534: 6-9)

โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นข้อคุณธรรมจรรยาบรรณนั้น มีข้อคุณธรรมที่คุรุสภาเสนอไว้ 9 ข้อ โดยแต่ละข้อได้ระบุพฤติกรรมของครู ทั้งพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ ที่แสดงการมีคุณธรรมดังกล่าวไว้ด้วย ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 คุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู

คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบ่งชี้
1. มีความเมตตากรุณา	1.1 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและสังคม	1.1.1 ไม่นิ่งดูตายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ
	1.2 มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติของผู้เรียน	1.2.1 แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กและเพื่อนร่วมงานให้ได้รับความสุขและพึงทุกข์ 1.2.2 เป็นกันเองกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของผู้เรียนได้
2. มีความยุติธรรม	2.1 ความเป็นธรรมต่อนักเรียน	2.1.1 เอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง 2.1.2 ตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม
	2.2 ความเป็นกลาง	2.2.1 ยินดีช่วยเหลือผู้เรียน ผู้ร่วมงานและผู้บริหารโดยไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง
3. มีความรับผิดชอบ	3.1 มุ่งมั่นในผลงาน	3.1.1 มีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์
	3.2 ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า	3.2.1 วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา 3.2.2 ใช้เวลาคุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ
	3.3 ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน	3.3.1 วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ 3.3.2 ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ 3.3.3 มีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน 3.3.4 ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ 3.3.5 ประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 2 (ต่อ)

คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบ่งชี้
4. มีวินัย	4.1 วินัยในตนเอง	4.1.1 ควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม 4.1.2 มีวิธีทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้
	4.2 ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ	4.2.1 ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา
5. มีความซื่อสัตย์	5.1 มีความตั้งใจ	5.1.1 กระตือรือร้น และปฏิบัติงานเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอ 5.1.2 ไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคในการทำงาน
	5.2 มีความพยายาม	5.2.1 มีความพยายามที่จะสอนเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
6. มีความอดทน	6.1 อดทนเมื่อเกิดอุปสรรค	6.1.1 ปฏิบัติงานเต็มที่ไม่วางใจว่างกลางคัน
	6.2 มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์	6.2.1 ไม่โกรธง่ายและสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม 6.2.2 อดทน อดกลั้น ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์
7. มีความประหยัด	7.1 รู้จักประหยัดและออม	7.1.1 ช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด 7.1.2 ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตน 7.1.3 รู้จักเก็บออมทรัพย์ เพื่อความมั่นคงของฐานะ
	7.2 ใช้ของคุ้มค่า	7.2.1 ช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
8. มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู	8.1 เห็นความสำคัญของอาชีพครู	8.1.1 สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครู 8.1.2 เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพครู 8.1.3 ร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู
	8.2 รักษาชื่อเสียงวิชาชีพครู	8.2.1 ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ 8.2.2 รักษาความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน 8.2.3 ปกป้องและสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู
	8.3 เกิดความสำนึกและตระหนักที่จะเป็นครูที่ดี	8.3.1 ปฏิบัติตนให้เหมาะสมที่เป็นปูชนียบุคคล
9. ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต	9.1 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	9.1.1 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น 9.1.2 รับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น
	9.2 มีเหตุผล	9.2.1 ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผลโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก 9.2.2 ใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.3 คุณลักษณะของครูที่ดี

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความสำคัญและแสดงลักษณะของครูไว้ ดังกระแสพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า (สงวน สิทธิเลิศอรุณ. 2524: 87)

... การสอนปลูกสติปัญญาฝึกสอนคนให้เป็นไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินที่ดีนั้น เป็นหน้าที่สำคัญนัก เป็นงานที่ต้องทำด้วยปัญญา ความคิดประกอบแรงกาย ในช่วงต้นนี้จะต้องใคร่ครวญให้เป็นที่แน่ใจเสียก่อนว่า การฝึกสอนกล่อมเกลานั้นจะให้รู้ปอย่างที่เราเรียกว่า เป็นไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินนั้น ดีอย่างไร แล้วจะต้องใช้วิธีฝึกฝนกล่อมเกลามาให้สำเร็จรูปได้ดังประสงค์ ซึ่งเป็นของยากต้องประกอบด้วยสติปัญญาและความสามารถในการฝึกสอนอย่างดี จึงจะสำเร็จได้ตามความปรารถนา หน้าที่ของครูจึงยกย่องว่าเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งนัก ...

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่ ครูอาวุโส ประจำปี พ.ศ. 2522 ซึ่งมีข้อความที่แสดงถึงคุณลักษณะของครูที่ดีไว้ดังนี้

“ครูที่แท้นั้นเป็นผู้กระทำแต่ความดี คือ ต้องขยันและอดุสหาหะ พากเพียร เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ ต้องหนักแน่น อดกลั้น อดทน ต้องรักษาวินัย สำรวมระวังความประพฤติ และปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ต้องปลื้มตัวปลื้มใจจากความสะอาดสบายและความ สนุกรื่นเริงที่ไม่สมควรแก่เกียรติภูมิของตน ต้องตั้งใจให้มั่นคงและแน่วแน่ ต้องซื่อสัตย์ รักษาความ จริงใจ ต้องเมตตาหวังดี ต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ ต้องอบรมปัญญาให้ เพิ่มพูนสมบุรณ์ขึ้น ทั้งในด้านวิทยาการและความฉลาด รอบรู้ในเหตุและผล” (ครูสภา. 2524: 3)

กมล สุตประเสริฐ; และคนอื่นๆ (2523: 122-126) ได้สรุปคุณลักษณะของ ครูประถมศึกษาไว้ดังนี้ ครูควรมีลักษณะพิเศษหลายอย่าง เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนใน ด้านลักษณะท่าทาง ความขยัน หมั่นเพียร ความประหยัด ความร่วมมือ และที่สำคัญคือ ความรัก เด็กและรักสังคม ครูต้องให้ความร่วมมือกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ครูต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรื่องหลักสูตรและการสอน ครูต้องรู้เรื่องพัฒนาการของผู้เรียนและลักษณะ การเรียนรู้ของผู้เรียน และครูต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือโรงเรียน โดยการจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ตลอดทั้งการช่วยดูแลรักษาโรงเรียน

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2525: 54) สรุปลักษณะครูที่ดีจากพระไตรปิฎกของพระพุทธเจ้าไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. ปิโย คือ การทำตัวให้เป็นที่รักแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป
2. ครุ คือ เป็นบุคคลที่มีความหนักแน่น มีจิตใจมั่นคง กอปรด้วยความรู้รอบคอบ
3. ภาวนีโย คือ เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความประพฤติอันดีงาม

4. วัตตาคือ เป็นผู้มีความมานะในการตักเตือน สั่งสอนโดยไม่เกรงกลัวว่าใครจะเกลียดหรือโกรธ มีความเฉลียวฉลาดในการใช้คำพูด

5. คัมภีร์ธูจะ กะถัง กัตตาคือ รู้จักสอนจากง่ายไปหายากหรือมีความลึกซึ้งขึ้นตามลำดับ

6. โนจัญญาเน นิโย ชะเย คือ รู้จักแนะนำในทางที่ถูกที่ควร ไม่แนะนำให้ออกนอกกลุ่มนอกรทาง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526: 13-15) กำหนดแนวทางการพิจารณาคัดเลือกครูดีเด่นไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของครูที่จะต้องมีคุณสมบัติ คือ มีความเสียสละในด้านเวลา แรงงานและทรัพย์สินของ มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเคารพกฎหมาย มีความยุติธรรม มีวินัยในตนเอง และหมั่นคุณะ รู้จักมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความมัธยัสถ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปฏิบัติงานด้วยความขยันอดทน อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เป็นนักเลงผู้หญิง นักเลงสุรา และนักเลงการพนัน มีความสามารถในการคิดวิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีความรู้ความสามารถ และรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นักเรียน และประชาชนทั่วไป

2. ลักษณะการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานในหน้าที่รวม 25 ข้อ แบ่งเป็นการปฏิบัติงาน 15 ข้อ ประกอบด้วย งานด้านการสอน การวัดผลและตรวจผลงาน การทำงานธุรการและบริการ การอบรมนักเรียน การปกครองชั้น การจัดกิจกรรมพิเศษ การติดต่อกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และผลการปฏิบัติงาน 10 ข้อ ประกอบด้วยคุณลักษณะของนักเรียน ผลการเรียนของนักเรียน ผลงานของนักเรียนและผลงานอื่นๆ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2528: ปกหลัง) กำหนดคุณลักษณะของครูดีไว้ดังต่อไปนี้ มีความรู้ดีและหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความประพฤติดีและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา รักษาวินัยดี ปฏิบัติตามวินัยโดยครบถ้วน กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ สอนและอบรมศิษย์โดยใช้หลักวิชาทางการศึกษา มีความรักและเมตตาต่อศิษย์ทุกคน ติดตามส่งเสริมแก้ไขการเรียน และความประพฤติของศิษย์ และละเว้นอบายมุขได้อย่างเด็ดขาด โดยเฉพาะสุรา การพนัน และบุหรี่

คณะกรรมการข้าราชการครู (2529 : 12) ได้สรุปลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ในการประชุมสัมมนา เรื่อง การปฏิรูปการฝึกหัดครูตามโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน เมื่อวันที่ 24 – 27 ธันวาคม 2524 ดังนี้

1. ความเป็นครู คือ ทำตนเองเป็นตัวอย่างที่ดี มีเมตตาปราณี รักอาชีพครู ใฝ่รู้ โลกทัศน์กว้าง รับผิดชอบต่อหน้าที่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีวุฒิภาวะ ยุติธรรม มีชีวิตที่สงบและเรียบง่าย มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนมากขึ้น

2. มีความรู้ในด้านต่อไปนี้ คือ

2.1 วิชาเฉพาะอย่างลึกซึ้งที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาที่จะสอน

2.2 วิชาครู วิทยาการจัดการ จิตวิทยา ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน การวิจัย การประเมินผล

2.3 ความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการอนุรักษ์ธรรมชาติ

3. มีความสามารถในวิธีสอน วิธีอบรมและการพัฒนาการเป็นผู้นำ ผู้ตามและผู้ประสานงานที่ดีโดยได้รับการฝึกปฏิบัติเหมาะสมจนเกิดเป็นทักษะ

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์; นิราศ จันทริก; และ สมคิด ณะเรืองสกุลไทย (2529: 86-102) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูโดยการศึกษาวิเคราะห์ประวัติครูดีเด่น จากหนังสือประวัติครู จำนวน 24 คน พบว่า คุณลักษณะของครูที่ดีอันเป็นลักษณะร่วมกว้างๆ มีดังต่อไปนี้ มีความตั้งใจทำงานอย่างจริงจังด้วยความรัก และรับผิดชอบ มีความขยันขันแข็ง มีความเสียสละ เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อุทิศเวลาให้แก่งานราชการ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง มีอารมณ์ขัน มีอัธยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือผู้อื่น มีความรักศิษย์ ห่วงใยเอาใจใส่ต่อศิษย์ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยไม่ปิดบังอำพราง มีจิตใจโอบอ้อมอารี ประกอบแต่กรรมดี วางตนอยู่ในศีลธรรม เป็นคนที่เฉลียวฉลาดเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มเป็นคนไม่ถือตัว มีความมักน้อย มีจิตใจแน่วแน่มั่นคง มีความกล้าหาญ มีความคิดกว้างไกล มีความสุขุมรอบคอบ มีความกตัญญู มีความยุติธรรมกับทุกคน ทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความมัธยัสถ์ เป็นคนตรงต่อเวลา ให้เกียรติยกย่องผู้อื่น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความเลื่อมใสในศาสนาอย่างจริงจัง และมีความเป็นผู้นำ มีขันติ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ฝ่ายพัฒนาข้าราชการครู กองวิชาการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการข้าราชการครู (2529: 1) ได้กำหนดคุณลักษณะของครูที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้ คือ “สอนดี มีระเบียบ เพียบคุณธรรม นำสังคม” พร้อมกับการกำหนดคุณลักษณะดังกล่าว เพื่อพัฒนาวินัยและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู 6 เรื่อง คือ

1. การปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ : ตรงเวลา
2. การปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ : การแสวงหาทางใหม่ๆ ในการเรียนการสอน
3. การปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ : การคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน
4. การปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ
5. การประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี
6. การมุ่งมั่นในการทำประโยชน์แก่สังคม

พุทธทาสภิกขุ (2530: 1-27) ได้บรรยายเรื่องธรรมสำหรับครู ระหว่างวันที่ 4 – 29 กันยายน 2527 ณ สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีความบางตอนแสดงถึงคุณลักษณะของครูที่ดีไว้ดังนี้

“ครูในฐานะที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล ควรอภิปด้วยคุณธรรมของครู คือ เปิดประตูทางวิญญาณของสัตว์โลกที่ปิดด้วยอวิชชาให้ออกมาสู่แสงสว่างและอิสรภาพทางจิต มีลักษณะสูงส่งในแง่คุณธรรม มีหน้าที่พัฒนามนุษย์ให้เป็นในทางที่ถูกวิธีทาง มีจิตใจเปี่ยมด้วยเมตตากรุณาและปัญญา ทำบุญคุณและมีประโยชน์แก่โลกอย่างมหาศาลโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนเพียงเล็กน้อยชีวิตได้ ครูต้องสร้างเด็กให้มีสติปัญญา มีเหตุผล ช่วยให้เขาหลุดพ้นจากสัญชาติญาณอย่างสัตว์ สามารถสร้างบ้านสร้างชาติและสังคมโลก เป็นพุทธมามกะที่สมบูรณ์ รู้จักผิดชอบชั่วดี เชื่อฟังบิดามารดาและให้เขารู้จักว่า “ไท” (อิสระจากกิเลส) “มัชฌิม” (ทางสายกลางอริยมรรค) “โชคดี” (ทำดีทางกาย วาจา ใจ) “เกียรติ” (รู้ว่าตนเองได้ทำดี ถูกต้อง มีคุณค่าควรแก่การภาคภูมิใจ)

คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครู (คุรุสภา. 2532 : 1) ได้ประกาศเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เมื่อเดือนสิงหาคม 2532 ว่าครูควรมีคุณลักษณะพื้นฐานอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. รอบรู้ คือ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจสังคมโดยทั่วไปและรอบรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอาชีพของตน
2. สอนดี คือ สามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีคุณธรรม จรรยาบรรณ คือ มีศรัทธาในอาชีพของตน ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถในอาชีพ เพื่อเยาวชนและสังคม มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่ออาชีพ และมีความรักปรารถนาดีต่อเยาวชน ตลอดจนอุทิศเวลาให้กับศิษย์
4. มุ่งพัฒนา คือ ปรับปรุงตนเอง ใฝ่ศึกษาหาความรู้ คิดค้นหาความรู้ที่ทันสมัย

สุมน อมรวิวัฒน์ (2535: 13-16) กล่าวถึงความเป็นครูว่า มี 2 ลักษณะ คือ

1. คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะดังต่อไปนี้ รูปลักษณ์ (Appearance) ของครู มีความสดชื่นแจ่มใสสะอาดตา รู้จักตื่นตัว มีความหนักเอาเบาสุ่มั่นใจในตนเอง มีความรู้รอบ

เป็นกัลยาณมิตร มีความฉลาดและสุขภาพ และกิจลักษณะ (Performance) ของครู ต้องมีการพัฒนาทางกาย การพัฒนาความประพฤติ การพัฒนาจิตใจและการพัฒนาปัญญา

2. คุณธรรมของครู ได้แก่ หลักของการยอมรับ เป็นการยอมรับและให้เกียรติระหว่างครูกับศิษย์ หลักของการไว้วางใจ เป็นความไว้วางใจต่อกันระหว่างครูกับศิษย์ มีความจริงใจ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีความสุขทั้งทางกาย วาจาและใจ หลักของความผูกพัน เป็นการสำนึกในคุณค่า ความผูกพันจากความรัก และความเข้าใจระหว่างครูกับศิษย์ ครูดีจึงทำงานในหน้าที่ของตนด้วยความรัก ซึ่งหมายถึงฉันท์ และหลักของการช่วยเหลือเกื้อกูล ครูดีต้องเป็นผู้นำทาง เป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะต่างๆ ให้กับศิษย์และเป็นผู้ที่พร้อมจะช่วยเหลือศิษย์ ซึ่งหมายถึง ความเมตตาากรุณา

จากการศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู คุณธรรมสำหรับครู และลักษณะครูที่ดี จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยขององค์กรทางการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาสรุปองค์ประกอบจริยธรรมครูดังตาราง 3 พบว่าองค์ประกอบของจริยธรรมครูตามทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิและองค์กรทางการศึกษาที่สอดคล้องกันและมีความถี่มาก 3 อันดับแรก ได้แก่

1. ความรับผิดชอบ
2. ความเมตตาากรุณา
3. ความยุติธรรม

ผู้วิจัยจึงได้นำองค์ประกอบจริยธรรมครูทั้ง 3 ด้านดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ตาราง 3 องค์ประกอบของจริยธรรมครูตามทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิและองค์กรทางการศึกษา

ทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรทางการศึกษา	จริยธรรม												
	ซื่อสัตย์	รับผิดชอบ	เมตตากรุณา	เสียสละ	ยุติธรรม	มีระเบียบวินัย	ขยัน	อดทน	รักและศรัทธาในอาชีพ	ยึดมั่นในศาสนา	สามัคคี	ไม่หาความรู้อื่น	ประหยัด
ระเบียบคุรุสภา พ.ศ.2526	✓	✓		✓		✓			✓	✓	✓		
จรรยาบรรณวิชาชีพครู (จุฬาฯ, 2529)	✓	✓							✓				
ระเบียบประเพณีครู (คุรุสภา, 2531)	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓
เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2533		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓				✓
คุณธรรมสำหรับครู (สปช., 2529)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
ยนต์ ชุ่มจิต (ความเป็นครู, 2531)	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
เกริก วยัคฆานนท์ (ความเป็นครู, 2532)	✓			✓			✓	✓	✓			✓	
พิภพ ชวังเงิน (จริยธรรมวิชาชีพ, 2545)	✓	✓		✓	✓	✓			✓		✓		
พระบรมราชาไชวาท ร. 9 (2522)	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	
กมล สูดประเสริฐและคณะ (กรมการฝึกหัดครู,2523)		✓	✓				✓						✓
สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (ทัศนะทางการศึกษา,2525)			✓		✓								
ครูดีเด่น (สปช, 2526)	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓
คุณลักษณะครูดี (กค., 2528)		✓	✓		✓	✓				✓			
ลักษณะครูที่พึงประสงค์ (กค., 2529)		✓	✓		✓				✓			✓	
ธีระพงศ์ แก่นอินทร์และคณะ (สัมมนาคุณธรรมครูจุฬา,2529)	✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓		✓	✓
พุทธทาสภิกขุ			✓		✓								
สุมน อมรวิวัฒน์ (คุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของครู, 2535)		✓	✓				✓	✓					
รวม	10	13	11	8	12	9	9	6	9	5	5	8	7

จริยธรรมครูทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ได้มีการกำหนดพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ในหมวดที่ 2 คุณธรรมจรรยาบรรณ ของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูพ.ศ. 2533 (คุรุสภา, 2533) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประกอบในการสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตาราง 4 พฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ของจริยธรรมครู

คุณลักษณะ	พฤติกรรมหลัก	พฤติกรรมบ่งชี้
1. มีความรับผิดชอบ	1.1 มุ่งมั่นในผลงาน 1.2 ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า 1.3 ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน	1.1.1 พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ 1.2.1 วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา 1.2.2 ใช้เวลาคุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ 1.3.1 วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ 1.3.2 ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ 1.3.3 มีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน 1.3.4 ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ 1.3.5 ประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม
2. มีความเมตตากรุณา	2.1 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและสังคม 2.2 มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติของผู้เรียน	2.1.1 ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ 2.1.2 แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพึงทุกข์ 2.2.1 แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความสุขและพึงทุกข์ 2.2.2 เป็นกันเองกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของผู้เรียนได้
3. มีความยุติธรรม	3.1 มีความเป็นธรรมต่อนักเรียน 3.2 มีความเป็นธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร	3.1.1 ยินดีช่วยเหลือผู้เรียน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง 3.1.2 เอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง 3.1.3 ตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม 3.2.1 ยินดีช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง 3.2.2 เอาใจใส่และปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1 ความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรม

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976: 49-50) ให้ความหมายของคำว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลของบุคคลที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่จะประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลนี้แสดงให้เห็นเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2-5) ให้ความหมายของคำว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงมูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอื่นๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และพัฒนาการทางด้านอารมณ์ด้วย

อัญชลี เครือคำขาว (2540: 57) ให้ความหมายของคำว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นเหตุผลระดับใด

ดวงตา เครือทิวา (2544: 14) ให้ความหมายของคำว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นเหตุผลระดับใด ซึ่งเหตุผลที่แสดงออกมาจะแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล โดยเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำสุดเป็นระดับที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุด และค่อยๆ ลดความเห็นแก่ตัวลงตามลำดับขั้น เปลี่ยนเป็นเห็นแก่พวกพ้องเห็นแก่ส่วนรวม จนในที่สุดเป็นการทำความดีเพื่อความดีโดยแท้จริง โดยไม่หวังผลตอบแทนจากการกระทำนั้น

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น เหตุผลนี้จะแสดงถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล

3.2 ความสำคัญของเหตุผลเชิงจริยธรรม

เป็นที่ยอมรับกันว่า ในชีวิตประจำวันของคนเราจะต้องเผชิญกับปัญหาที่ต้องขบคิดต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา ปัญหาบางอย่างง่ายต่อการตัดสินใจ ไม่ต้องใช้ความคิดใช้เวลามากนักแต่บางปัญหามีความยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจบุคคลที่พิจารณาสิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผล จะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

พิชาญ สำอางศรี (2527: 14) กล่าวว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลได้ให้เหตุผล เราสามารถวินิจฉัยความได้ว่า เป็นเหตุผลชั้นไหนตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับใหญ่ คือ ระดับต่ำหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์ มีลักษณะยึดความต้องการของตนเองเป็นศูนย์กลาง ระดับกลางหรือระดับตามกฎเกณฑ์ มีลักษณะยึดความต้องการของกลุ่มคนเป็นหลัก ระดับสูงหรือระดับเหนือกฎเกณฑ์ มีลักษณะยึดความต้องการและประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก แต่ละระดับจะแบ่งแยกย่อยออกเป็นระดับละ 2 ชั้น รวมเป็นชั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น

เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำสุด เป็นชั้นที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุดและค่อยๆ ลดความเห็นแก่ตัวลงตามลำดับชั้น เปลี่ยนเป็นเห็นแก่พวกพ้องในที่สุดยึดหลักอันเป็นอุดมคติ โดยเห็นแก่ส่วนรวมอันหมายถึงมนุษยชาติ ฉะนั้นการที่บุคคลมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงย่อมเป็นที่ต้องการของสังคม

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1970: 58-63) เชื่อว่าการสอนจริยธรรมแก่เด็กจะบรรลุเป้าหมายให้เด็กมีจริยธรรมอย่างแท้จริงนั้น ทำได้ก็เพียงโดยการสอนให้เขามีหลักในการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ถูกต้อง เพราะหลักทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลได้ใช้ในการแก้ปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรมระหว่างบุคคล เป็นเกณฑ์หรือแนวทางสำหรับการประพฤติ เป็นเหตุผลสำหรับการตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติ ความสามารถในการใช้จริยธรรม ซึ่งบุคคลอาจมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกันออกไป โคลเบอร์กจึงสนับสนุนให้มีการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะจริยธรรมขั้นสูงดีกว่าขั้นต่ำ โคลเบอร์กให้เหตุผลค้ำกล่าวของเขาไว้ดังนี้

1. คนที่ให้เหตุผลชั้นสูงสามารถจะแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลขั้นต่ำ
2. คนที่ให้เหตุผลชั้นสูงสามารถมองเห็นความแตกต่าง มองเห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสิ่งต่างๆ ได้ เช่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างกฎหมายกับความยุติธรรมและ

มีความสามารถในการคิดหรือเข้าใจหลักการที่เป็นสากล เช่น หลักของความยุติธรรมได้ดีกว่าคนที่ให้เหตุผลขั้นต่ำ (Fenton Edwin, 1976: 188-193) จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลและควรส่งเสริมให้เด็กมีทักษะด้านนี้ไว้

จากผลการวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจฉินึก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจฉินึก, 2520: 11) ยืนยันว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอันแสดงถึงความมีจริยธรรมสูงมากกว่าผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างเชื่อมั่นได้ และดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวสรุปจากการวิจัยเรื่อง “จริยธรรมของเยาวชนไทย” ว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะหนึ่ง ซึ่งควรได้รับการ

ส่งเสริม เพื่อพัฒนาจริยธรรมของบุคคล และผลการวิจัยนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งในการให้แนวทางการสร้างหลักสูตรและวิธีฝึกอบรมทางจริยศึกษาแก่เยาวชนไทย

3.3 การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจท์ และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 3; อ้างอิงจาก Piaget. 1932; & Kohlberg. 1969) ทั้งนี้เพราะการศึกษาลักษณะทางจริยธรรมด้านอื่นนั้นทำได้ยาก และไม่สามารถแสดงพัฒนาการได้อย่างชัดเจน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 29) ซึ่งวิธีการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่นิยมมาใช้ เป็นวิธีการวัดตามแนวคิดของเพียเจท์ และโคลเบอร์ก โดยเน้นที่พัฒนาการทางการคิดและการตัดสินใจทางจริยธรรมมี 3 วิธีการ ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 41-43)

3.3.1 วิธีการตอบโดยอิสระ

วิธีนี้ใช้การเล่าเรื่องให้ผู้ถูกวัดฟังทีละเรื่อง โดยเรื่องที่เล่านี้เป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม เช่น การให้ยาทำลายชีวิตแก่ผู้เจ็บป่วยทรมานที่อยากตาย หรือผู้ขัดสนทรัพย์ขโมยยารักษาโรคมะเร็งมาให้ภริยา เป็นต้น ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการที่ได้ตัดสินใจให้ตัวเองในเรื่องกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เหตุผลที่ผู้ตอบให้เกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง ทั้งหมด 6 ถึง 9 เรื่องนั้น จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้ชำนาญการ เพื่อจัดเข้าชั้นจริยธรรม ชั้นที่ 1 ถึง 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก โดยมีวิธีการให้คะแนนเป็น 2 ประเภท คือ ระบบให้คะแนนรวม และระบบให้คะแนนละเอียด ซึ่งระบบให้คะแนนรวมนั้น ผู้ตรวจจะตัดสินว่าเนื้อหาในแต่ละเรื่องได้พาดพิงถึงเหตุผลขั้นใดมากที่สุดก็ให้คะแนนในขั้นนั้น ดังนั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคนจึงเป็นคะแนนฐานนิยม หรือขั้นที่ผู้ตอบใช้บ่อยที่สุดจากการถามทั้งหมด 6 ถึง 9 เรื่องนั่นเอง สำหรับระบบให้คะแนนละเอียด ผู้ตรวจจะให้คะแนนความคิดแต่ละหน่วยว่าอยู่ในขั้นใด ซึ่งคำถามแต่ละเรื่องอาจประกอบด้วยความคิดหลายหน่วย เมื่อตรวจครบทุกเรื่องแล้วจึงหาความถี่รวมของแต่ละขั้น แล้วรายงานเป็นเปอร์เซ็นต์ในแต่ละขั้น รวม 6 ชั้น เป็น 100 เปอร์เซ็นต์สำหรับผู้ตอบแต่ละคน

วิธีการตอบโดยอิสระนี้ มีประโยชน์ในการศึกษาความคิดเห็นและธรรมชาติของจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคนอย่างละเอียด แต่มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังที่มีผู้วิจารณ์ไว้ (ดวงพร พิณภูริรักษ์. 2545: 35; อ้างอิงจาก Kurtines & Grief. 1974; และ Rest. 1976) คือ ความไม่มีแบบแผนที่แน่นอนของคำถาม เพราะผู้สัมภาษณ์สามารถกระตุ้นให้ผู้ตอบให้รายละเอียดของ

คำตอบไปในแนวทางที่ต้องการศึกษาได้ ส่วนการตรวจให้คะแนนก็ค่อนข้างยากและซับซ้อน ต้องใช้ผู้ตรวจที่ผ่านการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดี ไม่เช่นนั้นจะเกิดความลำเอียงในการตรวจได้มาก นอกจากนี้การรายงานผลคะแนนที่ได้ก็มีหลายระบบ ทำให้ยากแก่การตีความ และยังต้องใช้เวลามากในการวัดด้วย ทำให้วิธีนี้มีความไม่คล่องตัวในการใช้และไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยที่ต้องการวัดตัวแปรอื่นๆ อีกด้วย

3.3.2 วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก

วิธีนี้ใช้การกระตุ้นความคิดของผู้ตอบด้วยเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรม แล้วจัดหาคำตอบให้ผู้ตอบได้เลือกชี้ตฤกในคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดของตนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบในแต่ละเรื่อง ซึ่งฮาน; สมิธ; และบล็อก (ดวงพร พิณรุฑิภษ. 2545: 35; อ้างอิงจาก Hann; Smith; & Block. 1968) เป็นผู้เริ่มใช้ โดยมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบในแต่ละเรื่อง สำหรับประเทศไทย ดวงเดือน พันธุมนาวิณ; และเพ็ญแข ประจณปีจจนี้ภ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “จริยธรรมของเยาวชนไทย” โดยใช้การวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีนี้เพื่อความสะดวกด้วย โดยใช้เรื่อง 10 เรื่อง ที่เป็นสามัญสำนึกสำหรับเยาวชนไทย เช่น การบริจาคโลหิต การคืนเงินที่พ่อค้าทอนเกิน การข้ามถนนที่ทางม้าลาย เป็นต้น และในแต่ละเรื่องจะมีตัวเลือกเหตุผลที่จะกระทำหรือไม่กระทำ 6 ตัวเลือก ซึ่งเป็นตัวเลือกประจำในแต่ละชั้นตามทฤษฎีของโคลเบอร็ก

วิธีวัดแบบนี้มีลักษณะเป็นปรนัย สามารถสร้างและใช้ได้อย่างมีมาตรฐานสูง เนื่องจากการจัดให้ขีดคำตอบ และการให้คะแนนเป็นแบบแผนเดียวกันหมด ทำให้สามารถขจัดความลำเอียงในการสัมภาษณ์และการให้คะแนนได้ ดังที่ยัสเซน (ดวงพร พิณรุฑิภษ. 2545: 35; อ้างอิงจาก Yussen. 1976) ได้รายงานผลการวิจัยที่ใช้วิธีการวัดแบบปรนัย 12 ตัวเลือก ซึ่งปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง แต่การวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบปรนัย 6 ตัวเลือก หรือ 12 ตัวเลือกนี้ ก็ยังมีข้อจำกัดในการใช้ โดยที่อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาของตัวเลือกว่าจะตรงกับชั้นทั้ง 6 ของโคลเบอร็กหรือไม่ และการที่มีคำตอบให้เลือกนั้น จะเป็นการเร้าให้ผู้ตอบเลือกในชั้นที่สูงหรือต่ำกว่าชั้นจริยธรรมที่แท้จริงของตนมากน้อยเพียงใด ดังเช่นผลการวิจัยของเรสท์; ทูเรียล; และโคลเบอร็ก (ดวงพร พิณรุฑิภษ. 2545: 35 ;อ้างอิงจาก Rest; Turiel; & Kohlberg. 1969) ที่แสดงว่าผู้ตอบจะเข้าใจประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมต่ำกว่าชั้นของตนทุกชั้น รวมทั้งเข้าใจประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมตรงกับชั้นจริยธรรมของตนเอง นอกจากนี้ยังเข้าใจประโยคที่มีชั้นจริยธรรมสูงกว่าชั้นของตนอีกหนึ่งถึงสองชั้น และผู้ที่เข้าใจประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมสูงกว่าชั้นจริยธรรมของตนได้ ก็จะเลือกประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมสูงกว่าตนหนึ่งถึงสองชั้น แทนที่จะเลือกประโยคที่ตรงกับชั้นจริยธรรมที่แท้จริงของตน ดังนั้น คะแนนที่ได้จากการวัดด้วยวิธีนี้ จึงอาจเป็นคะแนนที่สูงเกินความเป็นจริงไปได้ประมาณหนึ่งชั้นในทฤษฎีของโคลเบอร็ก

3.3.3 วิธีประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา

วิธีนี้เป็นการปรับปรุงวิธีการตอบ จากวิธีการตอบแบบจัดหาคำตอบให้เลือก (วิธีที่ 2) โดยเรสท์ (ดวงพร พิณนุรักษ์. 2545: 35; อ้างอิงจาก Rest. 1976) เห็นว่า วิธีการที่มีผู้ใช้ อยู่เดิมนั้น ตัวเลือกมีลักษณะของการชักจูงให้ยอมรับเหตุผลในชั้นต่างๆ แต่ในการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมยังขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องและการเห็นความสำคัญของประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นอย่างกว้างขวาง เรสท์และคณะจึงได้พัฒนาวิธีการวัด ชื่อ Defining Issue Test (DIT) ขึ้น ซึ่งวิธีนี้สามารถวัดได้ว่าประเด็นทางจริยธรรมประเด็นใดสำคัญในเรื่องหนึ่งๆ โดยให้ คำตอบมาหลายประเด็นที่เข้าอยู่ในชั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างๆ และในแต่ละเรื่องจะให้ ผู้ตอบประเมินค่าประเด็นต่างๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้ แล้วให้นำ 4 ประเด็นที่ผู้ตอบเห็นว่าสำคัญที่สุดมา เรียงลำดับความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง สำหรับวิธีการให้คะแนนแก่ผู้ถูกวัดแต่ละคนนั้น เรสท์ได้แนะนำไว้ 3 ประเภท คือ ใช้ดัชนีประเมินค่า ดัชนีเรียงลำดับ และดัชนีชั้นพัฒนาการ ซึ่งเมื่อได้ทำการวิจัยเพื่อ เปรียบเทียบคุณสมบัติของดัชนีทั้ง 3 ประเภทนี้ ก็ทำให้ทราบว่า ดัชนีเรียงลำดับให้ค่าความเชื่อมั่น สูงที่สุดและมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุดกับความสามารถในการเข้าใจเรื่องด้วย ดังนั้น จึงควรใช้ ดัชนีเรียงลำดับมากที่สุด

จะเห็นว่าวิธีการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่ละวิธี มีการเสนอสิ่งเร้าให้กับ ผู้ตอบ การตอบ การให้คะแนน การตีความและการดำเนินการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละวิธี ก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้น การที่จะเลือกใช้วิธีการใดเพื่อวัดระดับการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมจึงต้องพิจารณาทั้งข้อดี ข้อจำกัดของแต่ละวิธี และยังคงคำนึงถึงความเหมาะสมของ วิธีการวัดกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาด้วย ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวัดแบบ มีตัวเลือก โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก เนื่องจากเป็นวิธีการวัดที่มีความคล่องตัว มีลักษณะ เป็นปรนัย ไขัดความลำเอียงในการสัมภาษณ์และการให้คะแนน ไขัดความยุ่งยาก ซับซ้อนในการ ตอบ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาคุณภาพเครื่องมือ

คุณภาพของเครื่องมือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะหากเครื่องมือไม่มีคุณภาพแล้ว ผลของการวัดย่อมเชื่อถือไม่ได้ เครื่องมือที่ดีนั้นต้องมีคุณสมบัติต่างๆ เช่น ความยากง่าย อำนาจ จำแนก ความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น เป็นต้น ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกล่าวถึงคุณภาพของ เครื่องมือที่สำคัญและสามารถตรวจสอบโดยทางสถิติได้ ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และ ความเที่ยงตรง ดังนี้

4.1 ค่าอำนาจจำแนก

4.1.1 ความหมายของค่าอำนาจจำแนก

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 130-132) กล่าวว่า อำนาจจำแนกเป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่สามารถจำแนกบุคคลออกเป็น 2 กลุ่มที่มีคุณลักษณะต่างกันในเรื่องที่ศึกษา ถ้าเครื่องมือเป็นแบบทดสอบวัดความรู้และปัญญา (Cognitive Domain) ก็จำแนกออกเป็นกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน ถ้าเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือมาตรวัดทัศนคติ ก็จำแนกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่มที่มีความคิดเห็นหรือทัศนคติในทางบวกและทางลบ

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543ก: 299) กล่าวว่า ค่าอำนาจจำแนกหมายถึง ความสามารถในการแยกลักษณะของคน 2 กลุ่มได้ นั่นคือ แยกเป็นคนที่มีความรู้สูงกับคนที่มีความรู้ต่ำ เช่น วัดความซื่อสัตย์ คนที่ได้คะแนนสูง แปลว่ามีความซื่อสัตย์มาก ส่วนคนที่ได้คะแนนต่ำ แปลว่าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์น้อย

ล็อก (Lock. 1972: 553) ให้ความหมายของดัชนีค่าอำนาจจำแนกว่า เป็นผลการวัดที่ตัดสินผู้ที่ทำถูกในกลุ่มสูงและผู้ที่ทำผิดในกลุ่มต่ำ

สรุปได้ว่า อำนาจจำแนก หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือที่สามารถจำแนกหรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่มที่มีลักษณะต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ คือ จำแนกเป็นกลุ่มที่มีจริยธรรมสูง และกลุ่มที่มีจริยธรรมต่ำ

4.1.2 การหาค่าอำนาจจำแนก

การหาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือสามารถแยกได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

4.1.2.1 เครื่องมือเป็นแบบทดสอบซึ่งวัดทางด้านพุทธิปัญญา มีวิธีหาค่าอำนาจจำแนก ดังนี้

4.1.2.1.1 ใช้สูตรสัดส่วนของความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ เป็นการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 130)

$$r = \frac{R_u - R_e}{N - 2}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
	R_u	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง
	R_e	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

4.1.2.1.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนน
ทั้งฉบับ โดยที่คะแนนรายข้อมีลักษณะเป็น Dichotomus ส่วนคะแนนทั้งฉบับมีลักษณะเป็น
ค่าต่อเนื่อง (Continous) ใช้การหาค่าสหสัมพันธ์ที่เรียกว่า Point - Biserial Correlation ซึ่งมีสูตรดังนี้
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 130)

$$r_{pbis} = \frac{\bar{X}_p - \bar{X}_q}{S_x} \sqrt{pq}$$

เมื่อ	r_{pbis}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล ซึ่งก็คือ ค่าอำนาจจำแนก
	S_x	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้งฉบับ
	$\bar{X}_p$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในตัวแปรต่อเนื่องสำหรับ กลุ่มที่ได้คะแนนแบบรายข้อเป็น 1
	$\bar{X}_q$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในตัวแปรต่อเนื่องสำหรับ กลุ่มที่ได้คะแนนแบบรายข้อเป็น 0
	p	แทน	สัดส่วนของคนที่ได้คะแนนรายข้อเป็น 1
	q	แทน	สัดส่วนของคนที่ได้คะแนนรายข้อเป็น 0

กรณีที่ตัวแปรคะแนนรายข้อไม่ได้มีลักษณะเป็น Dichotomus ให้ถือ
เสมือนว่าคะแนนข้อนั้นมีลักษณะเป็นค่าต่อเนื่อง และมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติด้วย กรณีนี้ใช้การ
หาค่าสหสัมพันธ์แบบ Biserial Correlation ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$r_{bis} = \frac{\bar{X}_p - \bar{X}_q}{S_x} \cdot \frac{pq}{y}$$

เมื่อ	r_{bis}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบไบซีเรียล ซึ่งก็คือ ค่าอำนาจจำแนก
	y	แทน	ค่าจุดตัดบนแกน Y ที่แบ่งพื้นที่ใต้โค้งเป็นสัดส่วน

		p และ q
S_x	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้งฉบับ
$\bar{X}_p, \bar{X}_q$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของตัวแปร X แต่ละพวก
p, q	แทน	สัดส่วนของแต่ละกลุ่มในตัวแปร Y

นอกจากนี้ยังมีอีกวิธีหนึ่ง คือ การหาโดยเทคนิค 27 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำสัดส่วนของค่าทั้ง 2 กลุ่ม ไปเปิดหาค่าอำนาจจำแนกจากตารางของ จุงเดร์ ฟาน

4.1.2.2 เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือเป็นมาตรวัดเจตคติ การหาค่าอำนาจจำแนกใช้วิธีการคำนวณ ดังนี้

4.1.2.2.1 หาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายข้อ ตามวิธีการของ t-test ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 130)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S^2_H}{n_H} + \frac{S^2_L}{n_L}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที่
$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S^2_H	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง
S^2_L	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ
n	แทน	จำนวนคนในแต่ละกลุ่มซึ่งเท่ากัน

การพิจารณาค่า t อาจใช้ 1.75 หรือ 2.0 ขึ้นไป ซึ่งหมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 หรือ .01 ตามลำดับ

4.1.2.2.2 ดัชนีพอยท์ไปซีเรียล (Point-Biserial Index) ดัชนีแบบนี้เป็น ลักษณะสหสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร หรือคะแนน 2 กลุ่ม มีข้อตกลงว่า คะแนนกลุ่มหนึ่งเป็นแบบค่า ต่อเนื่อง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นแบบไม่ต่อเนื่อง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543ก : 299) ซึ่งมีวิธีการคำนวณเช่นเดียวกับเครื่องมือที่วัดพุทธิปัญญา

4.1.2.2.3 ดัชนีสหสัมพันธ์เพียร์สัน มีข้อตกลงกันว่า กรณีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงเท่ากัน เช่น 1, 2, 3 หรือ 1, 2, 3, 4 หรือมากกว่านั้น เมื่อผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนมากย่อมได้คะแนนรวมมากด้วยหรือผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนน้อย ย่อมได้คะแนนรวมที่น้อยด้วย ถ้าลักษณะของคะแนน 2 ชุดนี้ขึ้นลงตามกันแสดงว่าข้อนั้นจำแนกได้ แต่ถ้าไม่ขึ้นลงตามกันหรือขึ้นลงกลับกันแสดงว่าค่าอำนาจจำแนกไม่ดี หรืออาจขึ้นลงกลับกันแปลว่าเป็นข้อที่ไม่ดี ไม่ควรนำมาใช้หรือควรปรับปรุง และควรตรวจเช็คการให้คะแนนให้ดี อาจเป็นข้อเขียนแสดงความคิดเห็นทางลบเวลาให้คะแนนก็จะต้องกลับกัน ความคิดนี้จึงเป็นเรื่องสหสัมพันธ์ของคะแนนค่าต่อเนื่องระหว่างคะแนนข้อนั้นกับคะแนนรวมของคนนั้น (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543ก: 302) ในการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) คำนวณโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) มีสูตรดังนี้ (บุญเขต วิทยุอนันตพงษ์. 2545ข: 166)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน หรือดัชนี ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนรายข้อ (item)
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนรวม (total) ที่ไม่รวมข้อที่นำมา คำนวณ
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของคะแนน X และ คะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน X
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน Y

การทดสอบนัยสำคัญของค่าอำนาจจำแนก สามารถตรวจสอบได้จากตารางค่าวิกฤติของ r แบบเพียร์สัน หรือใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการคำนวณ

4.1.2.2.4 การหาอำนาจจำแนกรวมทั้งฉบับ กรณีหาค่าอำนาจจำแนกเป็นค่าสหสัมพันธ์ในแต่ละข้อ ถ้าจะหาค่าอำนาจจำแนกรวม จะเอาค่าอำนาจจำแนกมาเฉลี่ยโดยตรงไม่ได้ เพราะ ตัวเลขค่าสหสัมพันธ์มีช่วงไม่เท่ากัน จึงนิยมเปลี่ยนค่าอำนาจจำแนก r เป็นคะแนนช่วงเท่ากัน คือ Z ก่อน โดยเปิดตารางแปลงค่า r เป็น Z ค่า Z ตัวนี้เรียกว่า Fisher's Z แล้วนำมาหาค่า $\bar{Z}$ ด้วยสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543ก : 306)

$$\bar{Z} = \frac{\sum(n_i - 3)Z_i}{\sum(n_i - 3)}$$

เมื่อ $\bar{Z}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของค่า Fisher's Z
 Z_i แทน Fisher's Z ของข้อที่ i
 n_i แทน จำนวนคนของข้อที่ i

เมื่อคำนวณหาค่า $\bar{Z}$ ได้แล้วสามารถเปิดหาค่า r กลับ จากตาราง Fisher's Z เช่นเดียวกัน

จากวิธีการหาค่าอำนาจจำแนกที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า สามารถคำนวณได้หลายวิธีทั้งรายข้อและรวมทั้งฉบับ การเลือกใช้วิธีใดจึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของเครื่องมือและการให้คะแนน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีคำนวณจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item – total Correlation) เนื่องจากเป็นวิธีที่เหมาะสมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2 ความเที่ยงตรง

4.2.1 ความหมายของความเที่ยงตรง

ความเที่ยงตรงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของเครื่องมือ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ สุนันท์ ศลโกสม (2525: 88) กล่าวว่า ความเที่ยงตรง หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือที่สามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ นั่นคือ ตัวเลขที่ได้จากการวัดแทนคุณภาพของคุณลักษณะนั้นๆ อย่างครบถ้วน ไม่มีคุณลักษณะอื่นมามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องด้วย ความเที่ยงตรงจึงต้องมีเกณฑ์ว่า สิ่งที่วัดได้นั้น เที่ยงตรงกับสิ่งที่มุ่งวัดอย่างเดียว ไม่มีอิทธิพลจากคุณลักษณะหรือสิ่งอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

อนันต์ ศรีโสภา (2525: 93) กล่าวว่า เครื่องมือหรือแบบทดสอบใดที่มีความเที่ยงตรง หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดในสิ่งที่เราต้องการจะให้วัดได้อย่างถูกต้อง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 115) กล่าวว่า ความเที่ยงตรง เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่แสดงให้ทราบว่าเครื่องมือชิ้นๆ สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดหรือต้องการศึกษาได้ถูกต้องและครบถ้วนเพียงใด

ลิ้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ (2543ข: 246) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงเป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่หมายถึง แบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัด

อนาสตาซี (Anastasi. 1982: 27) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ คือแบบทดสอบนั้นใช้วัดได้ผลตามที่ตั้งใจ

อัลเลน; และ เยน (Allen; & Yen. 1979: 95) กล่าวว่า แบบทดสอบจะมีความเที่ยงตรงถ้าแบบทดสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่จะวัด

สรุปได้ว่า ความเที่ยงตรง เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่ทำหน้าที่วัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้องตรงตามความมุ่งหมาย

4.2.2 ประเภทของความเที่ยงตรง

สมาคม Standards of Educational and Psychological Tests (1974) ได้จัดประเภทของความเที่ยงตรงไว้ 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ (Anastasi. 1982: 131)

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
2. ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion – related Validity)
3. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ลิ้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ (2543ข: 246-259) ได้กล่าวรายละเอียดของความเที่ยงตรงทั้ง 3 ประเภทไว้ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง เครื่องมือที่สามารถวัดได้ตามเนื้อหาที่ต้องการจะวัด และการพิจารณาความเที่ยงตรงนี้ จะใช้วิธีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (Rational Analysis) ดังนั้นความเที่ยงตรงชนิดนี้จึงขึ้นอยู่กับบุคคลที่จะวิเคราะห์จะทำให้ผลที่ได้มักไม่ค่อยแน่นอน ขาดความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเหตุผล (Logical Validity) บางครั้งเรียกว่า ความเที่ยงตรงเชิงการสุ่ม (sampling validity) เป็นความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อนั้นวัดได้ตรงตามตารางวิเคราะห์หรือรายละเอียด (Table of Specifications) หรือไม่ ถ้าเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญทางสาขาวิชานั้นจะต้องพิจารณาว่าแบบทดสอบฉบับนั้นมีข้อสอบแต่ละข้อตรงตามพฤติกรรมที่จะวัดและจำนวนข้อสอบคล้องกับตารางวิเคราะห์

รายละเอียดหรือไม่ ถ้าเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญทางสาขาวิชาจะต้องพิจารณาว่าข้อสอบของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่พิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่นิยามไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นความเที่ยงตรงที่เหมาะสมสำหรับแบบทดสอบวัดความรู้สึก (Affective domain) เช่น การวัดทางด้านบุคลิกภาพ ค่านิยม เป็นต้น ซึ่งแบบทดสอบเหล่านี้ก่อนสร้างข้อสอบ จะต้องนิยามสิ่งที่จะวัดให้ชัดเจนก่อน หลังจากนั้นจึงจะสร้างข้อสอบหรือข้อความให้สอดคล้องกับนิยามที่กำหนดไว้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อสอบหรือข้อความแต่ละข้อว่าสร้างตรงตามนิยามไว้หรือไม่ ถ้าสร้างได้ตรงตามที่นิยามไว้ ก็แสดงว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทางด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจนั่นเอง สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้นจะสร้างข้อสอบให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทางด้านความเที่ยงตรงเชิงเหตุผลมากกว่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ

2. ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion – Related Validity) หมายถึงคุณภาพของเครื่องมือที่เอาผลการวัดของแบบทดสอบไปหาความสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่ต้องการ เช่น เกณฑ์เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ หรือผลการเรียนในปัจจุบัน เกณฑ์เกี่ยวกับผลการทำงาน หลังจากเรียนสำเร็จไปแล้ว เพื่อใช้ในการพยากรณ์ ความเที่ยงตรงชนิดนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เอาผลการวัดของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปหาความสัมพันธ์กับเกณฑ์ในสภาพปัจจุบัน เช่น คะแนนของแบบทดสอบที่วัดความรู้เกี่ยวกับการว่ายน้ำไปหาความสัมพันธ์กับคะแนนการว่ายน้ำในเชิงปฏิบัติในปัจจุบัน ถ้าผลปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันสูง ก็แสดงว่าแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการว่ายน้ำมีความเที่ยงตรงเชิงสภาพสูง กล่าวคือ คนที่ว่ายน้ำเป็นจะทำแบบทดสอบวัดความรู้ได้ และคนที่ว่ายน้ำไม่เป็นจะทำแบบทดสอบวัดความรู้ไม่ค่อยได้หรือไม่ได้ เป็นต้น

2.2 ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) หมายถึง ความเที่ยงตรงที่ได้มาจากเอาผลการวัดของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปคำนวณหาความสัมพันธ์กับเกณฑ์ในอนาคต เพื่อที่จะเอาผลการสอบไปพยากรณ์ผลความสำเร็จในอนาคต

3. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือตามทฤษฎีต่างๆ ของโครงสร้างนั้น หรือวัดได้ครอบคลุมตามลักษณะของโครงสร้างของแบบทดสอบมาตรฐาน

4.2.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรง

4.2.3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบจะกระทำด้วยการวิเคราะห์เชิงเหตุผล โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ซึ่งการตรวจสอบนิยมใช้บุคคลประมาณ 5 คนที่มีความรู้ในเนื้อหาสาระทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นอย่างดี กลุ่มคนเหล่านี้ควรได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ เอกสาร หรือรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาในประเด็นคำจำกัดความเชิงปฏิบัติการเสียก่อน แล้วจึงทำหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐานที่สร้างขึ้นว่ามีความเหมาะสมดังนี้ (อุทุมพร จามรمان. 2538? : 115-117)

1. มีข้อความครบถ้วน สมบูรณ์ ตรงตามทฤษฎีที่อ้างหรือไม่
2. จำนวนข้อเป็นสัดส่วนกับประเด็นย่อยหรือไม่
3. ประเด็นย่อยเป็นสัดส่วนกับประเด็นหลักหรือไม่
4. ประเด็นหลัก ครบถ้วน สมบูรณ์ และสอดคล้องกับทฤษฎีที่อ้างหรือไม่
5. ข้อความที่เขียนสะท้อนทฤษฎีที่อ้างได้ถูกต้องหรือไม่

การแสดงผลหลักฐานความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวัดสามารถพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามหรือข้อสอบกับนิยามหรือจุดประสงค์ของวิชา (ซึ่งจะครอบคลุมทั้งเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด) โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545ข: 179)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์
R แทน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ให้ค่า +1
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ให้ค่า 0
ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ให้ค่า -1

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC ที่มีค่า .50 ขึ้นไปแสดงว่า ข้อสอบวัดหรือเป็นตัวแทนจุดประสงค์ของวิชา

4.2.3.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์

วิรัช วรรณรัตน์ (2532: 69) กล่าวถึง การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ ไว้ดังนี้

4.2.3.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ เป็นการตรวจสอบคุณภาพผลการใช้เครื่องมือว่าสามารถให้ผลได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงเพียงใด โดยการนำคะแนนหรือข้อมูลของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับลักษณะที่เป็นจริงของบุคคล ในทางปฏิบัติอาจหาได้ 2 ลักษณะ คือ

- พิจารณาคำถามเป็นรายข้อ โดยการนำคะแนนหรือการตอบคำถามถูก – ผิดในแต่ละข้อเปรียบเทียบกับสภาพความเก่ง – อ่อนของแต่ละคน

- พิจารณาเครื่องมือทั้งฉบับ โดยการนำคะแนนหรือน้ำหนักที่ได้จากการสอบไปเปรียบเทียบหาความสอดคล้องกับความเป็นจริง เช่น นำเอาคะแนนที่ได้จากทางภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติ หรือลักษณะของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกันหรือมีทิศทางกลับกันไปหาค่าความสัมพันธ์ ซึ่งค่าสหสัมพันธ์จะบอกระดับความเที่ยงตรงตามสภาพ

4.2.3.2.2 ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ มีลักษณะคล้ายกับความเที่ยงตรงตามสภาพ แตกต่างกันที่ตัวเกณฑ์นั้นเป็นเรื่องของอนาคต ไม่ใช่ปัจจุบัน เป็นการตรวจสอบว่าเครื่องมือนั้นสามารถให้ผลการวัดได้สอดคล้องกับลักษณะหรือสภาพในอนาคตเพียงใด วิธีการหาจะใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนหรือน้ำหนักที่ได้จากเครื่องมือกับความสำเร็จหรือคะแนนหลังสอบนั้นๆ

4.2.3.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างมีวิธีการตรวจสอบได้หลายวิธี ดังนี้

4.2.3.3.1 การตรวจสอบเชิงเหตุผล เป็นการตรวจสอบเนื้อหาของข้อคำถามว่าสอดคล้องหรือตรงตามกรอบความคิด หรือทฤษฎีที่ใช้กำหนดเป็นโครงสร้างในการวัดหรือไม่ การตรวจจะกระทำเช่นเดียวกับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยจัดทำเป็นตารางโครงสร้างและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2534: 190)

4.2.3.3.2 การตรวจสอบความคงที่ภายใน (Internal Consistency) เป็นวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม หรือหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามเดียวกัน หรือระหว่างตอนของแบบทดสอบนั้นๆ ถ้าพบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ภายในสูงก็แสดงว่าแบบทดสอบนั้นวัดลักษณะที่ต้องการวัดได้ (สุนันท์ ศลโกสุม. 2525: 289)

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่คำนวณจากค่าสหสัมพันธ์หาโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละส่วน (Parts) หรือแต่ละจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับคะแนนรวมของแบบทดสอบ แล้วคำนวณค่าเฉลี่ยจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในแต่ละส่วนกับ

คะแนนรวมเป็นค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบนั้น โดยการหาค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ย จะต้องเปลี่ยนค่าสหสัมพันธ์ (r) เป็นพิชเชอร์ (Z_r) ก่อน แล้วหาคะแนนพิชเชอร์เฉลี่ย ($\bar{Z}_r$) จากนั้น จึงใช้ตารางเปลี่ยนกลับมาเป็นค่าสหสัมพันธ์ (r) อีกครั้ง การหาคะแนนพิชเชอร์เฉลี่ย ($\bar{Z}_r$) หาได้จากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2539: 260)

$$\bar{Z}_r = \frac{\sum Z_{ri}}{K}$$

เมื่อ	$\bar{Z}_r$	แทน	คะแนนพิชเชอร์เฉลี่ย
	Z_{ri}	แทน	คะแนนพิชเชอร์ของกลุ่ม i
	K	แทน	จำนวนคุณลักษณะของกลุ่มที่ i

การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างวิธีนี้จะอาศัยความสอดคล้องภายในเครื่องมือวัด โดยไม่ใช้เกณฑ์ภายนอก ซึ่งสามารถพิจารณาจากดัชนีต่างๆ ดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 192-193)

1. พิจารณาจากดัชนีอำนาจจำแนกรายข้อเพราะข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงเป็นข้อสอบที่วัดในทิศทางเดียวกับส่วนรวม ถือว่ามีหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างภายในสูง
2. พิจารณาจากระดับความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนส่วนย่อยภายในเครื่องมือวัดกับคะแนนรวม
3. พิจารณาจากค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดที่หาด้วยสูตรความสอดคล้องภายใน เช่น สูตร KR-20 หรือสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient - Alpha) ดังนั้น เครื่องมือวัดใดมีค่าความเชื่อมั่นสูงก็สามารถสรุปว่ามีหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างภายในสูงได้

4.2.3.3.3 หากความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์ต้องเป็นแบบทดสอบที่วัดคุณลักษณะหรือมีลักษณะโครงสร้างสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับแบบทดสอบมาตรฐานที่จะใช้เทียบไปสอบวัดกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนทั้ง 2 ชุด มาหาค่าสหสัมพันธ์กันตามวิธีของเพียร์สัน

หรืออาจใช้การหาสหสัมพันธ์แบบอื่นๆ ก็ได้ แล้วแต่ระดับของข้อมูล ถ้ามีค่าสหสัมพันธ์สูงก็แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538: 119)

4.2.3.3.4 วิธีคำนวณจากกลุ่มที่รู้ชัดแล้ว (Known Group Technique) เป็นวิธีการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่รู้ว่ามียุทธศาสตร์ที่ต้องการวัดกับกลุ่มที่รู้ว่าไม่มียุทธศาสตร์ที่ต้องการวัด เช่น ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบคณิตศาสตร์ ทำได้โดยนำแบบทดสอบคณิตศาสตร์ไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาเอกคณิตศาสตร์(กลุ่มที่รู้ทางคณิตศาสตร์) กับกลุ่มที่เรียนวิชาภาษาไทย (กลุ่มที่ไม่รู้หรือรู้น้อยทางคณิตศาสตร์) แล้วคำนวณคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สูตร t -test (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543: 264)

4.2.3.3.5 วิธีการเปรียบเทียบคะแนนจากการทดลอง (Comparing scores from experiment) คะแนนจากเครื่องมือวัดลักษณะใดก็ตาม คาดว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขของการจัดกระทำตามการทดลอง อาจมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างกลุ่มทดลองก่อน-หลังได้รับการจัดกระทำตัวแปรทดลอง เช่น ตามทฤษฎีคาดหมายว่า คะแนนความวิตกกังวลของบุคคล น่าจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ ถ้ามีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดความวิตกกังวลระดับต่างๆ ขึ้นมาเมื่อใช้แบบวัดความวิตกกังวล ก็น่าจะวัดได้คะแนนความวิตกกังวลที่ระดับต่างๆ สอดคล้องกับสถานการณ์ตามคำทำนายของทฤษฎี (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544: 94)

4.2.3.3.6 วิธีวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี (Multitrait - Multimethod) เป็นวิธีที่แคมป์เบล และฟิสต์ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2544: 94; อ้างอิงจาก Campbell and Feske. 1959) ได้เสนอขึ้น ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดลักษณะหลายลักษณะ (Multitrait) โดยใช้วิธีการวัดหลายวิธี (Multimethod) วิธีวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี (MTMM) นี้ สามารถนำมาใช้วัดลักษณะอย่างน้อย 2 ลักษณะ โดยวิธีการวัดอย่างน้อย 2 วิธี แล้วคำนวณหาความเที่ยงตรงสองลักษณะ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) เป็นความเที่ยงตรงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผลการวัดลักษณะเดียวกันหรือวิธีวัดเดียวกัน ซึ่งก็คือความเชื่อมั่นแบบทดสอบที่สอบซ้ำกัน (Reliability of test-retest) และวัดลักษณะเดียวกันแต่ต่างวิธีวัดจะมีความสัมพันธ์กันมีค่าสูง

2. ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) เป็นความเที่ยงตรงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผลการวัดที่ต่างลักษณะกันจะใช้วิธีวัดเดียวกันหรือต่างกันก็ตามมีค่าความสัมพันธ์กันต่ำหรือมีค่าต่ำกว่าความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

4.2.3.3.7 วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ (2543ก: 325) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการพิสูจน์ว่า ข้อสอบแต่ละข้อเมื่อสอบแล้วจะมีข้อมูลทางตัวเลขยืนยันได้หรือไม่วัดคุณลักษณะใด วัดลักษณะเดียวกัน หรือวัดที่ลักษณะ เป็นไปตามการจัดคุณลักษณะเมื่อเขียนข้อสอบตั้งแต่แรกหรือไม่ นั่นคือ เพื่อพิสูจน์โครงสร้างของข้อสอบว่าเป็นแบบใดเป็นไปตามโครงสร้างหรือทฤษฎีที่ตั้งไว้หรือไม่

ส.วาสนา ประवालพุกษ์ (ม.ป.ป.: 8) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบยึดหลักที่ว่า ตัวแปรหรือข้อมูลต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันนั้น สัมพันธ์กันเนื่องมาจากตัวแปรต่างๆ เหล่านั้นมีองค์ประกอบร่วมกันอยู่ (Common Factor) เราสามารถใช้องค์ประกอบร่วมกันนี้แทนตัวแปรกลุ่มนั้นได้ เป็นการลดจำนวนข้อมูลให้น้อยลง การจับกลุ่มของตัวแปรที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร ทำให้ทราบถึงโครงสร้างและแบบแผนของข้อมูล ทำให้หาองค์ประกอบรวมของตัวแปรได้ และสามารถหาน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัวได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบมักทำใน 2 ลักษณะ คือ

1. ค้นหาว่ามีกี่องค์ประกอบ อะไรบ้าง (Exploratory)
2. ยืนยันหรือทดสอบสมมติฐานว่ามีองค์ประกอบนั้นๆ ในคุณลักษณะ (Trait) นั้น จริงหรือไม่ (Confirmatory)

ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ (2543ก: 325-326) กล่าวถึง การพิจารณาข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบในการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังนี้

1. สหสัมพันธ์ภายใน (Intercorrelation) ระหว่างแต่ละข้อ ไม่นับสหสัมพันธ์ของตัวมันเอง จะมีจำนวน $n(n-1)/2$ ถ้า n เป็นจำนวนข้อ สหสัมพันธ์ระหว่างข้อเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐาน จะได้ว่าข้อใดสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ความจริงสามารถจับกลุ่มของระดับความสัมพันธ์ได้

2. พิจารณาคุณค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นทราบว่าตัวแปรที่เป็นข้อสอบ วิเคราะห์องค์ประกอบได้กี่องค์ประกอบ และมีองค์ประกอบที่เชื่อถือได้กี่องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่เชื่อถือได้จะมีค่าไอเกนตั้งแต่ 1.0 ขึ้น

3. พิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่ได้จากการหมุนแกนแล้ว การสกัดและการหมุนแกนมีหลายวิธีในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และอื่นๆ การสกัดองค์ประกอบนิยมใช้วิธี Principal Component Method (PC) และวิธีหมุนแกนแบบ Varimax หรือจะเป็นวิธีอื่นใดก็ได้ การเลือกน้ำหนักองค์ประกอบว่าเท่าไรจึงจะสำคัญพอ โดยทั่วไปจะกำหนด .30

ขึ้นไป เพราะค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้นกับองค์ประกอบ ดังนั้น ความแปรปรวนที่ซ้อนทับกันควรมีมาก

จากวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า สามารถทำได้หลายวิธีการเลือกใช้วิธีใดจึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของเครื่องมือ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับพฤติกรรมบ่งชี้ และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยหาค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวม ด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสามารถแบ่งออกมาเป็นส่วนย่อยได้ 3 ส่วน ตามจริยธรรมครู 3 ด้าน

4.2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรง

สุมาลี จันทรชลอ (2542: 130) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรงไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การเดา ซึ่ง ลอร์ด (ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง. 2546: 45; อ้างอิงจาก Lord. 1964) ได้ศึกษาผลของการเดา พบว่า การบังคับให้เดาอย่างไม่เป็นระบบทำให้แบบทดสอบ มีค่าความเที่ยงตรงเพิ่มขึ้น ถ้าการเดามีมากผลการเดาสัมพันธ์กับเกณฑ์ และบังคับให้เดาอย่างมีระบบทำให้แบบทดสอบมีค่าความเที่ยงตรงเพิ่มขึ้นเช่นกัน
2. สภาพเกี่ยวกับตัวผู้สอบ ผู้สอบที่อยู่ในสภาพปกติ จะทำข้อสอบได้ดีกว่าผู้ที่อยู่สภาพไม่ปกติ เช่น มีความกังวล เจ็บป่วย เป็นต้น ผลจากการวัดในสภาพผู้สอบที่ไม่พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้คะแนนผลการสอบผิดไปจากสภาพความสามารถที่ต้องการวัดจริง
3. การบริหารการสอบ เช่น การจัดสภาพการสอบให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้สอบมีความพร้อมในการสอบเต็มที่ การให้เวลาในการสอบพอเหมาะและการให้คะแนนมีความเป็นปรนัย
4. สภาพของแบบทดสอบ เช่น คำสั่ง การใช้ภาษาที่ไม่ชัดเจน ข้อสอบที่สั้นเกินไป ความยากง่ายไม่เหมาะสม ยากหรือง่ายเกินไป การสร้างข้อสอบไม่ดี มีการแนะนำคำตอบ หรือใช้ภาษากำกวมขาดความเป็นปรนัย ชนิดของแบบทดสอบไม่เหมาะสม หรือการกำหนดให้ตอบอย่างเป็นระบบมีผลต่อความตรงของแบบทดสอบ เนื่องจากข้อสอบไม่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการได้
5. การสอนของครู ได้แก่ วัตถุประสงค์ การสอน และการสอบ ไม่สัมพันธ์กัน หรือความผิดพลาดในการสอนมีผลต่อความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ
6. การใช้เกณฑ์อ้างอิง สำหรับความเที่ยงตรงที่ต้องเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ถ้าใช้เกณฑ์อ้างอิงต่อกัน ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบย่อมต่างกันด้วย

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544: 118-122) ได้สรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรงว่ามาจากแหล่งที่สำคัญ 4 แหล่ง ดังนี้

1. ปัจจัยจากแบบสอบ (Test) แบบทดสอบจะมีความเที่ยงตรงมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับตัวแบบสอบเป็นสำคัญ กระบวนการสร้างและส่วนประกอบของแบบสอบต่อไปนี้สามารถส่งผลต่อความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ อาจทำให้แบบสอบทำหน้าที่ได้ไม่ตรงตามความต้องการ หรือมีความเที่ยงตรงลดลงได้

1.1 คำสั่งไม่ชัดเจน เช่น การใช้ภาษาไม่รัดกุม ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการเดาคำตอบ การใช้ตัวเลือกที่เป็นคำตอบซ้ำ ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าจะให้บันทึกคำตอบอย่างไร หรือขาดตัวอย่างที่ชัดเจนประกอบ เป็นต้น ความไม่ชัดเจนเหล่านี้ทำให้ผู้สอบตีความหมายแตกต่างกันได้หรือเข้าใจผิดได้ง่าย จนอาจส่งผลต่อคะแนนที่ได้แตกต่างกันตามคุณลักษณะบางอย่างของผู้สอบซึ่งทำให้ความเที่ยงตรงของข้อสอบลดลง

1.2 การใช้โครงสร้างภาษาที่ซับซ้อนเกินไป เมื่อคำศัพท์และโครงสร้างของภาษาที่สลับซับซ้อนเกินไปสำหรับผู้สอบ จนอาจเป็นการวัดความเข้าใจภาษาและเชาว์ปัญญา ซึ่งไม่ตรงกับสิ่งที่มุ่งวัด หรืออาจทำให้ผู้สอบเสียเวลาเกินควร จนทำแบบสอบได้ไม่เสร็จทันเวลาคะแนนที่ได้จึงไม่น่าจะเป็นตัวแทนที่ดีของสิ่งที่มุ่งวัด

1.3 ข้อสอบที่ใช้ภาษากำกวม การเขียนข้อสอบด้วยภาษากำกวมจะนำไปสู่ความสับสนและการตีความหมายผิดได้ ความคลุมเครือของภาษามักจะสร้างความสับสนให้แก่เด็กเก่งมากกว่าเด็กอ่อน จนอาจทำให้อำนาจจำแนกของข้อสอบบิดเบือนได้

1.4 ข้อสอบที่ใช้คำถามนำ ข้อสอบที่สร้างขึ้นอย่างไม่ระมัดระวังอาจมีคำหรือข้อความ แนะนำคำตอบได้ ทำให้แบบสอบไม่ได้วัดสิ่งที่ต้องการอย่างแท้จริง แต่อาจเป็นการวัดสิ่งที่ป็นสามัญสำนึก หรือความสามารถในการแสวงหาคำชี้้นำคำตอบ

1.5 ข้อสอบมีระดับความยากไม่เหมาะสม กรณี แบบสอบอิงกลุ่ม ข้อสอบที่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ข้อสอบขาดอำนาจจำแนก ส่งผลให้แบบสอบมีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นต่ำ ส่วนกรณีแบบสอบอิงเกณฑ์ ข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายไม่สอดคล้องกับระดับความยากง่ายของพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ จะส่งผลให้แบบสอบมีความเที่ยงตรงต่ำด้วยเช่นกัน

1.6 การเลือกใช้รูปแบบข้อสอบที่ไม่เหมาะสมทำให้แบบสอบวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ไม่ดีเพียงพอ เช่น การวัดความสามารถในการคิดและสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ก็ควรใช้แบบทดสอบประเภทเขียนตอบมากกว่าให้เลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดให้ เป็นต้น

1.7 แบบสอบสั้นเกินไป แบบสอบเป็นเพียงตัวอย่างของมวลความรู้ความสามารถ/ประสบการณ์หรือลักษณะที่มุ่งวัด ดังนั้น ถ้าแบบสอบมีจำนวนข้อน้อยเกินไปจะทำให้ขาดความเป็นตัวแทนที่ดีของสิ่งที่มุ่งวัด มีผลให้ความเที่ยงตรงลดลง

2. ปัจจัยจากการบริหารการสอบและการตรวจให้คะแนน (Test Administration and scoring) สภาพการสอบอันประกอบด้วยการบริหารการสอบและการตรวจให้คะแนนสามารถส่งผลต่อความเที่ยงตรงของแบบสอบได้ ดังนี้

2.1 เวลาที่ใช้ในการสอบไม่เหมาะสม การให้เวลาในการทำข้อสอบที่มากหรือน้อยเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้เวลาที่ไม่เพียงพอ ทำให้ปัจจัยเกี่ยวกับความเร็วเข้ามามีผลต่อคะแนนที่เข้าร่วมกับผลจากลักษณะที่มุ่งวัด ทำให้ความเที่ยงตรงลดลง

2.2 สภาพแวดล้อมของการสอบไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อม ทั้งทางกายภาพและจิตวิทยามีผลต่อคะแนนสอบ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น อุณหภูมิ แสง เสียง การถ่ายเทอากาศ เป็นต้น สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา เช่น บรรยากาศการสอบ ความตึงเครียด สภาพการข่มขู่ เป็นต้น

2.3 ขาดมาตรฐานของการคุมสอบ การคุมสอบที่ไม่เป็นมาตรฐาน เช่น ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำในการคุมสอบ คุมสอบแบบปล่อย แนะแนวคำตอบ ให้ความช่วยเหลืออย่างลำเอียง เป็นต้น

2.4 การจับทางแนวคำตอบ การวางตำแหน่งคำตอบถูกอย่างเป็นระบบ ผู้สอบสามารถจับทางคำตอบถูกได้ ทำให้การวัดไม่อาจวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างแท้จริง

2.5 การตรวจให้คะแนนขาดความเป็นปรนัย เช่น คำตอบแบบเดียวกัน แต่ให้คะแนนต่างกัน หรือคำตอบที่มีคุณภาพต่างกัน แต่ให้คะแนนเท่ากัน เป็นต้น

3. ปัจจัยจากผู้สอบ (Examinees)

3.1 ความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่มผู้สอบ ความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่มผู้สอบมีผลต่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบ กลุ่มผู้สอบมักมีความแตกต่างกันบางประการ ซึ่งอาจมีผลต่อความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับความสามารถ ภูมิหลัง วัฒนธรรม เป็นต้น ถ้านำแบบสอบไปใช้กับกลุ่มผู้สอบที่มีจำนวนมากพอและมีลักษณะที่มุ่งวัดหลากหลายย่อมมีแนวโน้มที่จะได้ค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นสูงสุด แต่ถ้านำแบบสอบไปใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะที่มุ่งวัดมีความเป็นเอกพันธ์สูง ย่อมส่งผลให้ค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นต่ำ

3.2 การเดาคำตอบ ผู้สอบมีการเดาคำตอบกันมาก ย่อมเกิดความคลาดเคลื่อนของการตอบมาก ถ้าการเดาคำตอบเป็นไปอย่างสุ่ม มีผลทำให้ค่าความเชื่อมั่นต่ำ ทำให้

ค่าความเที่ยงตรงต่ำลงไปด้วย และถ้าการเดาคำตอบทำให้คะแนนแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบลดลง

3.3 นิสัยในการทำข้อสอบ ผู้สอบมักมีนิสัยในการทำข้อสอบต่างกัน บางคนชอบการตอบรูปแบบหนึ่งมากกว่าอีกรูปแบบหนึ่ง หรือเมื่อทำข้อสอบไม่ได้ อาจมีแนวโน้มที่จะเลือกคำตอบแบบหนึ่งมากกว่าแบบอื่นๆ อิทธิพลแทรกซ้อนจากนิสัยในการทำข้อสอบมีส่วนทำให้ความเที่ยงตรงลดลงได้

3.4 สภาพความไม่พร้อมทางร่างกายและจิตใจของผู้สอบ สภาพร่างกายและจิตใจของผู้สอบมีผลต่อคะแนนสอบ เมื่อเกิดสภาพความไม่พร้อมทางร่างกาย เช่น ความเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้า เจ็บป่วย เป็นต้น สภาพทางจิตใจ เช่น ขาดแรงจูงใจ ถูกรบกวนทางอารมณ์ ความตกใจ ความวิตกกังวล เป็นต้น อาจทำให้การสอบได้ไม่ดีเท่าที่ควร ผลที่ได้จึงไม่เป็นตัวแทนที่ดีของสิ่งที่มุ่งวัด

4. ปัจจัยจากเกณฑ์ที่ใช้อ้างอิง (Criterion)

4.1 ความชัดเจนของมวลงเนื้อเรื่องที่มุ่งวัด (Content - related) การกำหนดความหมายและขอบเขตของมวลงเนื้อเรื่องที่มุ่งวัดขาดความชัดเจน ย่อมมีผลต่อการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความครอบคลุมและความเป็นตัวแทนของข้อสอบ ที่มีต่อมวลงเนื้อเรื่องทั้งหมดที่มุ่งวัด จึงส่งผลต่อความตรงตามเนื้อเรื่องของแบบสอบ

4.2 ความเหมาะสมของการคัดเลือกเกณฑ์สมรรถนะ (Criterion - related) ถ้าการคัดเลือกเกณฑ์สมรรถนะของการดำเนินงานขาดความตรงประเด็นกับลักษณะที่มุ่งวัดหรือมีคุณภาพต่ำ ย่อมมีผลต่อการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบและคะแนนเกณฑ์ ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์มีค่าไม่เกินรากที่สองของผลคูณระหว่างสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบกับเกณฑ์ที่ใช้ ถ้าตัวแปรเกณฑ์ที่นำมาใช้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นต่ำย่อมส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ต่ำลงไปด้วย

4.3 ความเหมาะสมของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่มุ่งวัด (Construct - related) การนำทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะที่มุ่งวัดที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางมาใช้เป็นแนวคิด โครงสร้างและคำทำนายลักษณะที่มุ่งวัดนั้น ย่อมส่งผลต่อการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎี อาจทำให้ผลการวัดลักษณะที่สนใจไม่สอดคล้องกับแนวทางและสิ่งที่ทฤษฎีคาดหมายได้ ซึ่งมีผลต่อการสรุปความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีของแบบสอบได้

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าสิ่งที่ส่งผลต่อความเที่ยงตรงนั้นมีมากมายหลายประการ ทั้งในด้านปัจจัยภายในตัวเครื่องมือเอง ตัวผู้สอบ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งหาก

พิจารณาและทำการควบคุมปัจจัยเหล่านี้ ให้มีความเหมาะสม ก็จะทำให้ได้เครื่องมือที่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ความเชื่อมั่น

4.3.1 ความหมายของความเชื่อมั่น

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2521: 269) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นเป็นความคงที่แน่นอนของคะแนนในการวัดทุกครั้งจากนักเรียนกลุ่มเดียวกัน หรือหมายความว่า เมื่อใช้เครื่องมือวัดนั้นครั้งใด ก็จะได้คะแนนเท่าเดิมทุกครั้งไป

สุมาลี จันทรชลอ (2542: 109) กล่าวว่า ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ (Stability) ของการวัด กล่าวคือ ไม่ว่าจะสอบวัดกี่ครั้งด้วยแบบทดสอบชุดเดิมหรือแบบทดสอบคู่ขนานกันจะได้คะแนนหรือลำดับคงที่

ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ (2543ก: 209) กล่าวว่า ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการสอบนักเรียนคนเดียวกันหลายครั้งในแบบทดสอบชุดเดิม

เอห์แมน; และ กล็็อค (Ahmann; & Glock. 1975: 235) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นเป็นความคงที่ของผลที่ได้จากการวัด ซึ่งถ้าเครื่องมือไม่มีความเชื่อมั่น แสดงว่า เครื่องมือนั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดความคลาดเคลื่อน

เมห์เรนส์ และเลห์แมน (Mehrens & Lehmann. 1978: 88) ให้ความหมายของความเชื่อมั่น หมายถึง ระดับของความคงที่ระหว่างการวัดสิ่งเดียวกัน 2 ครั้ง

อนาสตาซี (Anastasi. 1982: 102) กล่าวว่า ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ของคะแนน ซึ่งได้จากการวัดบุคคลกลุ่มเดียวกันด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันหลายๆ ครั้ง หรือด้วยแบบทดสอบสองฉบับที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือภายใต้เงื่อนไขของตัวแปรอื่นๆ ในการวัดนั้น

สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นเป็นความคงที่แน่นอนของคะแนนในการสอบทุกครั้งจากผู้สอบกลุ่มเดียวกัน

4.3.2 วิธีประมาณค่าความเชื่อมั่น

การประมาณค่าความเชื่อมั่นในหลายวิธีที่แตกต่างกัน ดังนี้

เมห์เรนส์; และ เลห์แมน (Mehrens; & Lehmann. 1978: 94) ได้กล่าวถึง การประมาณค่าความเชื่อมั่นว่ามีวิธีการดังนี้

1. วิธีวัดความคงตัว (Measures of Stability)
2. วิธีวัดความสมมูล (Measures of equivalence)

3. วิธีใช้วัดความสมมูลและความคงตัว (Measures of equivalence and Stability)
4. วิธีวัดความสอดคล้องภายใน (Measures of Internal - Consistency)
  - 4.1 วิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split – half)
  - 4.2 วิธีของคูเดออร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)
  - 4.3 วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha)
  - 4.4 วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยท์ (Hoy's analysis of variance produce)

ฮอปคินส์; และสแตนเลย์ (Hopkins; & Stanley. 1981: 127-130) ได้กล่าวว่า วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น มี 4 วิธี ดังนี้

1. วิธีสอบซ้ำ (The Test – Retest Method) หรือบางครั้งเรียกว่า สัมประสิทธิ์ของความคงที่ (Coefficient of Stability) เป็นการนำแบบทดสอบฉบับเดียวกันไปทำการทดสอบกับบุคคลเดียวกันซ้ำสองครั้งในเวลาที่แตกต่างกันพอสมควร ถ้าคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบทั้งสองครั้งมีสหสัมพันธ์กัน ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้เป็นค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

2. วิธีใช้แบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel – Form Method) เป็นการนำแบบทดสอบที่มีลักษณะคู่ขนานกันหรือเท่าเทียมกัน โดยมีเนื้อหา ค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนเท่ากัน ไปทดสอบในเวลาเดียวกันหรือเวลาที่แตกต่างกันก็ได้ นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองฉบับมาหาสหสัมพันธ์กัน ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้เป็นค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

3. วิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (The Split – half Method) เป็นการนำแบบทดสอบฉบับเดียวไปทดสอบกับบุคคลกลุ่มเดียว แล้วแบ่งครึ่งแบบทดสอบเป็นชุดคะแนนของข้อคู่และชุดคะแนนของข้อคี่ นำคะแนนที่ได้จากการแบ่งครึ่งแบบทดสอบไปหาสหสัมพันธ์กัน จากนั้นปรับขยายด้วยสูตรของสเปียร์แมน - บราวน์เป็นสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสองฉบับ

4. วิธีวัดความคงที่ภายในของแบบทดสอบ (Reliability Via Internal Consistency Method) เป็นการนำแบบทดสอบฉบับเดียวไปทดสอบกับบุคคลเดียวกัน และนำไปหาสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีของคูเดออร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson)

ไอเคน (Aiken. 1991: 98-101) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การประมาณค่าความเชื่อมั่นมีวิธีการหาได้ดังนี้

1. สัมประสิทธิ์ของการสอบซ้ำ (Test – Retest Coefficient)
2. สัมประสิทธิ์ของแบบทดสอบคู่ขนาน (Parallel – Form Coefficient)
3. สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Internal – Consistency Coefficient)

- 3.1 วิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ (Split – half Method)
- 3.2 วิธีของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method)
- 3.3 วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha)

จากวิธีหาค่าความเชื่อมั่นที่กล่าวมาข้างต้น สามารถจัดได้ว่ามีวิธีการหา 3 วิธีใหญ่ๆ คือ การหาความคงที่หรือโดยการสอบซ้ำ การใช้แบบทดสอบคู่ขนานหรือแบบทดสอบที่มีความเท่าเทียมกัน และหาความสอดคล้องภายในซึ่งทำการสอบเพียงครั้งเดียว ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ความสอดคล้องภายในด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งเหมาะสมกับเครื่องมือที่มีการให้คะแนนที่ไม่ใช่ 0,1

4.3.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าความเชื่อมั่น

การประมาณค่าความเชื่อมั่นในหลายวิธีที่แตกต่างกัน ดังนี้ (อนันต์ ศรีโสภณ. 2525: 77-81; และ ปราณี ทองคำ. 2539: 214-217)

4.3.3.1 คุณลักษณะของแบบทดสอบ ได้แก่

4.3.3.1.1 จำนวนข้อของแบบทดสอบ (Test length) แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อมากจะวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด คะแนนที่เกิดจากการเดาก็จะน้อยลงเมื่อองค์ประกอบอื่นๆ เช่น กลุ่มตัวอย่าง , คุณภาพของข้อสอบที่เพิ่มจำนวนนั้นคงที่

4.3.3.1.2 ความยากของข้อสอบ (Test difficulty) แบบทดสอบที่ยากเกินไปหรือง่ายเกินไปมีความสามารถในการจำแนกน้อย ทำให้ความแปรปรวนของคะแนนสอบมีน้อยแบบทดสอบนั้นจะมีค่าความเชื่อมั่นต่ำ

4.3.3.1.3 ความเป็นปรนัย (Objectivity) แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัยสูงจะมีความคลาดเคลื่อนน้อย คะแนนที่ได้จากการวัดมีค่าใกล้เคียงคะแนนจริง ทำให้แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นสูง ซึ่งความมีปรนัยมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ

- ความแจ่มชัดในตัวข้อสอบ หมายถึง ผู้สอบทุกคนเข้าใจคำถามตรงกัน และตรงกับความมุ่งหมายของข้อสอบ ไม่กำกวม
- ความแม่นยำในการตรวจให้คะแนน หมายถึง มีเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนชัดเจน ไม่ว่าใครตรวจก็ให้คะแนนได้ตรงกัน
- มีความกระชับชัดเจนในการตีความหมายคะแนน

4.3.3.2 เวลาในการทำข้อสอบ (Speed) โดยทั่วไปแบบทดสอบแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบชนิดความเร็ว (Speed test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ง่าย ให้เวลาทำน้อย เพื่อให้ นักเรียนทำได้ถูกมากที่สุดในเวลาที่กำหนด ความแตกต่างของคะแนนที่นักเรียนได้ขึ้นอยู่กับจำนวนข้อที่นักเรียนทำ อีกชนิดหนึ่งเป็นแบบทดสอบความสามารถ (Power test) เป็นแบบทดสอบที่นักเรียน

ทุกคนมีเวลาในการทำข้อสอบทุกข้อ แต่ไม่มีใครทำถูกหมดเนื่องจากความยากของข้อสอบ ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบควรใช้วิธีแบบวัดซ้ำ หรือแบบข้อสอบคล้ายกัน ไม่ควรใช้แบบความคงที่ภายใน (Internal consistency) เช่น แบบแบ่งครึ่งข้อสอบ เพราะถ้าในการสอบครึ่งหนึ่งนักเรียนทำข้อสอบถูกเกือบหมด เมื่อแยกเป็นข้อคู่-ข้อคี่ แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น จะพบว่า มีค่าสูงเกือบเป็น 1 ดังนั้น ควรเลือกวิธีการหาค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมกับแบบทดสอบ จะทำให้ค่าความเชื่อมั่นมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4.3.3.3 ความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่มผู้สอบ ลักษณะของกลุ่มผู้สอบมีอิทธิพลต่อค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เพราะมีผลต่อความแปรปรวน หรือการกระจายของคะแนน สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันน้อย มีลักษณะเป็นเอกพันธ์สูง จะมีการกระจายของคะแนนน้อย ทำให้ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณมีค่าต่ำ ตรงกันข้ามถ้ากลุ่มผู้สอบมีความสามารถแตกต่างกันมาก คือ เป็นกลุ่มวิวิธพันธ์ (Heterogenous group) คะแนนมีการกระจายมาก มีความแปรปรวนสูง จะทำให้ค่าความเชื่อมั่นสูง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบถึงปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อค่าความเชื่อมั่น ซึ่งผู้วิจัยควรคำนึงถึงและนำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำเครื่องมือและการวางแผนการดำเนินการเพื่อให้เครื่องมือที่สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นสูงต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

5.1 งานวิจัยในประเทศไทย

สุเชษฐ ม่าเหมิม (2519: 60) พบว่า ในสถานการณ์ที่บุคคลได้เห็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้บุคคลที่มีระดับจริยธรรมสูง เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบมากกว่าบุคคลที่มีจริยธรรมต่ำ ทั้งนี้เพราะ ผู้มีระดับจริยธรรมสูงสามารถเข้าใจเหตุผลของการแสดงพฤติกรรมได้ดีกว่า และพร้อมที่จะเอาพฤติกรรมนั้นมาเป็นของตน นอกจากนี้ ผู้ที่มีระดับจริยธรรมดีอาจจะโกงน้อยลง ถ้าได้เห็นผู้กระทำความดีที่มีลักษณะน่าเลียนแบบ ถึงแม้ว่าระดับจริยธรรมของบุคคล แต่เพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมการโกงของบุคคลได้อย่างแม่นยำ แต่ระดับจริยธรรมมีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องชี้บอกว่าหากสถานการณ์เอื้ออำนวยให้บุคคลมีความซื่อสัตย์โดยสมัครใจแล้ว ผู้ที่จะปฏิบัติตามมากที่สุดคือผู้มีจริยธรรมสูง ผู้มีจริยธรรมต่ำจะเลียนแบบผู้กระทำดีต่อเมื่อตัวแบบนั้นมีลักษณะจูงใจเป็นพิเศษเท่านั้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจวบจักษ์. (2520: 210) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 11 – 25 ปี จำนวน 1,400 คน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่

เด็กจะมีอายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มวัยรุ่นลักษณะทางจริยธรรมสองประการนี้จะเริ่มคงที่ ผู้ที่มาจากครอบครัวยากจน จะมีพัฒนาการช้ากว่ากลุ่มอื่นในช่วงวัยอายุตอนต้น แต่จะทันกลุ่มอื่นในวัยรุ่นตอนปลาย ในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ถูกศึกษาทุกระดับอายุ และพบว่าในครอบครัวยากจนบิดามารดามีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้ลูกมีจริยธรรมสูงได้

เดลีว บุรีภักดี; และคนอื่นๆ (2520: 363-371) ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของครูที่ดีพบว่า คุณลักษณะของครูที่ดี จะต้องประพฤติดี ลักษณะดี รับผิดชอบการสอนและสอนดี ยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ ลักษณะที่จำเป็นของครู คือ ความเที่ยงธรรม ซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อเวลา และรับผิดชอบต่องาน ความประพฤติ การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

เสนีย์ มีทรัพย์ (2522: 77-78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านคุณธรรมนิยมของครูประถมศึกษากับนักศึกษาฝึกหัดครูปีสุดท้าย พบว่า คุณธรรมของครู สิ่งที่เป็นมากควรส่งเสริมและปลูกฝังแก่ครูในด้านนี้ ก็คือ การรับฟังและเคารพเหตุผลของผู้อื่น มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพเดียวกันและบุคคลทั่วไป ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่นและไม่อาฆาตพยายาบาทนักเรียน ด้านจริยธรรมของครูเป็นเรื่องที่ครูเห็นว่ามีค่ามากที่สุดและ ควรปลูกฝังให้ครูรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แสดงความรักต่อนักเรียนทุกคน

กองการมัธยมศึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2523: 135) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน พบว่า ครูทำการปลูกฝังจริยธรรมตามโอกาสและเหตุการณ์ กล่าวคือ สอนเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ขณะเดียวกันถ้ามีสถานการณ์ทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องในเนื้อหาวิชาที่สอนครูก็จะทำการปลูกฝังไปด้วย ครูไม่ได้วางแผนที่จะปลูกฝังไว้ล่วงหน้า จึงทำให้การปลูกฝังจริยธรรมที่จำเป็นทำได้ไม่ทั่วถึง เช่น จะพบว่าครูจะปลูกฝัง ด้านความรับผิดชอบต่อความมีระเบียบวินัยเป็นส่วนใหญ่ เพราะจริยธรรม 2 ด้านนี้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในการสอนมากกว่าจริยธรรมด้านอื่นๆ ส่วนด้านความประหยัด ความเสียสละ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที และความยุติธรรม ครูแทบจะไม่ได้ปลูกฝังเลย

โกศล มีคุณ (2524: 225-231) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาท โดยทดลองกับนักเรียนชายหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 อายุตั้งแต่ 9 – 14 ปี จากโรงเรียน 3 แห่ง ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 191 คน ให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนในชนบท โรงเรียนในชุมชนชนบท และโรงเรียนในเมือง นักเรียนในแต่ละโรงเรียนถูกจัดเข้ากลุ่ม 4 กลุ่ม ทดลองให้กลุ่มที่ 1 สร้างเสริมจริยธรรมโดยการฝึกสวมบทบาทพร้อมกับการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกสวมบทบาทอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกใช้เหตุผลเชิง

จริยธรรมอย่างเดียว กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ฝึกโดยใช้เนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมตามหลักสูตรในการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น ประกอบกับวิธีการร่วมกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน ส่วนการฝึกสวมบทบาท ใช้วิธีการร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างเดียว ทุกกลุ่มใช้เวลาในการฝึก 15 ครั้ง ครั้งละ 60 – 100 นาที โดยทำการฝึกทุกวัน วันละครั้ง ช่วงเวลาของการฝึกประมาณ 3 สัปดาห์ ผลการวิจัยสรุปว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึก 2 ด้านให้ผลเท่าเทียมกับกลุ่มที่ฝึกด้านเดียว และพบว่า ความสามารถในการสวมบทบาทเป็นปัจจัยสำคัญต่อพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล และนักเรียนที่ได้รับการฝึกสวมบทบาทในภายหลัง มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกนี้

เกษินี ผลประพฤติ (2524: 91-93) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาครูในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง จำนวน 694 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน เช่น เกษตรกร ค้าขาย รับราชการ รับจ้างและอื่นๆ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมและความเมตตากรุณา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มารุต คำชะอม (2525: 64-69) ได้ทำการศึกษาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลาเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของนักศึกษาครูระดับการศึกษา ป.กศ.สูงปีที่ 1 กับ ค.บ.ปีที่ 2 นักศึกษาหญิงกับชาย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้กับแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต อาศัยทฤษฎีของโคลเบอร์เกอร์เป็นเกณฑ์พิจารณาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาครู จำนวน 100 คน ผลปรากฏว่า นักศึกษาระดับ ป.กศ.สูงปีที่ 1 มีพัฒนาการทางจริยธรรมต่ากว่านักศึกษาระดับ ค.บ.ปีที่ 2 นักศึกษาหญิงและชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบกับลักษณะมุ่งสู่ออนาคต

อัศวอนงค์ ปราโมช (2525: 60) ได้ศึกษา เรื่อง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ และเปรียบเทียบระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของพยาบาลวิชาชีพที่มีตำแหน่งหน้าที่และวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยใช้แบบสอบถามอะดีไฟนิง อีชชูล์เทสต์ ซึ่งยึดเกณฑ์การจัดชั้นจริยธรรมของโคลเบอร์เกอร์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 430 คน ผลปรากฏว่า พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง พยาบาลฝ่ายการศึกษาและพยาบาลฝ่ายบริการพยาบาล มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพยาบาลที่มีวุฒิ

ทางการศึกษาสูงมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าพยาบาลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณภา ศิริทรัพย์การ (2526: 45) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการสอนจริยธรรม เรื่อง ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ โดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ แบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรม 45 ข้อ และแบบประเมินผล การเรียนการสอนแบบมาตรฐานประมาณค่า โดยทำการทดลองกับนักเรียนชายและหญิงจำนวน 42 คน ผลการวิจัยพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากเรียนโดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน

โพธิ์ทอง จิตอ่อนนุ่ม (2529: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมทางจริยธรรมของครูพลศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนในเขตการศึกษา 7 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าชั้นทั้งหมด 503 คน ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามแบบปลายเปิด ผลการวิจัย พบว่า ครูพลศึกษามีพฤติกรรมทางจริยธรรมตามที่เป็นจริง ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูตเวที ความเป็นผู้รักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี ความมัธยัสถ์ ความยุติธรรม ความอุสาหะและความเมตตาากรุณา สูงกว่าระดับปานกลาง

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530: 65-68) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษาด้านต่างๆ พบว่า ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพของครูประถมศึกษา ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเมตตาากรุณา ความกตัญญูตเวที ความขยันหมั่นเพียร ความสามัคคี และความยุติธรรม

กุหลาบ ตียะสัตย์กุลโกวิท (2531: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาและเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนสวนอนันต์ เพื่อวัดพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิง 207 คน นักเรียนชาย 160 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ (Situation Test) จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทุกคุณลักษณะ และจำแนกคุณลักษณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนหญิงมีจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายในทุกคุณลักษณะ

จารุวรรณ พานทอง (2536: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 429 คน เป็นนักเรียนชาย 232 คน เป็นนักเรียนหญิง 197 คน ใช้แบบทดสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมวัดนักเรียนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชายมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับอุดมคติสากลมากที่สุด ร้อยละ 41.19 มีจริยธรรมด้านความยุติธรรมมากที่สุดและมีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่ำที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับอุดมคติสากลมากที่สุด ร้อยละ 53.54 มีจริยธรรมด้านยุติธรรมสูงที่สุดและมีจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยต่ำที่สุด

อารมย์ สุธามี (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ เขตการศึกษาที่ 7 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านความรับผิดชอบ และการพึ่งตนเองในระดับปานกลาง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนตามตัวแปรเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนตามขนาดโรงเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พรสวรรค์ พิมพะนิตย์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม วิชามนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม (มน 102) สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จากทุกคณะและทุกวิชาเอกของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา มน 102 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 718 คน ทำให้ได้แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม 7 ด้าน คือ ด้านความมีเหตุผล ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความอดทน และด้านมีมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 120 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ หาโดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหาโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าตั้งแต่ .55 ถึง .70 และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .92 ค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์หาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อสอบ ตามทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์ก พบว่า ทุกข้อมีความสอดคล้องตามเกณฑ์ ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหาโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของคะแนนข้อสอบรายด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ด้วยวิธีของเพียร์สัน พบว่า ทุกคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก อยู่ระหว่าง .445 ถึง .870 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประชิด เขยกีวงศ์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ใหญ่ 3 กลุ่ม คือ บิดามารดา ครูอาจารย์และผู้ใหญ่ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2537 จำนวน 653 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดให้นักเรียนระบุคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ใหญ่แต่ละกลุ่มที่นักเรียนเห็นว่าสำคัญที่สุดมาอย่างละ 5 คุณลักษณะ แล้วนำมาจัดทำแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อให้นักเรียนกำหนดน้ำหนักความจำเป็นของแต่ละคุณลักษณะนั้น แล้วคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์เพื่อแสดงความสอดคล้องของ ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มเมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระด้านเพศ ระดับชั้น กลุ่มการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของครูอาจารย์ตามความคิดเห็นของนักเรียนทุกกลุ่ม เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระมีความสอดคล้องกัน ข้อที่นักเรียนคาดหวังสูงสุดมี 15 ข้อ คือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบต่อลูกศิษย์ มีใจเป็นกลาง ให้โอกาสลูกศิษย์เมื่อผิดพลาด ไม่มัวว่ลุ่มอบายมุข เป็นที่ปรึกษาที่ดี เอาใจใส่ลูกศิษย์ สอนเข้าใจดี ให้เกียรตินักเรียน มีสติปัญญา มีความซื่อสัตย์ ให้คำอธิบายสิ่งถูกผิดอย่างชัดเจน มีความอดทนและพูดจาสุภาพ

วิไลวรรณ ชินพงษ์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบคุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1,120 คน โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญและหมุนแกนแบบอโรโทนอนอล วิธีแวกซ์ ได้องค์ประกอบที่ชัดเจน 7 องค์ประกอบ แต่สามารถตั้งชื่อองค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ มีตัวแปรทั้งสิ้น 45 ตัวแปร มีความแปรปรวนสะสมที่อธิบายองค์ประกอบทั้ง 7 เท่ากับ 52.9% องค์ประกอบทั้ง 5 คือ ศรัทธาในวิชาชีพ หน้าที่มีวินัย ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม และความเมตตา

ทู่เมเวลา ดวงประเสริฐ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักกีฬาบาสเกตบอลหญิง โดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการเล่นกีฬา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตอนปลายและระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักกีฬาที่มีประสบการณ์การเล่นต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในด้านความรับผิดชอบต่อ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคีและความอดทนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เจนการณ์ เพียงปราชญ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณ และเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่ทำการสอน ระดับการศึกษา อายุและประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและนักเรียน รวมทั้งสิ้น

จำนวน 773 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่ทำการสอนและระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจำแนกตามอายุและประสบการณ์การสอน โดยการใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่ทำการสอน ระดับการศึกษา และอายุของครูที่ต่างกัน มีผลทำให้ครูมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสบการณ์การสอนของครูที่ต่างกันทำให้พฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของครูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรีชา สายคำ (2540: 69-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสำหรับครูพลศึกษา 4 ลักษณะ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตาากรุณา ผลการศึกษาพบว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของแต่ละลักษณะทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของครูพลศึกษา ซึ่งแบ่งตามอายุ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตาากรุณา โดยแบ่งตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยแต่ละคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในด้านความเมตตาากรุณา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยแต่ละคุณลักษณะทางจริยธรรมของครูพลศึกษา ในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตาากรุณา พบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มารศรี จันทรัมย์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ของระดับจริยธรรม 10 ด้าน ของครูและนักเรียนประถมศึกษา โดยจำแนกครูตามเพศ อายุ สถานภาพ ของการปฏิบัติงาน สถานภาพสมรสและสังกัดกลุ่มโรงเรียน ส่วนนักเรียนจำแนกตามเพศและสังกัดกลุ่มโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 100 คน และนักเรียนที่อยู่ในชั้นเดียวกับครูประจำชั้น จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวัดจริยธรรม 10 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความเสียสละ ความมีเหตุผล ความรักชาติ ความเมตตาากรุณา

ความสามัคคี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า จริยธรรมของครูและนักเรียนประถมศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จริยธรรมของครูเพศชายและหญิงต่างกัน และนักเรียนสังกัดกลุ่มโรงเรียนต่างก็มีจริยธรรมต่างกัน

วรรณมา มณีโชติ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาระดับพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 และเปรียบเทียบพฤติกรรมตามจรรยาบรรณ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 2 จำนวน 346 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามวัดพฤติกรรมตามจรรยาบรรณ 9 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมตามจรรยาบรรณของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 2 อยู่ในระดับมาก
2. ครูผู้ชายมีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครูมากกว่าครูผู้หญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ครูกลุ่มอายุ 41 - 60 ปี มีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครูมากกว่าครูกลุ่มอายุ 22 - 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. ครูที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครูมากกว่าครูที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
5. ครูที่มีตำแหน่งสายบริหารมีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครูมากกว่าครูที่มีตำแหน่งสายผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
6. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างก็มีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครูไม่แตกต่างกัน

ชูศรี ปัญญามูลงษา (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพความเป็นจริง และความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูพลศึกษา ตามการรับรู้ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนทั่วไปและครูพลศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 171 คน ครูผู้สอนทั่วไป 170 คน และครูพลศึกษา 184 คน รวม 525 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูพลศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมีระเบียบวินัยมี

ความแตกต่างกัน ส่วนความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู
พลศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมีระเบียบวินัย ด้าน
ความซื่อสัตย์และด้านความอดทนอดกลั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธีระนาถ กลิ่นชื่น (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพเพศ
ค่าใช้จ่ายรายเดือน และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูที่สอนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 299 คน ซึ่ง
ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน 1 ใน 5 และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีวัดแบบ
projective technique ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม และจำแนก
ตามสถานภาพเพศ ค่าใช้จ่ายรายเดือน ประสบการณ์การทำงาน อยู่ในระดับสูงและสูงมาก

พชรวรรณ ครุฑนาค (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการสำรวจความคาดหวังของนักเรียน ครู
และผู้ปกครอง เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับบิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้ใหญ่ทั่วไป
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 100 คน ครูจำนวน 80 คน ผู้ปกครอง
จำนวน 200 คน จากโรงเรียนราชวินิต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคาดหวัง
เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 3 กลุ่ม คือ บิดามารดา ครูอาจารย์และผู้ใหญ่ทั่วไป
กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะตอบคำถาม 3 ชุด คือ คุณธรรมจริยธรรมสำหรับบิดามารดา คุณธรรม
จริยธรรมสำหรับครู และคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้ใหญ่ทั่วไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง และสหสัมพันธ์แบบจัดอันดับเพื่อแสดงความสอดคล้องของความคาดหวัง
ระหว่างกลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า การจัดอันดับความสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับ
ครูอาจารย์ตามความคาดหวังของครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีความสอดคล้องกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติและมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูอาจารย์ที่นักเรียนคาดหวังสูงสุด 10 อันดับแรก
ได้แก่ ตัดสินปัญหาโดยใช้เหตุผล มีความยุติธรรม พุดจาสุภาพ เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีความอดทน
มีความเสียสละ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีใจเป็นกลาง รู้จักให้อภัยและวางตัวได้เหมาะสม

2. คุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูอาจารย์ที่ครูคาดหวังสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่
ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย ไม่มั่วสุมอบายมุข ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พุดจาสุภาพ
มีความตั้งใจจริง มีความยุติธรรม รู้จักควบคุมอารมณ์ เป็นที่ปรึกษาที่ดีและมีความเมตตากรุณา

3. คุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูอาจารย์ที่ผู้ปกครองคาดหวังสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ ไม่มีวัชระอุปถัมภ์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม ตรงต่อเวลา พูดจาสุภาพ มีสติปัญญาดี มีความเป็นผู้นำ รักและเอาใจใส่ครอบครัวและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ธวัฒน์ โควินท์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาระดับบทบาทผู้บริหารในการรักษาวินัย และจรรยาบรรณของข้าราชการครู ระดับพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการครู และศึกษามหาวิทยาลัยในการรักษาวินัยและจรรยาบรรณที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการครู กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 103 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 100 คน และครูที่ปฏิบัติการสอนจำนวน 299 คน รวมทั้งสิ้น 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการรักษาวินัยและจรรยาบรรณ ข้าราชการครูของประวิณ ณ นคร และข้อกำหนดพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยและจรรยาบรรณครูของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารในการรักษา วินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมกรรมกรมีวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก บทบาทผู้บริหารในการรักษาวินัยและจรรยาบรรณที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการครู คือ บทบาทด้านการส่งเสริม

กันดิศ ชลสินธุ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของครูกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครู จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 512 คน โดยทำการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ ส่วนประกอบสำคัญ (Principle Component Analysis) และทำการวิเคราะห์หมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Method) ได้จำนวนเจ็ดองค์ประกอบ ได้แก่ ความเมตตากรุณา คุณธรรมและจริยธรรม ความมั่นคงทางอารมณ์ ความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ และมนุษยสัมพันธ์ และพบว่าคุณลักษณะความเป็นครูทั้งเจ็ด องค์ประกอบของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพียงดาว มีนมนี (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีประสบการณ์การบริหารงานน้อยกว่าและมากกว่า 5 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,316 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ทั้งที่มีประสบการณ์การบริหารงานน้อยกว่า 5 ปี และมากกว่า 5 ปี

มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบที่ตรงกัน คือ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรมและความซื่อสัตย์ การเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากกว่า 5 ปี มีคุณธรรมด้านความเมตตา กรุณาและความซื่อสัตย์มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานน้อยกว่า 5 ปี ส่วนด้านความรับผิดชอบ ความยุติธรรมและความอดทนอดกลั้นไม่พบความแตกต่าง

สุมาลี วงษ์สุวรรณ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนกุหลาบวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 250 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายรายวัน สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับรายได้ของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และบุคลิกภาพของนักเรียน

มนัส นิมมณี (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านการมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 2 จังหวัดนครนายก จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe/ 's test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเตรียมทหารที่มีอายุต่างกันมีระดับการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านการมีวินัย ด้านความสามัคคี และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความกตัญญูและด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฑาทิพย์ เจริญนำ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามบุคลิกภาพ และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตเจ้าพระยา จำนวน 6 เขต รวมทั้งสิ้น 426 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะทางจริยธรรมของครู จากการดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ครูมีบุคลิกภาพแบบเอ ร้อยละ 95.1 ดังนั้นจึงเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูบุคลิกภาพแบบเอ จำนวน 405 คน มาใช้ในการศึกษาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของครู โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างภายหลังโดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe') ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะทางจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตเจ้าพระยา โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความเสียสละ ความยุติธรรมและความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงาน ของครู พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 6 ปี และระหว่าง 6 – 15 ปี มีคุณลักษณะทางจริยธรรมสอดคล้องกันทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความเสียสละ ความยุติธรรมและความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับดี ครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี มีคุณลักษณะทางจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความยุติธรรมและความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนด้านความซื่อสัตย์และความเมตตา กรุณาอยู่ในระดับดี

2. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์การทำงาน 6-15 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี มีคุณลักษณะทางจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์การทำงาน 6 – 15 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี มีคุณลักษณะทางจริยธรรมรายด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรมและความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 6 ปี มีคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความเสียสละต่ำกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 – 15 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

วิทที (Witty. 1947: 662-668) ได้ทำการศึกษานุคลิกภาพของครูที่ดี โดยให้นักเรียนเกรด 2 ถึง เกรด 12 จำนวน 1,200 คน เรียงความเรื่อง “ครูที่ฉันชอบมากที่สุด” และจากการรวบรวมลักษณะครู ปรากฏว่า ครูที่ดีจะต้องมีลักษณะให้ความร่วมมือ มีความเป็นประชาธิปไตย

มีความเมตตากรุณาเอาใจใส่นักเรียนทุกคน มีความอดทน มีความรู้ในเรื่องต่างๆ ไปดี มีบุคลิกลักษณะกิริยามารยาทดี มีความยุติธรรม มีอารมณ์ขัน ทำสิ่งใดเสมอต้นเสมอปลาย สนใจในปัญหาและความเดือนร้อนของนักเรียน ยกย่องชมเชยให้รางวัลนักเรียน และมีความสามารถพิเศษในการสอนแต่ละวิชา

โคลเบอร์ก (Kolhberg, 1976: 392-405) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพัฒนาการทางจริยธรรมไว้อย่างละเอียด พบว่า เด็กอเมริกันอายุ 7 , 11 , 13 และ 16 ปี มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นตามระดับ อายุ 7 ปี เกือบทุกคน (90 %) ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 1 และ 2 เด็กอายุ 10 ปี ยังคงใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และ 2 อยู่เป็นส่วนใหญ่ (กว่า 50%) แต่ก็มีที่เริ่มใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้น คือ ขั้นที่ 3 และ 4 บ้างแล้ว (กว่า 35%) วัยรุ่นอายุ 13 ปี ใช้เหตุผลในขั้นที่ 3 และ 4 เป็นส่วนใหญ่ (กว่า 50 %) และยังมีผู้ใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และ 2 อยู่บ้าง (ประมาณ 20 %) ส่วนวัยรุ่นอายุ 16 ปี แม้ยังคงใช้เหตุผลในขั้นที่ 3 และ 4 มาก (กว่า 50%) แต่ยังมีผู้ใช้เหตุผลในขั้นที่ 5 และ 6 มากกว่าเด็กกลุ่มอื่น (23%) ซึ่งแสดงว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีพัฒนาการสูงขึ้นตามระดับอายุ และความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เบิร์คส์ (Birks, 1982: 1883-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลทางจริยธรรมการรับรู้และมโนภาพแห่งตนของนักศึกษาครูที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐที่เมืองเมมฟิส จำนวน 102 คน โดยใช้แบบทดสอบ 3 ชุด คือ วัดการให้เหตุผลทางจริยธรรม (The Defining Issues Test) วัดทิศทางการรับรู้ (The Human Relations Incident) วัดมโนภาพแห่งตน (The Tennessee Self Concept Scale) ผลปรากฏว่า ตัวแปรเกี่ยวกับอายุ เพศ จำนวนหน่วยกิตที่สอบได้ และค่าคะแนนเฉลี่ยสะสมกับตัวแปรเกี่ยวกับทิศทางการรับรู้และมโนภาพแห่งตน มีส่วนช่วยในการให้เหตุผลทางจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เบอร์เกสส์ (Burgess, 1982: 311-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของโรงเรียนกับจริยธรรมของครูในโรงเรียนมัธยมที่อยู่ในเขตเมือง จำนวน 11 โรงเรียน โดยใช้ข้อมูลที่เก็บได้จากแบบสอบถาม โอ ซี ดี คิว แบ่งบรรยากาศโรงเรียนเป็น 2 แบบ คือ แบบเปิดมากที่สุด (Most Open) จำนวน 5 โรงเรียน และแบบเปิดน้อยที่สุด (Least Open) จำนวน 6 โรงเรียน ผลจากการศึกษาปรากฏว่า ครูในโรงเรียนที่มีบรรยากาศแตกต่างกันจะมีจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดี ยิง (De Young, 1982: 1436-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างครูกับนักเรียนในประเทศญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 2 จาก

วิทยาลัยไอวา จูเนียร์ (Eiwa Junior College) จำนวน 47 คน และจากมหาวิทยาลัยชิเซากะ (Shizooka University) อีก 47 คน ครูประจำภาควิชาภาษาอังกฤษจากวิทยาลัยไอวาจูเนียร์ จำนวน 10 คน และจากมหาวิทยาลัยชิเซากะ 17 คน รวมทั้งสิ้น 151 คน โดยใช้แบบสอบถามดีไฟนิง อิชชู (Defining Issues Test : DIT) ที่สร้างโดย เจมส์ เรสท์ (James Rest) แห่งมหาวิทยาลัยมินเนโซตา ผลปรากฏว่า ครูจากภาควิชาภาษาอังกฤษของทั้งสองสถาบันให้เหตุผลทางจริยธรรมอยู่ในระดับที่สูงกว่านักศึกษาของทั้งสองสถาบัน นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยชิเซากะให้เหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงกว่านักศึกษาจากวิทยาลัยไอวา จูเนียร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมของครูจากทั้งสองสถาบันกับครูชาวอเมริกันที่สอนภาษาอังกฤษในประเทศญี่ปุ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โกวิน (Gowin. 1982: 1366-1367-A) ได้ศึกษาจริยธรรมของครูโรงเรียนราษฎร์ ในเขตรัฐอินดีแอนาตอนใต้ จำนวน 412 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของเพอร์ดูว์ (Purdue Teacher Opinionaire) เกี่ยวกับลักษณะของควมมีจริยธรรมของครู ผลปรากฏว่า ครูที่สอนในเขตที่มีฐานทางเศรษฐกิจดี มีจริยธรรมสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในเขตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และครูหญิงมีจริยธรรมสูงกว่าครูชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไนลส์ (Niles. 1983: 3852-A) ได้ศึกษาผลของการให้การศึกษาด้านจริยธรรมต่อเยาวชนอายุ 11-12 ปี กับเด็กหนุ่มที่เริ่มจะเป็นเยาวชนตามทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) และโคลเบอร์ก (Kohlberg) โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยจัดให้มีการอภิปรายความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางศีลธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ผลจากการศึกษา ปรากฏว่า การอภิปรายความเห็นทางศีลธรรมมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางจริยธรรมของเยาวชน และผู้ที่เริ่มจะเป็นเยาวชน นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ที่กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการให้เหตุผลทางจริยธรรมก็ยังไม่สามารถช่วยปรับปรุงพฤติกรรมที่อยู่ในชั้นเรียนได้

โรมีโอ (Romeo. 1987) ได้ศึกษาผลของการสอนด้วยความรู้ในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมประจำตำบล จำนวน 201 คน ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในรัฐไมอามี แบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับการสอน และนำเสนอทางด้านแนวคิดการพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบการวัดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมที่ได้พัฒนาโดยเรสท์ (Rest) ซึ่งเป็นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับขั้นต่างๆ ของทฤษฎีที่โคลเบอร์กได้พัฒนาไว้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ทั้งสองกลุ่มมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการวัดระดับการพัฒนาตามระดับขั้นทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ ระดับ

คะแนนเฉลี่ย ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การนับถือศาสนาของผู้ปกครอง ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองต่อการศึกษา การใส่ใจต่อศาสนา กลุ่มของเพื่อนที่นับถือศาสนาเดียวกันและการเรียนในโรงเรียนประจำตำบล มีความสัมพันธ์กับระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จัสติซ (Justice. 1989) ได้ศึกษาผลของการสอนวรรณกรรมที่เน้นการพัฒนาด้วยการให้เหตุผลตามระดับขั้นของโคลเบอร์ก และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความฉลาด เพศ ทักษะการเขียน ทักษะการอ่าน และทักษะทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษจำนวน 295 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 130 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 165 คน ใช้เวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ ในช่วงฤดูใบไม้ผลิ ปี 1988 กลุ่มทดลองได้รับการสอนวรรณกรรมโดยเน้นแนวความคิดการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ได้ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบวัดทางด้านทักษะความรู้ และแบบประเมินทางด้านทักษะ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันทางการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และปัจจัยที่เกี่ยวกับความฉลาด เพศ ทักษะการเขียน ทักษะการอ่านและทักษะทางคณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วอล์คเกอร์; และเทย์เลอร์ (Walker; & Taylor. 1991: 330-337) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของขั้นการเปลี่ยนแปลงของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการสัมภาษณ์เด็กและผู้ใหญ่เกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 ครั้ง ภายในช่วงระยะเวลา 2 ปี ผลการศึกษาพบว่า มีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นกว่าเดิม โดยเป็นไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการ

จากการศึกษาเอกสารแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมครูที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า จริยธรรมของครูนั้นมีความสำคัญต่อระบบการศึกษา สังคมและประเทศชาติ และการวัดจริยธรรมนั้นสามารถวัดได้โดยยึดหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแบบทดสอบวัดจริยธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ขึ้นโดยสร้างเป็นแบบทดสอบวัดชนิดสถานการณ์ เพื่อให้ได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพต่อไป นอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยยังได้นำผลจากการวัดที่ได้มาทำการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่สนใจอื่นๆ ที่จะทำความเข้าใจและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนา จริยธรรมของครู อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการศึกษาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการวิจัยเพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 130 โรงเรียน 1,578 คน มีรายละเอียดดังตาราง 14 ในภาคผนวก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 776 คน จาก 56 โรงเรียน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือจำนวน 477 คน จาก 39 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานจำนวน 299 คน จาก 17 โรงเรียน เนื่องจากโรงเรียน 130 โรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดต่างกันและอยู่ในพื้นที่ต่างกันแต่ผู้วิจัยเห็นว่าขนาดและพื้นที่ไม่มีผลต่อจริยธรรมของครูซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจิตพิสัยจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม มีรายละเอียดการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สืบหาข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 แล้วทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame)

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วย การสุ่ม และดำเนินการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (Limit of

Error) ที่ระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence : $1-\alpha$) ที่ 95% ($\alpha = .05$) ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน ($e = Z_{.05/2} S_x$) เท่ากับ 2.00 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าขนาดของความคลาดเคลื่อนที่กำหนดนั้นเป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

2.2 ประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) เพื่อนำไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยประมาณค่าความแปรปรวนของประชากรจากการประมาณค่าจากโค้งปกติของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ให้คะแนนเป็น 1, 2, 3 และ 4 จำนวน 45 ข้อ มีช่วงคะแนน 45 – 135 คะแนน ประมาณค่าความแปรปรวนของประชากรเท่ากับ 225

2.3 จากข้อมูลจำนวนประชากรและข้อมูลที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในการกะประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้น ไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย. 2538: 49) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 103 คน ดังนั้น จึงได้ทำการสุ่มเลือกครูที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการหาคุณภาพเครื่องมือโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่มโดยสุ่มเลือกทีละโรงเรียนจนได้จำนวนครูครบตามที่ต้องการ ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบครั้งที่ 1 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ จำนวน 168 คน จาก 14 โรงเรียน และได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จำนวน 309 คน จาก 25 โรงเรียน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือจำนวนทั้งหมด 477 คน จาก 39 โรงเรียน คิดเป็นสัดส่วน 30.23% ของจำนวนครูที่เป็นประชากรทั้งหมด มีรายละเอียดดังตาราง 5

2.4 ประมาณค่าความแปรปรวนของประชากร (σ^2) เพื่อนำไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 กับครูจำนวน 309 คน พบว่า มีความแปรปรวนเท่ากับ 150.258

2.3 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย. 2538: 49) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานจำนวน 132 คน ดังนั้น จึงได้ทำการสุ่มเลือกครูที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่มโดยสุ่มเลือกทีละโรงเรียนจนได้จำนวนครูครบตามที่ต้องการ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 299 คน จาก 17 โรงเรียน คิดเป็นสัดส่วน 18.95% ของจำนวนครูที่เป็นประชากรทั้งหมด มีรายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามโรงเรียน

ลำดับ ที่	โรงเรียน	จำนวนครู (คน)		
		ทดสอบครั้งที่ 1	ทดสอบครั้งที่ 2	ทดสอบครั้งที่ 3
1	บ้านห้วยบง	18	-	-
2	บ้านห้วยเคียน	9	-	-
3	ชุมชนบ้านแม่สุก	18	-	-
4	บ้านป่าดิ่ง	8	-	-
5	บ้านหนองบัว	2	-	-
6	บ้านเหล่า	8	-	-
7	บ้านไร่อ้อย	18	-	-
8	บ้านดงอินตา	15	-	-
9	อนุบาลแม่ใจ (บ้านศรีถ้อย)	17	-	-
10	บ้านดอกคำใต้	10	-	-
11	บ้านคำ	12	-	-
12	บ้านถ้ำประชาบำรุง	9	-	-
13	บ้านหนองหล่ม	14	-	-
14	บ้านใหม่	10	-	-
15	บ้านบุญเรือง(อินทวงสวนุเคราะห์)	-	4	-
16	บ้านดงบุญนาค	-	14	-
17	บ้านดาวเรือง(ธนาคารกรุงเทพ17)	-	7	-
18	บ้านสันต้นม่วง	-	8	-
19	บ้านหนองสระ	-	6	-
20	เจริญใจ	-	15	-
21	บ้านป่าแฝกเหนือ	-	6	-
22	บ้านแม่ใจ	-	10	-
23	บ้านสันขวาง	-	4	-
24	บ้านทุ่งป่าข่า	-	10	-
25	บ้านป่าสักสามัคคี	-	6	-
26	บ้านแม่จัว	-	9	-

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โรงเรียน	จำนวนครู (คน)		
		ทดสอบครั้งที่ 1	ทดสอบครั้งที่ 2	ทดสอบครั้งที่ 3
27	บ้านป่าแฝกใต้	-	4	-
28	แม่ใจวิทยาคม	-	56	-
29	ไทยรัฐวิทยา 46 (ดอกคำใต้)	-	21	-
30	อนุบาลดอกคำใต้(ชุมชนสันช้างหิน)	-	15	-
31	บ้านปางจูน	-	7	-
32	ชุมชนบ้านป่าแฝกสามัคคี	-	15	-
33	บ้านร่องห้า	-	14	-
34	บ้านปิ่นเหนือ	-	8	-
35	บ้านปิ่น	-	15	-
36	บ้านถ้ำประมานุเคราะห์	-	17	-
37	บ้านปาง	-	14	-
38	บ้านดง	-	14	-
39	บ้านดอกบัว(บุญมานุเคราะห์)	-	10	-
40	บ้านสันเวียงใหม่	-	-	7
41	บ้านห้วยเจริญราษฎร์	-	-	7
42	บ้านแม่จัวใต้	-	-	6
43	บ้านแม่นาเรือ	-	-	8
44	ฟากกว๊านวิทยาคม	-	-	39
45	บ้านต้อม	-	-	11
46	ชุมชนบ้านแม่ใส	-	-	12
47	บ้านห้วยแก้ว	-	-	13
48	บ้านอิงโค้ง	-	-	15
49	อนุบาลภูกามยาว	-	-	10
50	บ้านภูเงิน	-	-	14
51	ดงเจนวิทยาคม	-	-	39
52	บ้านแม่กา	-	-	11
53	บ้านจำปาหวาย	-	-	20

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	โรงเรียน	จำนวนครู (คน)		
		ทดสอบครั้งที่ 1	ทดสอบครั้งที่ 2	ทดสอบครั้งที่ 3
54	อนุบาลเมืองพะเยา(บ้าน โทกหวาก)	-	-	19
55	ชุมชนบ้านคุ่มท่า	-	-	11
56	ดอกคำใต้วิทยาคม	-	-	57
รวมทั้งหมด		168	309	299

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

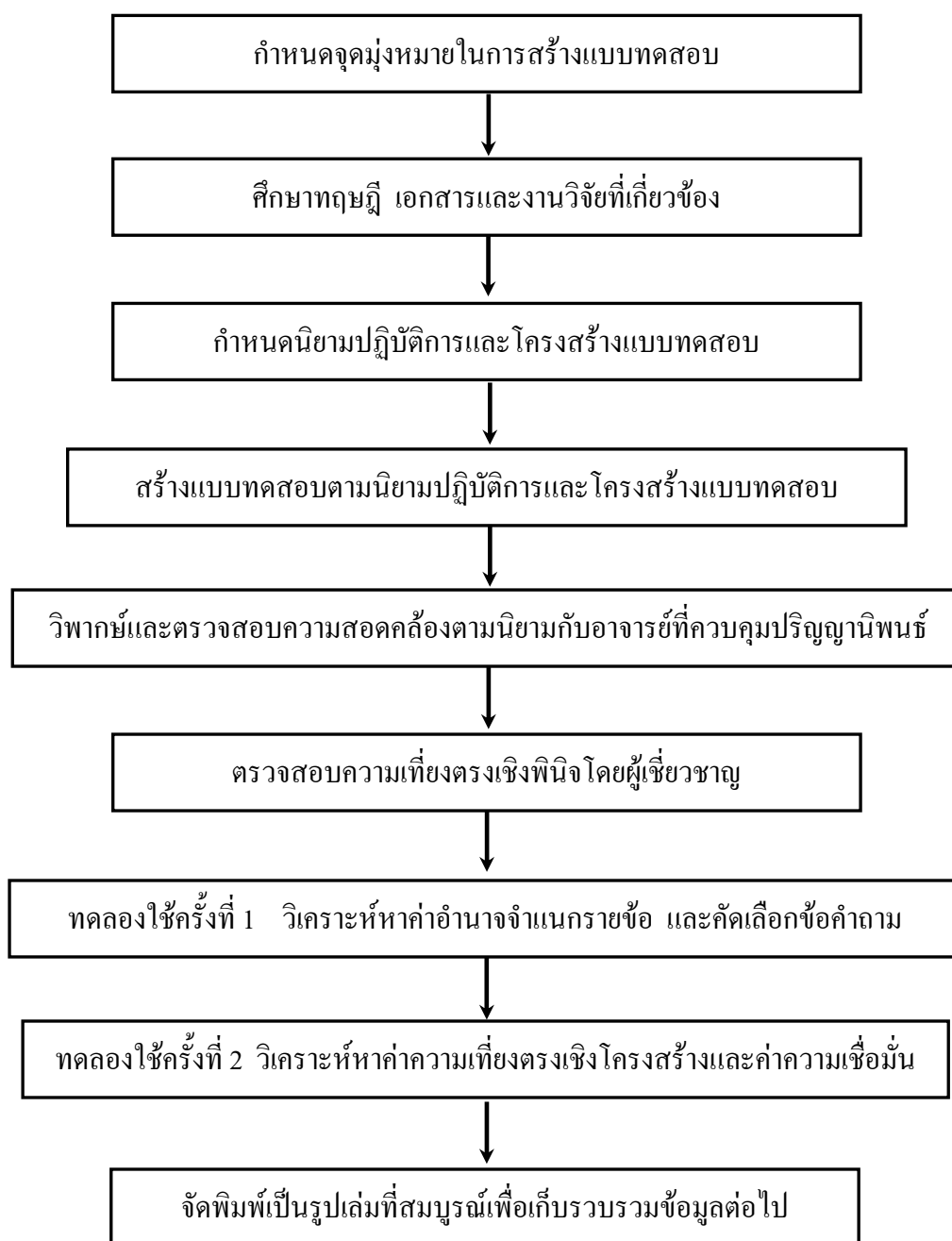
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 1 ฉบับ คือ แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศและอายุ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณของครู จำนวน 45 ข้อ ซึ่งครอบคลุมจรรยาบรรณ 3 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และความยุติธรรม ซึ่งมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสถานการณ์ มี 3 ตัวเลือก

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 1 ฉบับ คือ แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบวัตถุประสงค์ผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณาและความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ เหตุผลเชิงจริยธรรม การวัดจริยธรรม รวมทั้งคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา และความยุติธรรมของครู โดยผู้วิจัยกำหนดให้จริยธรรมทั้ง 3 ด้านมีน้ำหนักเท่ากัน และสร้างจำนวนข้อคำถามคิดเป็น 1.5 เท่าของจำนวนข้อคำถามที่ต้องการ รายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 ผังการออกแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

องค์ประกอบจริยธรรมครูที่ต้องการวัด	จำนวนข้อ	จำนวนข้อ	น้ำหนัก (%)
	คำถามที่สร้าง	คำถามที่ต้องการ	
1. ความรับผิดชอบ	23	15	33.33
1.1 ความมุ่งมั่นในผลงาน	3	2	4.44
- พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์	3	2	4.44
1.2 การใช้เวลาอย่างมีคุณค่า	5	3	6.67
- วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา	3	2	4.45
- ใช้เวลาคุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ	2	1	2.22
1.3 การปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน	15	10	22.22
- วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ	3	2	4.44
- ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ	3	2	4.44
- มีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน	3	2	4.45
- ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ	4	3	6.67
- ประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	2	1	2.22
2. ความเมตตา กรุณา	23	15	33.33
2.1 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและสังคม	12	8	17.78
- ไม่นิ่งดูเฉยและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ	6	4	8.89
- แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์	6	4	8.89

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบจริยธรรมครูที่ต้องการวัด	จำนวนข้อ คำถาม ที่สร้าง	จำนวนข้อ คำถาม ที่ต้องการ	น้ำหนัก (%)
2.2 ความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติ ของผู้เรียน	11	7	15.56
- แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความสุขและพึงทุกข์	8	5	11.11
- เป็นกันเองกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผย ไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของผู้เรียนได้	3	2	4.45
3. ความยุติธรรม	23	15	33.33
3.1 ความเป็นธรรมต่อนักเรียน	12	8	17.78
- ยินดีช่วยเหลือผู้เรียน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง	4	3	6.67
- เอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง	5	3	6.67
- ตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม	3	2	4.44
3.2 ความเป็นธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร	11	7	15.56
- ยินดีช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร โดยไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง	5	3	6.67
- เอาใจใส่และปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาค และไม่ลำเอียง	6	4	8.89
รวม	69	45	100

3. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของจริยธรรมของครู เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้าง
สถานการณ์ในข้อคำถาม โดยผู้วิจัยนำพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ในหมวดที่ 2 คุณธรรม
จรรยาบรรณ ของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2533 (คุรุสภา, 2533) มาเป็นกรอบในการกำหนด
นิยามเชิงปฏิบัติการและการสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

3.1 ความรับผิดชอบ ประกอบด้วยพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

3.1.1 มุ่งมั่นในผลงาน

- พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ (ข้อ 1, 4)

- 3.1.2 ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า
- วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา (ข้อ 7, 10)
  - ใช้เวลาคุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ (ข้อ 13)
- 3.1.3 ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน
- วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ (ข้อ 16, 19)
  - ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ (ข้อ 22, 25)
  - มีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน (ข้อ 28, 31)
  - ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ (ข้อ 34, 37, 40)
  - ประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม (ข้อ 43)
- 3.2 ความเมตตากรุณา ประกอบด้วยพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ ดังต่อไปนี้
- 3.2.1 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและสังคม
- ไม่นิ่งเฉยและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ (ข้อ 2, 5, 11)
  - แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพึงทุกซ์ (ข้อ 14, 17, 20, 23)
- 3.2.2 มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติกของนักเรียน
- แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความสุขและพึงทุกซ์ (ข้อ 26, 29, 32, 35, 38)
  - เป็นกันเองกับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของผู้เรียนได้ (ข้อ 41, 44)
- 3.3 ความยุติธรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ ดังต่อไปนี้
- 3.3.1 มีความเป็นธรรมต่อนักเรียน
- ยินดีช่วยเหลือผู้เรียน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง (ข้อ 3, 6, 9)
  - เอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง (ข้อ 12, 15, 18)
  - ตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม (ข้อ 21, 24)
- 3.3.2 มีความเป็นธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร
- ยินดีช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง (ข้อ 27, 30, 33)

- เอาใจใส่และปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง (ข้อ 36, 39, 42, 45)

4. สร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมครู ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการและโครงสร้างของแบบทดสอบที่กำหนดไว้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดชนิดสถานการณ์ มี 3 ตัวเลือก เพื่อให้ครูตัดสินใจเลือกใช้เหตุผลในการปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้มีข้อคำถามของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู จำนวน 45 ข้อ และผู้วิจัยดำเนินการสร้างข้อคำถามของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูจำนวน 69 ข้อ หรือ 1.5 เท่าของจำนวนข้อคำถามที่ต้องการ โดยข้อคำถามแต่ละข้อต้องการให้ผู้ตอบพิจารณาตัดสินใจเลือกใช้เหตุผลในการปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งครอบคลุมจริยธรรม 3 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา และความยุติธรรม จำนวนด้านละ 23 ข้อ

5. นำแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่สร้างขึ้นและผ่านกระบวนการตามข้อ 6 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีวุฒิปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 คน และจิตวิทยาจำนวน 2 คน รวม 5 คน ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความครอบคลุมตามโครงสร้างและเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วพิจารณาคัดกรองข้อคำถามที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และเป็นข้อคำถามที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความครอบคลุมตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนความเหมาะสมของภาษา โดยได้ปรับข้อคำถามซึ่งเป็นสถานการณ์สอดคล้องและครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการ และปรับตัวเลือกให้สอดคล้องกับระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์กตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ได้ข้อคำถามจำนวนด้านละ 23 ข้อ รวมทั้งฉบับจำนวน 69 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

6. นำแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูไปทดลองใช้ (Try Out) ครั้งที่ 1 กับครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 168 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า r_{XY} ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามจำนวนด้านละ 15 ข้อ โดยด้านความรับผิดชอบ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.260 – 0.617 ด้านความเมตตา กรุณา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.339 – 0.644 ด้านความยุติธรรม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.329 – 0.583 รวมทั้งฉบับจำนวน 45 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.260 ถึง 0.644

7. นำข้อคำถามที่คัดเลือกไว้ตามเกณฑ์ในข้อ 9 นำไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 309 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างรายด้านเท่ากับ 0.866, 0.940 และ 0.911 และทั้งฉบับเท่ากับ 0.911 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.920

8. จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมครูฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของท่าน ให้ท่านตอบลงในกระดาษคำตอบ

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมครู

คำชี้แจง คำถามในตอนนี้เป็นเรื่องสั้นๆ ของบุคคลต่างๆ ให้ท่านอ่านอย่างรอบคอบ บุคคลในเรื่องจะเลือกกระทำอย่างหนึ่งให้ท่านหยุดคิดถึงเหตุผลว่าถ้าท่านเป็นบุคคลคนนั้น ท่านจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อท่านได้เหตุผลแล้ว จึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือก 3 คำตอบสำหรับแต่ละเรื่อง คำตอบใดตรงกับเหตุผลที่ท่านคิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุด ให้ขีดเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ ในการตอบคำถามแต่ละข้อให้เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว

หมายเหตุ ตัวเลือกในแต่ละข้อไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด จึงขอให้ท่านตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่านมากที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการที่จะช่วยพัฒนาเครื่องมือวัดจริยธรรมของครูต่อไป โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการวิจัย และจะไม่มีการนำคำตอบของท่านไปสร้างความเสียหายใดๆ ให้กับท่าน

ก. ความรับผิดชอบ

(0) ครูมณีได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้จัดทำป้ายนิทรรศการเพื่อไปร่วมแสดงในงานวิชาการของสหวิทยาเขตในวันพรุ่งนี้ จนถึงเย็นแล้วครูมณียังไม่เสร็จ จึงนำกลับไปทำต่อที่บ้านจนดึกจึงเสร็จ ถ้าท่านเป็นครูมณีท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?

- ก. เมื่องานไม่เสร็จตามเป้าหมายก็ต้องทำให้สำเร็จ (3 คะแนน)
- ข. เพื่อแสดงความรับผิดชอบให้ผู้ผู้อำนวยการและเพื่อนครูได้เห็น (1 คะแนน)
- ค. ทางสหวิทยาเขตอาจกำหนดให้ทางโรงเรียนได้ว่าไม่ให้ความร่วมมือ (2 คะแนน)

(00) ครูมณีได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้จัดทำป้ายนิทรรศการเพื่อไปร่วมแสดงในงานวิชาการของสหวิทยาเขตในวันพรุ่งนี้ แต่มณียังไม่เสร็จจนถึงเย็นแล้ว จึงนำกลับไปทำต่อที่บ้านจนดึกจึงจะเสร็จ ถ้าท่านเป็นครูมณีท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?

- ก. เมื่อได้รับมอบหมายงานมาแล้วก็ต้องทำให้สำเร็จ (3 คะแนน)
- ข. เพื่อแสดงความรับผิดชอบให้ผู้ผู้อำนวยการและเพื่อนครูได้เห็น (1 คะแนน)
- ค. ทางสหวิทยาเขตอาจจะกำหนดให้โรงเรียนได้ว่าไม่ให้ความร่วมมือ (2 คะแนน)

ข. ความเมตตากรุณา

(0) สุคามีฐานะยากจนจึงต้องเดินไปโรงเรียนทุกเช้า จิตตาเป็นครูซึ่งอยู่หมู่บ้านเดียวกับสุคาจึงให้สุคาอาศัยนั่งรถไปโรงเรียนด้วย ถ้าท่านเป็นครูจิตตาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?

- ก. สงสารสุคาที่ต้องเดินไปโรงเรียนทุกเช้า (3 คะแนน)
- ข. เพื่อแสดงความมีน้ำใจให้ชาวบ้านได้รับรู้ (1 คะแนน)
- ค. เห็นแก่พ่อแม่ของเด็กซึ่งเป็นคนหมู่บ้านเดียวกัน (2 คะแนน)

(00) ครูกนกเห็นครูสมย์กำลังจัดห้องประชุมสำหรับการประชุมผู้ปกครองนักเรียนอยู่ตามลำพัง วันนี้ครูกนกไม่มีคาบสอนแล้วจึงอาสาช่วยครูสมย์จัดห้องประชุมจนเสร็จ ถ้าท่านเป็นครูกนกท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?

- ก. ต่อไปครูสมย์จะได้ช่วยงานของเราบ้าง (1 คะแนน)
- ข. คนเราควรช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถ (3 คะแนน)
- ค. อยากให้การประชุมผู้ปกครองของโรงเรียนสำเร็จลุล่วงโดยดี (2 คะแนน)

ค. ความยุติธรรม

(0) สุรชัยเป็นหลานของครูสมชาย วันหนึ่งสุรชัยแย่งลูกบอลกับเพื่อนแล้วจึงชกเพื่อนล้มลงกับพื้น ครูสมชายเห็นเหตุการณ์จึงเรียกสุรชัยมาลงโทษ ถ้าท่านเป็นครูสมชายท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?

- ก. เด็กที่ถูกชกจะได้ไม่ไปฟ้องครูคนอื่น (1 คะแนน)
- ข. ควรปฏิบัติอย่างเสมอภาคให้กับเด็กทุกคน (3 คะแนน)
- ค. จะได้เป็นการอบรมสั่งสอนหลานชายไม่ให้เเกร (2 คะแนน)

(00) ครูวิไลเป็นกรรมการตรวจสอบข้อสอบชั้นป.4 พบว่าสมนึกหลานชายของตนเองได้คะแนนวิชาภาษาไทย 49 คะแนน ซึ่งถ้าครูวิไลเพิ่มคะแนนให้อีก 1 คะแนน สมนึกก็จะสอบผ่านในวิชาภาษาไทย แต่ครูวิไลก็ไม่เพิ่มคะแนนให้ ทำให้สมนึกสอบตกวิชาภาษาไทย ถ้าท่านเป็นครูวิไลท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?

- ก. ต้องให้ความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคนเท่าๆ กัน (3 คะแนน)
- ข. ถ้าครูท่านอื่นรู้จะตำหนิได้ว่าเข้าข้างหลานชายของตนเอง (1 คะแนน)
- ค. หลานชายจะได้รับบทเรียนและตั้งใจเรียนให้มากขึ้นในปีต่อไป (2 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนน

- ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับก่อนกฎเกณฑ์ ให้ 1 คะแนน
- ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับตามกฎเกณฑ์ ให้ 2 คะแนน
- ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับเหนือกฎเกณฑ์ ให้ 3 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนรายด้าน

คะแนน	15.00 – 22.49	หมายความว่า	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ
คะแนน	22.50 – 37.49	หมายความว่า	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับปานกลาง
คะแนน	37.50 – 45.00	หมายความว่า	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนทั้งฉบับ

คะแนน	45.00 – 67.49	หมายความว่า	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ
คะแนน	67.50 – 112.49	หมายความว่า	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับปานกลาง
คะแนน	112.50 – 135.00	หมายความว่า	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวางแผนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนำแบบทดสอบไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการตอบแบบทดสอบให้ครูที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบทราบ เพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบดังกล่าวนำไปชี้แจงให้ครูในโรงเรียนทราบต่อไป และนัดวัน เวลา ในการขอรับแบบทดสอบคืนจากครูผู้รับผิดชอบ โดยระยะเวลาที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 การทดสอบครั้งที่ 1 กับครูจำนวน 168 คน ในวันที่ 4 – 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก

2.2 การทดสอบครั้งที่ 2 กับครูจำนวน 309 คน ในวันที่ 13 – 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและค่าความเชื่อมั่น

2.3 การทดสอบครั้งที่ 3 กับครูจำนวน 299 คน ในวันที่ 3 – 7 มีนาคม พ.ศ. 2551 เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน

3. นำแบบทดสอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ลงรหัสและจัดระบบข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานต่อไป

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ตั้งไว้

2. วิเคราะห์เพศและอายุ

3. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นที่เหลือทั้งหมด (Item-total Correlation)

5. วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

6. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

7. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two - Way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครู จำแนกตามเพศและอายุ ในการวิจัยครั้งนี้การคำนวณค่าสถิติใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence : $1-\alpha$) ที่ 95% ($\alpha = .05$) ซึ่งมีค่า $Z_{\alpha/2}$ เท่ากับ 1.96 ใช้สูตร (มยุรี ศรีชัย, 2538: 49)

$$n = \frac{N\sigma^2}{\frac{(N-1)e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sigma^2}$$

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	แทน	จำนวนครูทั้งหมด
e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ ($Z_{.05/2} S_{\bar{x}}$)
σ^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของประชากร

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

5.3.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543ข: 249; อ้างอิงจาก Rovinelli; & Hambleton. 1977) เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$$\frac{\sum R}{N} \text{ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ} \\ \text{แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

5.3.2 วิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นที่เหลือทั้งหมด โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545ก: 161)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน หรือ

ดัชนีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนรายข้อ (item)

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนรวม (total) ที่ไม่รวมข้อที่นำมาคำนวณ

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนน X และ คะแนน Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนน X

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนน Y

5.3.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าประสิทธิสหสัมพันธ์ โดยใช้ t – test (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2522: 226)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}}, \quad df = N-2$$

เมื่อ t แทน ค่าจากการแจกแจงแบบที
 r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5.3.4 หาค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ย การหาค่าสหสัมพันธ์เฉลี่ยจะต้องเปลี่ยนค่าสหสัมพันธ์ (r) เป็นพิชเชอร์ (Z_r) ก่อน แล้วหาคะแนนพิชเชอร์เฉลี่ย ($\bar{Z}_r$) จากนั้นจึงใช้ตารางเปลี่ยนกลับมาเป็นค่าสหสัมพันธ์ (r) อีกครั้ง การหาคะแนนพิชเชอร์เฉลี่ย ($\bar{Z}_r$) หาได้จากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2539: 260)

$$\bar{Z}_r = \frac{\sum Z_{ri}}{K}$$

เมื่อ $\bar{Z}_r$ แทน คะแนนพิชเชอร์เฉลี่ย
 Z_{ri} แทน คะแนนพิชเชอร์ซีของกลุ่ม i
 K แทน จำนวนคุณลักษณะของกลุ่มที่ i

5.3.5 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบทดสอบ ด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545ก: 180)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณ X กับ Y ทุกคู่

5.3.6 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีสูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 200; อ้างอิงจาก Cronbach. 1970: 161)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

5.3.7 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (Standard Error of Measurement : S_E) มีสูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543ข: 244-245)

$$S_E = S\sqrt{1-r_{tt}}$$

เมื่อ S_E แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด
 S แทน คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวัด
 r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

5.4 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

5.4.1 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two – Way Analysis of Variance) มีสูตรดังนี้ (นิคม ตั้งกะพิภพ. 2543: 149-150)

5.4.1.1 ค่าเฉลี่ยกำลังสองของแต่ละแหล่งความแปรปรวน (Mean Squares) ได้แก่

$$MS_A = \frac{SS_A}{I-1}$$

$$MS_B = \frac{SS_B}{J-1}$$

$$MS_{AB} = \frac{SS_{AB}}{(I-1)(J-1)}$$

$$MS_{w.cell} = \frac{SS_{w.cell}}{IJ(n-1)}$$

$$MS_T = \frac{SS_T}{nIJ-1}$$

เมื่อ SS_A	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลหลักที่เกิดจากตัวแปรอิสระที่ 1
SS_B	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลหลักที่เกิดจากตัวแปรอิสระที่ 2
SS_{AB}	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่ 1 และ 2
$SS_{w.cell}$	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลความคลาดเคลื่อนภายในกลุ่มย่อย
SS_T	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลรวม
I	แทน	ระดับของตัวแปรอิสระที่ 1
J	แทน	ระดับของตัวแปรอิสระที่ 2

5.4.1.2 ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ของแต่ละแหล่งความแปรปรวน ได้แก่

$$F_A = \frac{MS_A}{MS_{w.cell}}$$

$$F_B = \frac{MS_B}{MS_{w.cell}}$$

$$F_{AB} = \frac{MS_{AB}}{MS_{w.cell}}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

k	แทน	จำนวนข้อคำถามของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S_M	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย
r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ
r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
S_E	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แบบหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบทดสอบแต่ละด้านกับ คะแนนรวมทั้งฉบับ
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sun of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

2.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

2.2 การแสดงหลักฐานความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 3 การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครูจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและอายุ

3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครู จำแนกตามเพศและอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 69 ข้อ ไปทดสอบครั้งที่ 1 กับครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 168 คน แล้วนำผลการทดสอบมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.200 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู	ก่อนการคัดเลือก		หลังการคัดเลือก	
	k	r	k	r
ด้านความรับผิดชอบ	23	0.155 – 0.617	15	0.260 – 0.617
ด้านความเมตตากรุณา	23	0.237 – 0.644	15	0.339 – 0.644
ด้านความยุติธรรม	23	0.273 – 0.583	15	0.329 – 0.583
รวมทั้งฉบับ	69	0.155 – 0.644	45	0.260 – 0.644

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูจำนวน 69 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.155 ถึง 0.644 โดยด้านความรับผิดชอบมีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.155 ถึง 0.617 ด้านความเมตตากรุณามีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.237 ถึง 0.644 และด้านความยุติธรรมมีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.273 ถึง 0.583 ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข้อคำถามไว้ในด้านความรับผิดชอบจำนวน 15 ข้อ ความเมตตากรุณาจำนวน 15 ข้อ และด้านความ

ยุติธรรมจำนวน 15 ข้อ รวมทั้งฉบับจำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.260 ถึง 0.644 เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป

ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

2.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูจำนวน 45 ข้อ ที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 1 ไปทดสอบกับครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 309 คน เพื่อนำมาแสดงการแสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการตรวจสอบความคงที่ภายใน ของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู	k	r_{xy}
ด้านความรับผิดชอบ	15	0.866**
ด้านความเมตตากรุณา	15	0.940**
ด้านความยุติธรรม	15	0.911**
รวมทั้งฉบับ	45	0.911**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากการตรวจสอบความคงที่ภายในด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณาและด้านความยุติธรรมเท่ากับ 0.866 , 0.940 และ 0.911 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูทั้งฉบับเท่ากับ 0.911 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การแสดงหลักฐานความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู จากข้อคำถามที่ผ่านการตรวจสอบความคงที่ภายในด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน จำนวน 45 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ทำการทดสอบกับครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 309 คน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู

แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู	k	r_{tt}	S_E
ด้านความรับผิดชอบ	15	0.733	± 0.150
ด้านความเมตตากรุณา	15	0.829	± 0.130
ด้านความยุติธรรม	15	0.804	± 0.128
รวมทั้งฉบับ	45	0.920	± 0.077

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา และด้านความยุติธรรมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.733 , 0.829 และ 0.804 ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบ

มีค่าเท่ากับ 0.920 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดรายด้านเท่ากับ ± 0.150 , ± 0.130 และ ± 0.128 ตามลำดับ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดทั้งฉบับเท่ากับ ± 0.077 แสดงว่าแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี

ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 3 การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูโดยภาพรวม จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและอายุ

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูจำนวน 45 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากการทดสอบครั้งที่ 2 ไปทดสอบกับครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 299 คน และนำคะแนนที่ได้มาจำแนกตามเพศและอายุ เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานและประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 10 – 12

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมของครูจำแนกตามเพศ

เพศ	ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม				การประมาณ ค่าเฉลี่ยประชากร	การแปล ความหมาย
	n	M	S	S _M		
ด้านความรับผิดชอบ						
เพศชาย	133	36.602	5.822	0.505	35.612 - 37.592	ระดับปานกลาง
เพศหญิง	166	38.861	5.297	0.411	38.055 - 39.667	ระดับสูง
รวม	299	37.856	5.640	0.326	37.217 - 38.495	ระดับสูง

ตาราง 10 (ต่อ)

เพศ	ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม				การประมาณ ค่าเฉลี่ยประชากร	การแปล ความหมาย
	n	M	S	S _M		
ด้านความเมตตากรุณา						
เพศชาย	133	36.143	5.970	0.518	35.128 - 37.158	ระดับปานกลาง
เพศหญิง	166	38.367	5.689	0.442	37.501 - 39.233	ระดับสูง
รวม	299	37.378	5.910	0.342	36.708 - 38.048	ระดับปานกลาง
ด้านความยุติธรรม						
เพศชาย	133	36.135	5.547	0.481	35.192 - 37.078	ระดับปานกลาง
เพศหญิง	166	38.452	4.987	0.387	37.693 - 39.211	ระดับสูง
รวม	299	37.421	5.360	0.310	36.813 - 38.029	ระดับปานกลาง
โดยรวม						
เพศชาย	133	108.880	16.336	1.417	106.103 - 111.657	ระดับปานกลาง
เพศหญิง	166	115.681	15.156	1.176	113.376 - 117.986	ระดับสูง
รวม	299	112.656	16.027	0.927	110.839 - 114.473	ระดับสูง

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูชายมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.602, 36.143, 36.135 และ 108.880 คะแนน ตามลำดับ ส่วนครูหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.861, 38.367, 38.452 และ 115.681 คะแนน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.856 คะแนน ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาและด้านความยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 37.379 และ 37.421 คะแนน ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 3 ด้านพบว่า ครูดังกล่าวมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 112.656 คะแนน

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมของครู จำแนกตามอายุ

อายุ	ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม				การประมาณ ค่าเฉลี่ยประชากร	การแปล ความหมาย
	n	M	S	S _M		
ด้านความรับผิดชอบ						
22 – 40 ปี	129	37.395	5.692	0.501	36.413 - 38.377	ระดับปานกลาง
41 – 60 ปี	170	38.206	5.593	0.429	37.365 - 39.047	ระดับสูง
รวม	299	37.856	5.640	0.326	37.217 - 38.495	ระดับสูง
ด้านความเมตตากรุณา						
22 – 40 ปี	129	36.899	5.961	0.525	35.870 - 37.928	ระดับปานกลาง
41 – 60 ปี	170	37.741	5.864	0.450	36.859 - 38.623	ระดับสูง
รวม	299	37.378	5.910	0.342	36.708 - 38.048	ระดับปานกลาง
ด้านความยุติธรรม						
22 – 40 ปี	129	36.891	5.315	0.468	35.974 - 37.808	ระดับปานกลาง
41 – 60 ปี	170	37.824	5.374	0.412	37.016 - 38.632	ระดับสูง
รวม	299	37.421	5.360	0.310	36.813 - 38.029	ระดับปานกลาง
โดยรวม						
22 – 40 ปี	129	111.186	15.980	1.407	108.428 – 113.944	ระดับปานกลาง
41 – 60 ปี	170	113.771	16.019	1.229	111.362 – 116.180	ระดับสูง
รวม	299	112.656	16.027	0.927	110.839 – 114.473	ระดับสูง

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.395, 36.899, 36.891 และ 111.186 คะแนน ตามลำดับ ส่วนครูที่มีอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.206, 37.741, 37.824 และ 113.771 คะแนน ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับเหตุผลเชิง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมของครู จำแนกตามเพศและอายุ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ของครู	เพศ						รวม		
	เพศชาย			เพศหญิง					
	n	M	S	n	M	S	n	M	S
ด้านความรับผิดชอบ									
22 – 40 ปี	38	35.789	6.148	91	38.066	5.385	129	37.395	5.692
41 – 60 ปี	95	36.926	5.687	75	39.827	5.057	170	38.206	5.593
รวม	133	36.602	5.822	166	38.861	5.297	299	37.856	5.640
ด้านความเมตตากรุณา									
22 – 40 ปี	38	35.289	5.798	91	37.571	5.929	129	36.899	5.961
41 – 60 ปี	95	36.484	6.033	75	39.333	5.262	170	37.741	5.864
รวม	133	36.143	5.970	166	38.367	5.689	299	37.378	5.910
ด้านความยุติธรรม									
22 – 40 ปี	38	35.263	5.834	91	37.571	4.960	129	36.891	5.315
41 – 60 ปี	95	36.484	5.420	75	39.520	4.839	170	37.824	5.374
รวม	133	36.135	5.547	166	38.452	4.987	299	37.421	5.360

ตาราง 12 (ต่อ)

ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ของครู	เพศ						รวม		
	เพศชาย			เพศหญิง					
	n	M	S	n	M	S	n	M	S
โดยรวม									
22 – 40 ปี	38	106.342	16.713	91	113.209	15.308	129	111.186	15.980
41 – 60 ปี	95	109.895	16.160	75	118.680	14.511	170	113.771	16.019
รวม	133	108.880	16.336	166	115.681	15.156	299	112.656	13.027

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูชายที่มีอายุ 22 – 40 ปี และอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยแต่ละด้านเท่ากับ 35.789 และ 36.926, 35.289 และ 36.484, 35.263 และ 36.484 คะแนน ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมทั้ง 3 ด้านเท่ากับ 106.342 และ 109.895 คะแนน ตามลำดับ ส่วนครูหญิงที่มีอายุ 22 – 40 ปี และอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับสูงทั้ง 2 กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยแต่ละด้านเท่ากับ 38.066 และ 39.827, 37.571 และ 39.333, 37.571 และ 39.520 คะแนน ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมทั้ง 3 ด้านเท่ากับ 113.209 และ 118.680 คะแนน ตามลำดับ

3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู จำแนกตามเพศและอายุ ด้วยสถิติเอฟ (F – test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way Analysis of Variance)

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู ซึ่งได้ทำการทดสอบกับครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 299 คน มาทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน พบว่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม

เท่ากัน จึงนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยจำแนกตามเพศและอายุ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 13

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อความเมตตา กรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมของครู จำแนกตามเพศและอายุ

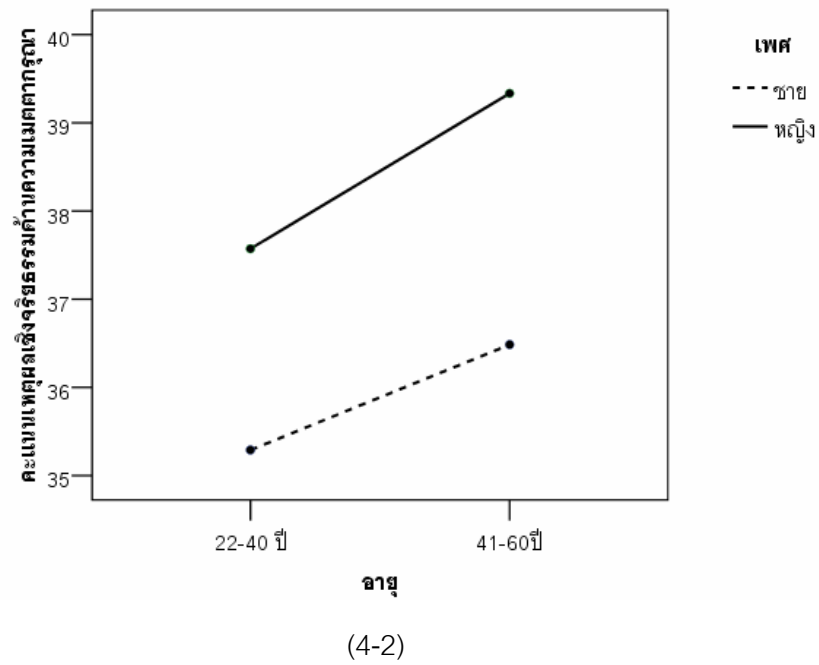
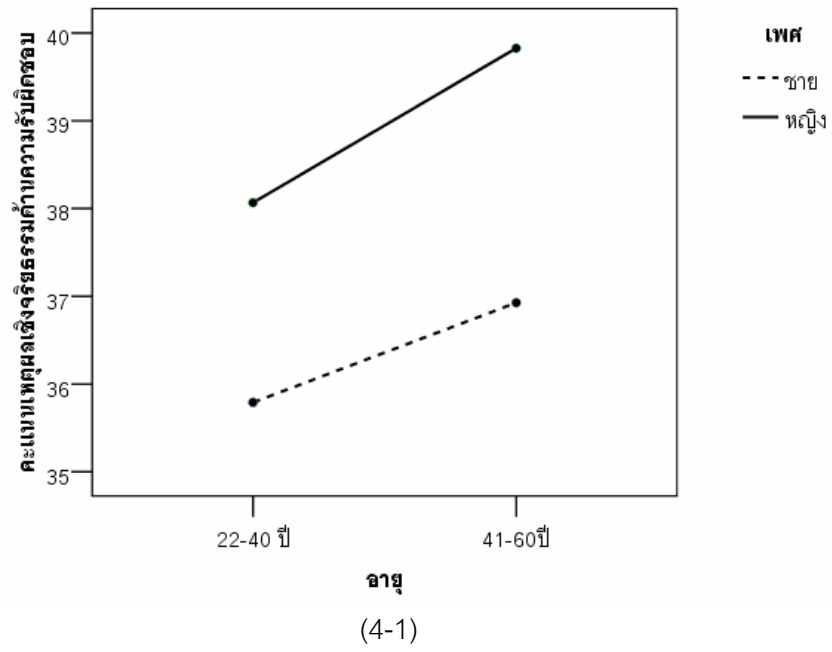
เหตุผลเชิงจริยธรรม ของครู	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ด้านความรับผิดชอบต่อ ครู	เพศ	1	438.153	438.153	14.456**	.000
	อายุ	1	137.268	137.268	4.529*	.034
	ปฏิสัมพันธ์	1	6.364	6.364	0.210	.647
	ความคลาดเคลื่อน	295	8941.151	30.309		
	รวม	298	9480.816			
ด้านความเมตตา กรุณา	เพศ	1	430.445	430.445	12.854**	.000
	อายุ	1	142.922	142.922	4.268*	.040
	ปฏิสัมพันธ์	1	5.259	5.259	0.157	.692
	ความคลาดเคลื่อน	295	9878.494	33.486		
	รวม	298	10410.294			
ด้านความยุติธรรม	เพศ	1	466.921	466.921	17.287**	.000
	อายุ	1	164.254	164.254	6.081*	.014
	ปฏิสัมพันธ์	1	8.653	8.653	0.320	.572
	ความคลาดเคลื่อน	295	7968.100			
	รวม	298	8560.903			

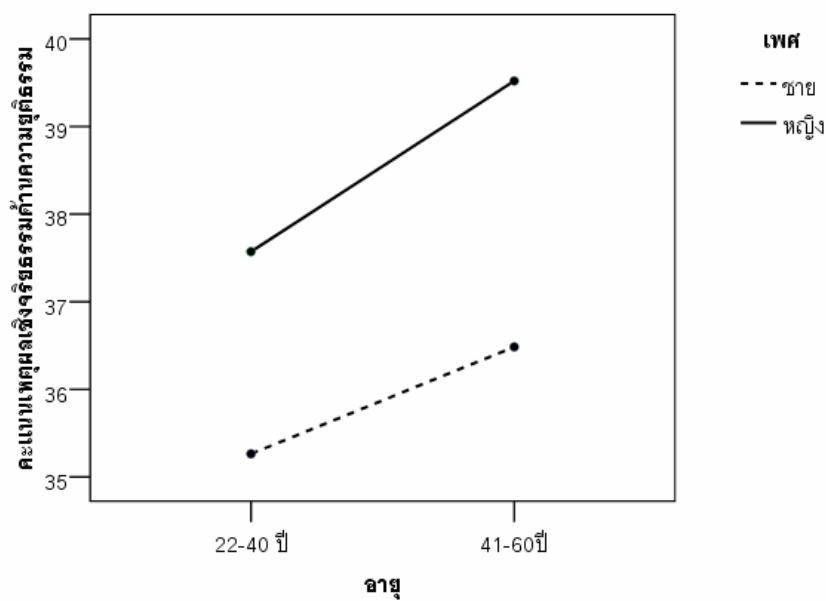
ตาราง 13 (ต่อ)

เหตุผลเชิงจริยธรรม ของครู	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
โดยรวม	เพศ	1	4005.325	4005.325	16.513**	0.000
	อายุ	1	1331.324	1331.324	5.489*	0.020
	ปฏิสัมพันธ์	1	60.181	60.181	0.248	0.619
	ความคลาดเคลื่อน	295	71554.853	242.559		
	รวม	298	76543.518			

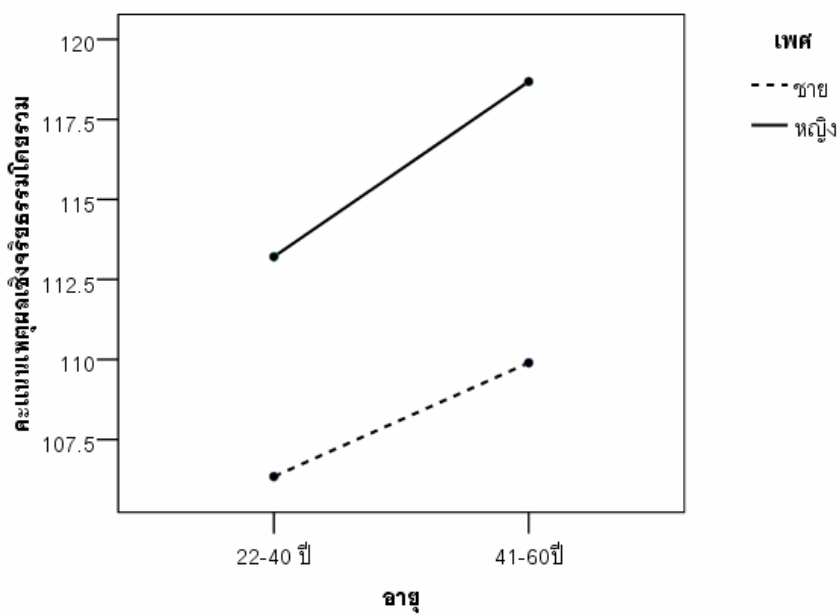
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05   ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ครูเพศหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมสูงกว่าครูเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีอายุแตกต่างกันมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่มีอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ตัวแปรเพศและอายุไม่มีผลปฏิสัมพันธ์ต่อระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังภาพประกอบ 4

(4-3)

(4-4)

ภาพประกอบ 4 กราฟเส้นแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอายุที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู (4-1) ด้านความรับผิดชอบ (4-2) ด้านความเมตตากรุณา (4-3) ด้านความยุติธรรม และ (4-4) โดยรวม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปจุดมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพะเยา เขต 1 และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่ สร้างขึ้นในด้านค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ รวมทั้งศึกษา เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน และศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เพศกับอายุที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 776 คน จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือจำนวน 477 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ ทดสอบสมมติฐานจำนวน 299 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมี โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ของครู แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามจำนวน 45 ข้อ ครอบคลุมจริยธรรม 3 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และความยุติธรรม ซึ่งมี ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสถานการณ์ มี 3 ตัวเลือก โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.920 ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน โดยนำหนังสือขอความร่วมมือถึง ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อม นำแบบทดสอบไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการตอบ แบบทดสอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและนัดวันเวลาในการขอรับแบบทดสอบคืน ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูล 3 ครั้ง ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ.2551 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความ สมบูรณ์ของกระดาษคำตอบทุกครั้งก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบครั้งที่ 1 เป็นการ วิเคราะห์ ข้อคำถามเป็นรายข้อเพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ การทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของ แบบทดสอบ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับ คะแนน

รวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) และการทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครูที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน รวมทั้งศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอายุที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครู โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two - Way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณาและความยุติธรรมของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ปรากฏผลดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู จำนวน 69 ข้อที่สร้างขึ้น มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.155 ถึง 0.644 ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และครอบคลุมนิยามและโครงสร้างที่กำหนดไว้ คือ ด้านความรับผิดชอบจำนวน 15 ข้อ ความเมตตา กรุณาจำนวน 15 ข้อ และด้านความยุติธรรมจำนวน 15 ข้อ รวมทั้งฉบับจำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.260 ถึง 0.644

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหาโดยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตา กรุณาและด้านความยุติธรรมค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเท่ากับ 0.866 , 0.940 และ 0.911 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูทั้งฉบับเท่ากับ 0.911 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตา กรุณา และด้านความยุติธรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.733 , 0.829 และ 0.804

ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 0.920 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดรายด้านเท่ากับ ± 0.150 , ± 0.130 และ ± 0.128 ตามลำดับ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดทั้งฉบับเท่ากับ ± 0.077 แสดงว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี

4. ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ครูชายมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.602, 36.143, 36.135 และ 108.880 คะแนน ตามลำดับ ส่วนครูหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.861, 38.367, 38.452 และ 115.681 คะแนน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.856 คะแนน ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาและด้านความยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.379 และ 37.421 คะแนน ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน พบว่า ครูดังกล่าวมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 112.656 คะแนน

5. ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.395, 36.899, 36.891 และ 111.186 คะแนน ตามลำดับ ส่วนครูที่มีอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ด้านความยุติธรรม และโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.206, 37.741, 37.824 และ 113.771 คะแนน ตามลำดับ

6. ครูชายและครูหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี และครูที่มีอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์พบว่า ตัวแปรเพศและอายุไม่มีผลปฏิสัมพันธ์ต่อระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณาและความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่สร้างขึ้น จำนวน 69 ข้อ จากการทดสอบครั้งที่ 1 ได้ข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.155 ถึง 0.644 ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้จะมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.200 และถ้ามีค่าอำนาจจำแนกเข้าใกล้ +1 ก็แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นสามารถจำแนกได้ถูกต้องสูง (ลิวัน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543ก: 185) ในการทดสอบครั้งที่ 1 มีข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 0.200 จำนวน 2 ข้อ อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากแบบวัดเป็นรูปแบบสถานการณ์ซึ่งยาวมากเกินไป และต้องใช้เวลาในการพิจารณาทั้งข้อคำถามและตัวเลือกค่อนข้างนาน อาจส่งผลให้ครูเกิดความเบื่อหน่ายและเหนื่อยล้าในการตอบได้ ซึ่งในการทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่ครอบคลุมนิยามและโครงสร้างที่กำหนดไว้ ด้านละ 15 ข้อ รวม 45 ข้อ และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.260 ถึง 0.644 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ไปใช้ในการพิจารณาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่มีคุณภาพต่อไป

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหาโดยวิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน จากการทดสอบครั้งที่ 2 พบว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณาและด้านความยุติธรรมค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเท่ากับ 0.866 , 0.940 และ 0.911 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูทั้งฉบับเท่ากับ 0.911 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูทุกด้านมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกัน

ซึ่งสอดคล้องกับสุนันท์ สดโกสุม (2525: 289) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในสูง คือ เข้าใกล้ 1 แสดงว่า แบบทดสอบนั้นวัดลักษณะที่ต้องการวัดได้ นั่นคือ แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิง จริยธรรมของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา และด้านความยุติธรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.733 , 0.829 และ 0.804 ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 0.920 ซึ่งเกณฑ์การพิจารณา ระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ควรมีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.700 ขึ้นไป (บุญเชิด ภิญ โญนันทพงษ์. 2545ก: 117) สอดคล้องกับเกเบิล (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543ก: 137 อ้างอิงจาก ; Gable. 1986: 147) ที่ว่า เครื่องมือวัดความรู้สึกหรือจิตพิสัย ควรมีความเชื่อมั่นอย่างต่ำ 0.700 และนันแนลลี (Nunnally .1976: 211) ได้เสนอการพิจารณาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้อง ภายในด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ไว้ที่ 0.850 ขึ้นไป ส่วนฟิลด์ (Field. 2004: Online) ได้เสนอแนะให้ใช้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัคที่มีค่าตั้งแต่ 0.800 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ในระดับสูง เพราะมีค่าถึง 0.920 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่สร้างขึ้นในแต่ละด้านมีจำนวน ข้อ คำนวณมากเพียงพอ (ศิริชัย กาญจนวาสิ. 2544:62) ซึ่งบุญเชิด ภิญ โญนันทพงษ์ (2545ก: 117) ได้ กล่าวไว้ว่า เครื่องมือวัดใดมีจำนวนข้อน้อยจะมีค่าความเชื่อมั่นต่ำ จำนวนข้อในการวัดจึงน่าจะเป็น สาเหตุทำให้ค่าความเชื่อมั่นสูง สอดคล้องกับอนันต์ ศรีโสภณ (2525: 15-19) ที่กล่าวว่า จำนวน ข้อคำถามหรือความยาวของแบบวัดจะมีผลต่อความเชื่อมั่น

4. ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ครูหญิงมีเหตุผล เชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าครู ชาย ทั้งนี้อาจเนื่องจาก วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรของไทระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายแตกต่างกัน เพศชายนั้นสังคมอาจปล่อยปละละเลยในการอบรมเรื่องการเคารพอ่อนระเบียนประเพณี เพราะส่วน ใหญ่สังคมมักถือว่าเพศชายไม่ต้องเคร่งครัดต่อระเบียบประเพณีมากนัก ซึ่งผิดกับเพศหญิงที่ต้องอยู่ใน กรอบประเพณีอย่างเคร่งครัด ทำให้เพศหญิงเป็นเพศที่ว่่านอนสอนง่ายอยู่ในกรอบประเพณีจึงมีการซึม ซับค่านิยมทางคุณธรรมจริยธรรมได้มากกว่าเพศชาย มีผลทำให้เพศหญิงมีจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย

(ลำดวน เกษตรสุนทร. 2526: 133) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 391) ซึ่งได้ระบุลำดับขั้นพัฒนาการจริยธรรมไว้ว่าคนที่มีความอายุ 25 ปีขึ้นไป จะมีขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่หกหรือในระดับเหนือกฎเกณฑ์ เพราะมีความรู้และประสบการณ์ตั้งสมมติฐานมากกว่าระดับจริยธรรมขั้นอื่นๆ ที่ต่ำกว่า แต่มนุษย์ทุกคนไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาทางจริยธรรมไปถึงขั้นสุดท้ายคือขั้นที่หก แต่อาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่า ก็ได้ ซึ่งโคลเบอร์กพบว่าผู้ใหญ่ส่วนมากจะมีพัฒนาการถึงขั้นที่สี่เท่านั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. 2520: 44-45) และสอดคล้องกับงานวิจัยของโพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม (2529: 121) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูพลศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนในเขตการศึกษา 7 พบว่า ครูพลศึกษามีพฤติกรรมทางจริยธรรมตามที่เป็นจริงด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณาและด้านความยุติธรรมอยู่ในระดับสูงกว่าปานกลาง

5. ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์กที่ว่าพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นจะเป็นไปตามลำดับขั้นของอายุ โดยการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลก็จะได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ และสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. 2520: 44-45) ดังนั้นครูที่มีอายุมาก ซึ่งมีประสบการณ์ทางสังคมมากกว่าครูที่มีอายุน้อย จึงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย

6. ครูชายและครูหญิงมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี และครูที่มีอายุ 41 – 60 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนการณีย์ เพียงปราชญ์ (2540: 103-104) ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

พฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของครูจำแนกตามเพศและอายุของครูมีผลทำให้ครูมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารศรี จันทรัมย์ (2540: 80) ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ของระดับจริยธรรม 10 ด้านของครูและนักเรียนประถมศึกษา พบว่า จริยธรรมของครูชายและครูหญิงแตกต่างกัน โดยครูหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าครูชาย และงานวิจัยของวรรณ มณีโชติ (2541: 116) ซึ่งได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมตามจรรยาบรรณครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์พบว่า ตัวแปรเพศและอายุไม่มีผลปฏิสัมพันธ์ต่อระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมของครูในแต่ละกลุ่มที่ศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ผลการทดสอบจึงพบว่าไม่เกิดผลปฏิสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มของตัวแปรเพศและตัวแปรอายุพบว่า มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมและโดยรวมในทิศทางเดียวกันและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามกัน ดังจะเห็นได้จากตาราง 10 และ 11 ในบทที่ 4 ทั้งนี้อาจเนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีคุณธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครูและระเบียบวินัยข้าราชการเป็นกรอบในการประพฤติปฏิบัติตน ทำให้ครูทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใดหรืออายุเท่าใดก็ตามต่างก็ต้องประพฤติปฏิบัติตนภายใต้คุณธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพและระเบียบวินัยข้าราชการที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นแบบอย่างเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการวิจัยเพื่อปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมครู ควรใช้ประกอบกับวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ จะช่วยให้สามารถวินิจฉัยวิเคราะห์ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูเพศชาย และครูที่มีอายุ 22 – 40 ปี มีเหตุผลเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนา จริยธรรมของครูในโรงเรียน ครูที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการใหม่ รวมทั้งบุคคลที่จะเป็นครูในอนาคต โดยให้ครูอาวุโสเป็นผู้นำในการพัฒนาจริยธรรมครู เนื่องจากจริยธรรมเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่ครูทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติตนเพื่อรักษา ส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของความเป็นครู รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูในด้านอื่นๆ เช่น ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรักและศรัทธาในอาชีพครู เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู เช่น วุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ; และคนอื่นๆ. (2523). **วิจัยที่ 2 โครงการปรับปรุงหลักสูตรกรรมการฝึกหัดครู การศึกษาหาสมรรถวิสัยของครูประถมที่ต้องการ**. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- กรมฝึกหัดครู. (2525). **การวิจัยเรื่องจริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษา กรมการฝึกหัดครู**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฯ.
- กรมวิชาการ. (2523ก). **เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ: กองวิจัยการศึกษา กรมฯ.
- _____. (2523ข). **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. (2523). **รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน**. กรุงเทพฯ: กองมัธยมศึกษา.
- _____. (2529). **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมพล ทอรรถรมชาติ. (2539). **คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมืองไทย**. กรุงเทพฯ: วารสารไทย.
- ก่อ สวัสดิพิธานิชย์. (2522). **“อภิปรายจริยธรรมในสังคมไทย” รายงานการสัมมนาจริยธรรมใน สังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กันติศ ชลสินธุ์. (2545). **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ของครู กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุหลาบ ตียะสัจย์กุลโกวิท. (2531). **รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาและการเปรียบเทียบ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนสวนอนันต์**. กรุงเทพฯ: กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ.
- เกริก วยัฒมานนท์. (2532). **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- เกษินี ผลประพฤติ. (2524). **การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาครูในกลุ่ม วิทยาลัยครูภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- โกวิท ประวาลพฤกษ์. (2528). **เอกสารประกอบการสอนชุดจริยศึกษา หน่วยที่ 10**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- โกวิท ประวาลพุกษ์; และภณิดา คูสกุล. (2532). **เอกสารการสอนชุดจริยศึกษา หน่วยที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- โกศล มีคุณ. (2524). **การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลทางจริยธรรมและทักษะในการ สวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2538). **การวัดจริยธรรม. ราชบุรี: วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี.**
- โกสินทร์ รัชสยาพันธ์. (2531). **ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.**
- จารุวรรณ พานทอง. (2536). **การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).** พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- จิระภูมิ ล้วนกลิ่นหอม. (2548). **การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑาทิพย์ เจริญนำ. (2548). **การศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจนการณั์ เพียงประชาญ์. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา).** ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2520). **ลักษณะของครูที่ดี. รายงานการวิจัย เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 187 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.**
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). **คุณธรรมและจริยธรรม: หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.**
- ชูศรี ปัญญามูลวงษา. (2541). **สภาพความเป็นจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูพลศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนทั่วไปและครูพลศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระนอง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2534). **จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงพร พิณนุรักษ์. (2545). **การศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). **จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2526). **ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2538ก). **การวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2538ข). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2520). **จริยธรรมของเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงตา เครือทิวา. (2544). **การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง. (2546). **การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดิเรก พรสีมา. (2541). **รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ท่อมเวลา ดวงประเสริฐ. (2540). **เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักกีฬาบาสเกตบอลหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ธวัฒน์ โควินท์. (2544). **บทบาทผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์; นิราศ จันทรกิจ; และ สมคิด ธนะเรืองสกุลไทย. (2529). **“คุณลักษณะของครูที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์หนังสือประวัติครู”, สรุปรายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง คุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยคณะนิสิตครุศาสตร์ดุฎิบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน.** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระนาถ กลิ่นชั้น. (2541). **การศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับจริยธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชสีมา.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระพร อุวรรณโน. (2532). **เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษาหน่วยที่ 1 – 8. พิมพ์ครั้งที่ 4.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพคุณ ภูษา. (2539). **จริยธรรมของครูพลศึกษาในทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2520). **จิตวิทยาการพัฒนาการ.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิคม ตั้งคะพิภพ. (2543). **สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา: มโนทัศน์และการประยุกต์ การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมและการออกแบบ การวิจัยทางการศึกษา.** นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรจง จันทรส. (2522). **ปรัชญาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2534). **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สามเจริญพานิชย์.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2521). **การวัดและการประเมินผลการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545ก). **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผล การศึกษา (หน่วยที่3).** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2545ข). **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การวัดประเมินการเรียนรู้ โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาหนังสือและโฮมเพจ.** มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประชิด เขยกีวงศ์. (2538). **คุณธรรมและจริยธรรมของผู้ใหญ่ตามความคาดหวังของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี ทองคำ. (2539). **เครื่องมือวัดทางการศึกษา**. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2544). **คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.
- ปรีชา สายคำ. (2540). **การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพชรวรรณ ครูฑนาค. (2542). **ความคาดหวังเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับบิดามารดาครูและผู้ใหญ่ทั่วไปในทัศนะของครู ผู้ปกครองและนักเรียนในโรงเรียนราชวินิตมัธยม กรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พยอมน อิงคตานุวัฒน์. (2523). **จิตวิทยาพัฒนาการวัยผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรสวรรค์ พิมพ์นิตย์. (2538). **การสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม วิชามนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม (ม่น 102) สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์. (2546). **ครูสร้างคน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- พระราชวรมนี. (2523). **พุทธจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชาญ ส้มอากศรี. (2527). **การทดลองสอนจริยศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบซินดิเคท (Syndicate) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิภพ ชวังเงิน. (2545). **จริยธรรมวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2530). **ธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: นิพพาน.

- เพียงดาว มีนมนี. (2546). **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร**. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โพธิ์ทอง จิตอ่อนน้อม. (2529). **พฤติกรรมทางจริยธรรมของครูพลศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนในเขตการศึกษา 7**. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- มนัส นิมมนี. (2547). **ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนเตรียมทหารในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). **เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง**. กรุงเทพฯ: วิ.เจ. พรินติ้ง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2539). **จริยศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มารศรี จันทน์ศรี. (2540). **การศึกษาจริยธรรมของครูและนักเรียนประถมศึกษา**. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มารุต คำชะอม. (2525). **ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- ยุพา นันทะไชย. (2536). **จริยธรรมและจรรยาสำหรับครู**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). **พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2525**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2539). **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม**. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2522). **สถิติวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- _____. (2536). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- _____. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- _____. (2543ก). **การวัดด้านจิตพิสัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543ข). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลำดวน เกษตรสุนทร. (2526). **ทัศนคติทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
จังหวัดสตูล**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (อุดมศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณภา ศิริทรัพย์ากร. (2526). **การศึกษาพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติ**.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณมา มณีโชติ. (2541). **พฤติกรรมตามจรรยาบรรณของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต
การศึกษา 2**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน). สงขลา:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- วราคม ทีสุภะ. (2543). **สังคมวิทยากับการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วริยา ชินวรรณ. (2546). **จริยธรรมในวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วารีย์ นียมธรรม. (2536). **ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจาก “นิทานชาดก” เพื่อพัฒนาพฤติกรรม
เชิงจริยธรรม ในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2534). **จริยศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิรัช วรรณรัตน์. (2532). **การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวัดผลและการวิจัย**.
กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลวรรณ ชินพงษ์. (2539). **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู**.
ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีระ บำรุงรักษ์. (2523). **“จริยวิทยา (Morality)” แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย:
การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 22-27 มกราคม 2523**.
กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศรีสมร พุ่มสะอาด. (2530). **การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ด. (การวิจัย
และพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

- ศิริรงค์ ทับสายทอง. (2530). **จิตวิทยาผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ: มปท.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี; และคนอื่นๆ. (2540). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- _____. (2544). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory)**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สงวน สิทธิเลิศอรุณ. (2524). **ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สมบุญ ชาติพงศ์. (2544). **การวัดและประเมินด้านคุณธรรมและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2542). **คุณธรรมและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.
- สมใจ เขียวสด. (2534). **คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ผลิตผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- ส.วาสนา ประवालพุกษ์. (ม.ป.ป.). **เอกสารประกอบการสอนวิชา EM 522 การวิเคราะห์องค์ประกอบ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาโรช บัวศรี. (2526). **จริยธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2524). **หนังสือเรียนสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2524**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. (2542, พฤศจิกายน). พระบรมราชโองการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม. **วิชาการ**. 2(11): 31.
- สุนันท์ ศลโกสุม. (2525). **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2525). **ทัศนะทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แสงรุ่งการพิมพ์.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2535, มกราคม). คุณธรรมและคุณลักษณะของครูในสังคมข่าวสาร. **การศึกษา กทม**. 15(4): 13-18.
- _____. (2543). **“การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา” ความรู้คู่คุณธรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุมาลี จันทรชลอ. (2542). **การวัดและประเมินผล**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สุมาลี วงษ์สุวรรณ. (2546). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกุหลาบวัฒนา
เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).**
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). **จิตวิทยาการเรียนรู้วัยผู้ใหญ่**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
ไอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- สุเชษฐ ม่าเหรัมย์. (2519). **อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน.**
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2526). **คู่มือการประเมินโรงเรียน
ผู้บริหาร ครู และนักเรียนดีเด่น ปีการศึกษา 2526**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2529). **คู่มือการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมของครูประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ:
รุ่งเรืองการพิมพ์.
- _____. (2531). **ชุดฝึกอบรมการปฏิบัติงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู : เล่มที่ 20
จรรยาบรรณของบุคลากร**. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). **แผนการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535–2538).**
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2540). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2528). **คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2529). **ชุดปฏิบัติการการพัฒนายินัยข้าราชการครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2524). **ประวัติครู 2524**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2526). **จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ. 2526**. ม.ป.พ.
- _____. (2532). **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครู.
- _____. (2534). **รายงานการศึกษาเรื่องเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ:
คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครู คุรุสภา.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2533). **“การปลูกฝังจริยธรรม” แนวทางการพัฒนาค่านิยมและ
คุณธรรมของเยาวชนในปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: พี เอ ลีฟวิ่ง.

- เสนีย์ มีทรัพย์. (2522). การเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านคุณธรรมนิยม ของครูประถมศึกษา กับนักศึกษาฝึกหัดครูปีสุดท้ายในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- แสง จันทร์งาม. (2530). "จริยธรรมและภาวะที่ไร้อจริยธรรมจะมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์โลกอย่างไร" ในรายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง กลวิธีเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา. สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2525). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2538). การวัดและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อักรอนงค์ ปราโมช. (2525). การให้เหตุผลทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารมณ สุตมี. (2537). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร จามรมาน. (2538?). ทฤษฎีการวัดทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี้ พับลิชชิง.
- Ahmann J. Stanley; and Glock Marvin D. (1975). *Measuring and Evaluation Educational Achievement*. 5th. U.S.A.: Allyn and Bacon.
- Aiken, Lewis R. (1991). *Psychological Testing and Assessment*. 7th. U.S.A.: Allyn and Bacon.
- Allen, Mary J.; and Yen, Wendy M. (1979). *Introduction to Measurement Theory*. California: Brooks/Cole Publishing Company Monterey.
- Anastasi, Anne. (1982). *Psychological testing*. New York: Macmillan Publishing.

- Arbuthno, J. Baraeden; and Faust, David. (1981). **Teaching Moral Reasoning: Theory and Practice**. New York: Harper & Row.
- Atkinson, Conduct R.F. (1969). **An Introduction to Moral Philosophy**. London: Mainilian.
- Birks, Mary Dutcher. (1982, December). The Relationships Among Moral Reasoning Perceptual Orientation and Self Concept. **Dissertation Abstracts International**. 43(1): 6A.
- Brown. R. (1968). **Social Psychology**. New York: The Free Press.
- Burgess, Donald. (1982, August). A Study of the Relationships between School Climate and Teacher Morale in Urban Secondary School. **Dissertation Abstracts International**. 43(1): 2A.
- De Young, Anna Marie. (1982, November). A Study of the Relationships between Teacher and Student Levels of Moral Reasoning in a Japanese Setting. **Dissertation Abstracts International**. 43(1): 5A.
- Fenton, Edwin. (1976, April). Moral Education: The Research findings. **Social Education**.
- Field, Andy. (2004). **Project3: Design a Questionnaire**. (Online) Available: <http://www.sussex.ac.uk/users/andyf/teaching/rm2/project3.pdf>.
Retrieved September 14,2007.
- Good, C.V. (1964). **Dictionary of Education**. 2nd ed. New York: Mc Graw-Hill Book Co.
- Gowin, Charles Barry. (1982). **Introduction to Psychology**. 3rd ed. New York: Harcourt Brace & World Inc.
- Hinman, Lawrence M. (1998). **Ethics: Theory and Practice**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Holstein, C.B. (1976). Irreversible, Stepwise Sequence in the Development of Moral Judgment: a Longitudinal Study of Males and Females. **Child Development**. 47:51-61.
- Hopkins, Kenneth D.; and Stanley, Julian C. (1981). **Educational and Psychological Measurement and Evaluation**. U.S.A.: Prentice-hall, Inc.
- Jackkubzak, L.F.; and R.H. Walters. (1959). Suggestibility as Dependence Behavior. **Journal of Abnormal and Social Psychology**.

- Justice, Madeline Carol. (1989, May). The Effect of Literature Instruction with An Emphasis on Kohlberg's Moral Development Stages on Secondary Students' Moral Reasoning Ability. *Dissertation Abstracts International*. 64(1): 108-117.
- Kirk, Roger E. (1995). *Experimental Design: Procedure for the Behavioral Sciences*. 3rd ed. California: Brooks/Cole Publishing.
- Kohlberg, L. (1976). **Moral Stages and Moralization: The Cognitive Development Approach**, in *Moral Development and Behavior: Theory Research and Social Issues*. Edited by T.Lickona. P.355. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Lock, John. (1972). A Glossary of Terms Used in Education Measurement. **Essentials of Educational Measurement**. U.S.A.: Prentice-Hall, Inc.
- Longman Dictionary of Contemporary. (1978). n.p.
- Mehrens, William A. and Lehmann Irvin J. (1978). **Measurement and Evaluation in Educational and Psychology**. New York: Hlot, Rinehart and Winston.
- Niles, William Jeremiah. (1983, June). The Effects of Moral Education on Delinquents and Predelinquents. *Dissertation Abstracts International*. 43(1): 12A.
- Nunnally, Jum C. (1967). **Psychometric Theory**. New York: McGraw-Hill.
- Obles, J.F. (1970). **Introduction to Teaching**. New York: Random Hoose Inc.
- Peck, R.F.; & R.J. Harighurst. (1960). **The Psychology of Character Development**. New York: Wiley.
- Piaget, Jean. (1960). **The Moral Judgement of the Child**. Illinois: The Free Press.
- Romeo, John Edward. (1987, July). The Effect of Cognitive Moral Development Instruction on Moral Development Scores of Parochial High School Students. *Dissertation Abstracts International*. 49(1): 9 A.
- Skinner, B.F. (1971). **Beyond Freedom and Dignity**. New York: Alfred a Knopt.
- Walker, Lawrence J.; & Taylor, John H. (1991, April). Family Interactions and the Development of Moral Reasoning. *Child Development*. 62(2): 264-283.
- Witty, Paul. (1947, May). An Analysis of the Personally Traits of the Effective Teacher. *Journal of Educational Research*. 77: 662-668.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

ตาราง 14 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1

ที่	โรงเรียน	จำนวน ครู (คน)	ที่	โรงเรียน	จำนวน ครู (คน)
1	บ้านแม่ปืม	4	25	บ้านต้าโน	4
2	บ้านภูเงิน	15	26	บ้านใหม่ (อ.เมือง)	8
3	บ้านห้วยแก้ว	16	27	บ้านร่องไฮ	2
4	ชุมชนบ้านแม่ใส	16	28	บ้านแม่กา สาขาบ้านแม่ต๋ำน้อย	2
5	บ้านแม่นาเรื่อ	9	29	บ้านห้วยลึก	4
6	บ้านบ่อแฮ้วสันช้างหิน	6	30	บ้านแม่กา	12
7	ชุมชนบ้านต๋มท่า	11	31	บ้านสาบ	10
8	บ้านสันป่าม่วง	5	32	อนุบาลเมืองพะเยา (บ้านโทกหวาก)	21
9	บ้านร่องไผ่	5	33	บ้านป่าคา	6
10	บ้านไต้	8	34	บ้านป่าคา สาขาบ้านสันต้นหวีด	3
11	บ้านต๋อม	16	35	บ้านร่องห้า	18
12	บ้านดอกบัว (บุญมานุเคราะห์)	10	36	บ้านผาข้างมูบ	2
13	บ้านร่องคำ	9	37	บ้านผาข้างมูบ สาขาบ้านแม่ต๋อมน	1
14	บ้านสันป่าถ่อน	5	38	บ้านป่าแดงบุญนาค	9
15	บ้านดอกบัว (ราษฎร์บำรุง)	5	39	บ้านโป่ง	8
16	บ้านต้า (อินโต - ประชาณุเคราะห์)	5	40	บ้านสันกว๊านทุ่งกิ้ว	5
17	บ้านต้าพระแล	15	41	บ้านบัว	2
18	บ้านต้าพระแล สาขาบ้านต้ากลาง	2	42	บ้านสันป่าสัก	3
19	บ้านต้าดอนมูล	6	43	บ้านแม่นาเรื่อใต้	10
20	บ้านไร่	7	44	บ้านสันปูเลย	3
21	บ้านดอกบัวฯ สาขาบ้านห้วยหม้อ	1	45	บ้านต๋น	7
22	บ้านจำป่าหวาย	33	46	บ้านต้าเหล่า	8
23	บ้านศาลา	6	47	บ้านต้าม่อน	4
24	อนุบาลพะเยา	81	48	บ้านแม่ต๋ำบุญโยง	7

ตาราง 14 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	จำนวน ครู (คน)	ที่	โรงเรียน	จำนวน ครู (คน)
49	บ้านสันเวียงใหม่	7	73	บ้านป่าสักสามัคคี	6
50	บ้านต๋อมดง	9	74	อนุบาลแม่ใจ (บ้านศรีถ้อย)	17
51	บ้านห้วยบง	18	75	บ้านหนองสระ	6
52	บ้านห้วยเคียน	9	76	บ้านแม่จว่าใต้	7
53	บ้านสันบัวบก	3	77	บ้านป่าแฝกเหนือ	6
54	พะเยาพิทยาคม	111	78	แม่ใจวิทยาคม	59
55	พะเยาประสานวิทย์	27	79	บ้านทุ่งหลวง	5
56	พากกว๊านวิทยาคม	50	80	บ้านใหม่	10
57	บ้านห้วยเจริญราษฎร์	10	81	บ้านดาวเรือง (ธนาคารกรุงเทพ 17)	9
58	ชุมชนบ้านแม่สุก	18	82	ไทยรัฐวิทยา 46 (ดอกคำใต้)	21
59	บ้านดงบุญนาคน	14	83	บ้านเนินสมบุรณ์	5
60	บ้านป่าแฝกใต้	4	84	บ้านป็นเหนือ	8
61	บ้านป่าตึง	8	85	บ้านหนองหล่ม	14
62	บ้านหนองบัว	2	86	ชุมชนบ้านห้วยลาน	14
63	บ้านเหล่า	8	87	บ้านปากกล้วยแซ้	1
64	ชุมชนบ้านป่าแฝกสามัคคี	15	88	บ้านคำบน	10
65	บ้านไร่ถ้อย	18	89	อนุบาลดอกคำใต้(ชุมชนสันช้างหิน)	15
66	บ้านสันต้นม่วง	8	90	บ้านดอกคำใต้	10
67	เจริญใจ	15	91	บ้านบุญเรือง(อินทวงศานุเคราะห์)	9
68	บ้านทุ่งป่าข่า	10	92	บ้านสันป่าหนาด	4
69	บ้านแม่ใจ	10	93	บ้านทุ่งต้นศรี	15
70	บ้านดงอินตา	15	94	บ้านวังซอนแดง	13
71	บ้านสันขวาง	4	95	บ้านห้วยทรายเลื่อน	4
72	บ้านแม่จว่า	9	96	บ้านสันจกปก	5

ตาราง 14 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	จำนวน ครู (คน)	ที่	โรงเรียน	จำนวน ครู (คน)
97	บ้านร่องจัว	16	114	อนุบาลภูกามยาว	11
98	บ้านแม่พริก	5	115	บ้านสันตันแหน	2
99	บ้านโพธิ์ทอง	8	116	บ้านม่วงคำ	4
100	บ้านห้วยดอกเข็ม	4	117	อนุบาลภูกามยาวสาขาพระธาตุภูปอ	3
101	บ้านดง	14	118	บ้านร่องปอ	6
102	บ้านทุ่งกาไชย	4	119	บ้านกว๊านเหนือ	9
103	บ้านปางจุ่น	7	120	บ้านเจน (เจนจันทรานุกุล)	7
104	บ้านถ้ำประชานุเคราะห์	17	121	บ้านร้อง	5
105	บ้านปาง	14	122	บ้านอิงโค้ง	16
106	บ้านจำไก่	28	123	บ้านสันป่าจิว	6
107	บ้านถ้ำประชาบำรุง	9	124	บ้านแม่อิง	8
108	บ้านสันโค้ง	3	125	บ้านสันตันผึ้ง	6
109	บ้านป็น	15	126	บ้านห้วยทรายขาว	6
110	บ้านคำ	12	127	บ้านหนองลาว	3
111	ดอกคำใต้วิทยาคม	62	128	บ้านกาดถี	7
112	ถ้ำป็นวิทยาคม	41	129	ดงเจนวิทยาคม	41
113	จำเมืองวิทยาคม	24	130	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้า พระศรีนครินทร์พะเยา	25
				รวมทั้งหมด	1,578

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ข้อความรายชื่อ

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู จำนวน 69 ข้อ

ด้านความรับผิดชอบ			ด้านความเมตตากรุณา			ด้านความยุติธรรม		
ข้อ	ค่า IOC	ผลการพิจารณา	ข้อ	ค่า IOC	ผลการพิจารณา	ข้อ	ค่า IOC	ผลการพิจารณา
1	1.00	คัดเลือกไว้	2	1.00	คัดเลือกไว้	3	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	5	1.00	คัดเลือกไว้	6	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	8	1.00	คัดเลือกไว้	9	1.00	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	11	1.00	คัดเลือกไว้	12	1.00	คัดเลือกไว้
13	1.00	คัดเลือกไว้	14	1.00	คัดเลือกไว้	15	1.00	คัดเลือกไว้
16	1.00	คัดเลือกไว้	17	1.00	คัดเลือกไว้	18	1.00	คัดเลือกไว้
19	1.00	คัดเลือกไว้	20	1.00	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้
22	1.00	คัดเลือกไว้	23	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้
25	0.80	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้	27	0.80	คัดเลือกไว้
28	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
31	1.00	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
34	0.80	คัดเลือกไว้	35	0.80	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
37	1.00	คัดเลือกไว้	38	1.00	คัดเลือกไว้	39	1.00	คัดเลือกไว้
40	1.00	คัดเลือกไว้	41	1.00	คัดเลือกไว้	42	1.00	คัดเลือกไว้
43	0.80	คัดเลือกไว้	44	0.80	คัดเลือกไว้	45	0.80	คัดเลือกไว้
46	1.00	คัดเลือกไว้	47	1.00	คัดเลือกไว้	48	0.80	คัดเลือกไว้
49	0.80	คัดเลือกไว้	50	1.00	คัดเลือกไว้	51	0.60	คัดเลือกไว้
52	1.00	คัดเลือกไว้	53	1.00	คัดเลือกไว้	54	1.00	คัดเลือกไว้
55	0.80	คัดเลือกไว้	56	1.00	คัดเลือกไว้	57	0.80	คัดเลือกไว้
58	0.80	คัดเลือกไว้	59	1.00	คัดเลือกไว้	60	1.00	คัดเลือกไว้
61	0.80	คัดเลือกไว้	62	1.00	คัดเลือกไว้	63	1.00	คัดเลือกไว้
64	1.00	คัดเลือกไว้	65	1.00	คัดเลือกไว้	66	0.80	คัดเลือกไว้
67	0.80	คัดเลือกไว้	68	0.80	คัดเลือกไว้	69	0.80	คัดเลือกไว้

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู
จำนวน 69 ข้อ

ด้านความรับผิดชอบ			ด้านความเมตตากรุณา			ด้านความยุติธรรม		
ข้อ	ค่า r	ผลการพิจารณา	ข้อ	ค่า r	ผลการพิจารณา	ข้อ	ค่า r	ผลการพิจารณา
1	0.184	ตัดทิ้ง	2	0.339	คัดเลือกไว้	3	0.351	คัดเลือกไว้
4	0.339	คัดเลือกไว้	5	0.463	คัดเลือกไว้	6	0.552	คัดเลือกไว้
7	0.260	คัดเลือกไว้	8	0.462	ตัดทิ้ง	9	0.393	คัดเลือกไว้
10	0.366	ตัดทิ้ง	11	0.525	คัดเลือกไว้	12	0.322	ตัดทิ้ง
13	0.557	คัดเลือกไว้	14	0.477	คัดเลือกไว้	15	0.414	ตัดทิ้ง
16	0.612	คัดเลือกไว้	17	0.269	ตัดทิ้ง	18	0.464	คัดเลือกไว้
19	0.364	ตัดทิ้ง	20	0.487	คัดเลือกไว้	21	0.464	คัดเลือกไว้
22	0.530	คัดเลือกไว้	23	0.508	คัดเลือกไว้	24	0.458	คัดเลือกไว้
25	0.309	ตัดทิ้ง	26	0.261	ตัดทิ้ง	27	0.273	ตัดทิ้ง
28	0.363	คัดเลือกไว้	29	0.404	คัดเลือกไว้	30	0.483	ตัดทิ้ง
31	0.518	คัดเลือกไว้	32	0.332	ตัดทิ้ง	33	0.509	คัดเลือกไว้
34	0.617	คัดเลือกไว้	35	0.586	คัดเลือกไว้	36	0.532	คัดเลือกไว้
37	0.385	คัดเลือกไว้	38	0.644	คัดเลือกไว้	39	0.506	ตัดทิ้ง
40	0.155	ตัดทิ้ง	41	0.281	ตัดทิ้ง	42	0.518	คัดเลือกไว้
43	0.273	คัดเลือกไว้	44	0.507	คัดเลือกไว้	45	0.464	คัดเลือกไว้
46	0.311	ตัดทิ้ง	47	0.481	คัดเลือกไว้	48	0.558	คัดเลือกไว้
49	0.408	คัดเลือกไว้	50	0.468	คัดเลือกไว้	51	0.411	ตัดทิ้ง
52	0.606	คัดเลือกไว้	53	0.385	คัดเลือกไว้	54	0.473	ตัดทิ้ง
55	0.440	คัดเลือกไว้	56	0.237	ตัดทิ้ง	57	0.428	คัดเลือกไว้
58	0.477	คัดเลือกไว้	59	0.321	ตัดทิ้ง	60	0.583	คัดเลือกไว้
61	0.360	ตัดทิ้ง	62	0.412	ตัดทิ้ง	63	0.496	คัดเลือกไว้
64	0.556	คัดเลือกไว้	2	0.339	คัดเลือกไว้	66	0.329	คัดเลือกไว้
67	0.474	ตัดทิ้ง	5	0.463	คัดเลือกไว้	69	0.335	ตัดทิ้ง

ภาคผนวก ค
คู่มือดำเนินการสอบ
แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณของครู

คู่มือดำเนินการสอบ แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของคุณ

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น เหตุผลนี้จะแสดงถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล ซึ่งยึดหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ 6 ชั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์

ชั้นที่ 1 ใช้หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ หมายถึง ชั้นที่บุคคลมุ่งที่จะกระทำพฤติกรรมเพื่อไม่ให้ตนเองถูกลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่ได้รับและยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตน

ชั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน หมายถึง ชั้นที่บุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมในสิ่งที่นำความพอใจมาสู่ตนเท่านั้นและกระทำเพื่อหวังที่จะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากผู้อื่น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์

ชั้นที่ 3 ใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ หมายถึง ชั้นที่บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น กระทำพฤติกรรมตามคนส่วนมากเพราะคิดว่าการทำตามเสียงส่วนใหญ่เป็นการกระทำของคนดีและจะได้รับการยอมรับ

ชั้นที่ 4 ใช้หลักทำตามหน้าที่ทางสังคม หมายถึง ชั้นที่บุคคลกระทำพฤติกรรมโดยใช้กฎเกณฑ์ กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนในสังคมเป็นเครื่องนำทาง มีความรู้สึกถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ที่จะต้องทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนด เพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับ นำเคารพนับถือและมีเกียรติ

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์

ชั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม หมายถึง ชั้นที่บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มากในสังคม เห็นความสำคัญของกฎหมาย สัญญาประชาคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ มีความละเอียดใจต่อการกระทำชั่วและมีความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อทำดี

ชั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดอุดมคติสากล หมายถึง ชั้นที่บุคคลมีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มและสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ กระทำพฤติกรรมต่อทุกคนโดยยึดหลักจริยธรรม

มีความเกรงกลัวต่อบาป เคารพในความเป็นมนุษย์และคุณค่าของแต่ละบุคคล มีความยุติธรรมและความเสมอภาค

จริยธรรมของครู หมายถึง แนวทางการประพฤติปฏิบัติอันดีงามที่ผู้ประกอบวิชาชีพครู ประพฤติปฏิบัติเพื่อรักษา ส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของความเป็นครู ซึ่งประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง การมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันพากเพียร ยอมรับภาระกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย พยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยการมุ่งมั่นในผลงาน มีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานได้ทันเวลา ใช้เวลาคุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบระมัดระวัง ในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ และประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

2. ความเมตตากรุณา หมายถึง การรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และการสงสารคิดจะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติของผู้เรียน แนะนำเอาใจใส่ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ เป็นกันเองกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของผู้เรียนได้

3. ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดย ความเป็นธรรมต่อนักเรียน เอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ยินดีช่วยเหลือผู้เรียนโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ตัดสินปัญหาของผู้เรียนด้วยความเป็นธรรม ความเป็นธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร เอาใจใส่และปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ยินดีช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

โครงสร้างของแบบทดสอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงทางจริยธรรมของครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสถานการณ์ มี 3 ตัวเลือก ซึ่งบุคคลในสถานการณ์จะเลือกกระทำอย่างหนึ่ง ให้ครูเลือกตอบด้วยการสมมติตนเองเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้นๆ แล้วตัดสินใจเลือกเหตุผลที่กระทำเช่นนั้น โดยให้ตอบให้ตรงกับความรู้สึกมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว ซึ่งครอบคลุมจริยธรรม 3 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ จำนวน 15 ข้อ
2. ความเมตตากรุณา จำนวน 15 ข้อ
3. ความยุติธรรม จำนวน 15 ข้อ

การพัฒนาแบบทดสอบ

ในการสร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบวัด ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ข้อคำถามที่สามารถวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูได้ตรงตามนิยาม จำนวน 69 ข้อ ซึ่งทุกข้อที่ผ่านการพิจารณา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.600 ถึง 1.000

2. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครู โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นที่เหลือทั้งหมด (Item-total Correlation) ได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .200 ขึ้นไป จำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.260 ถึง 0.644

3. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยใช้วิธีการตรวจสอบความคงที่ภายในของแบบทดสอบ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนส่วนย่อยภายในแบบทดสอบกับคะแนนรวมด้วยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างรายด้านด้านเท่ากับ 0.866 , 0.940 และ 0.911 และทั้งฉบับเท่ากับ 0.911 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูซึ่งประกอบด้วยด้านความรับผิดชอบ ด้านความเมตตากรุณา และด้านความยุติธรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.733 , 0.829 และ 0.804 ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 0.920 แสดงว่าแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของครูมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี

วิธีดำเนินการทดสอบ

แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณของครูฉบับนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 มีข้อแนะนำในการดำเนินการทดสอบดังต่อไปนี้

1. การเตรียมตัวก่อนการทดสอบ ดังนี้

- 1.1 กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการทดสอบล่วงหน้า
- 1.2 เตรียมแบบทดสอบ กระจายคำตอบให้เพียงพอกับจำนวนผู้ตอบ

2. วิธีดำเนินการทดสอบ ดังนี้

2.1 แจกวัสดุประสงค์ และประโยชน์ของการทำแบบทดสอบให้ผู้ตอบเข้าใจ

2.2 ผู้ดำเนินการทดสอบอ่านคำชี้แจงซึ่งปรากฏอยู่ที่ด้านหน้าของแบบทดสอบทุกฉบับให้ผู้ตอบเข้าใจวิธีการตอบอย่างกระจ่างชัด

2.3 การควบคุมการทดสอบ ควรอยู่ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่มีการชี้แนะจากผู้ดำเนินการทดสอบถึงแนวโน้มในการตอบ และเนื่องจากเป็นแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณของผู้ตอบแต่ละคน จึงไม่ควรให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้ตอบ

2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบ ผู้ดำเนินการสอบตรวจความสมบูรณ์ของกระดาษคำตอบ และกล่าวขอบคุณผู้เข้าสอบที่ให้ความร่วมมือในการทดสอบ

วิธีตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีเหตุผลเชิงจรรยาบรรณในระดับก่อนกฎเกณฑ์ ให้ 1 คะแนน

ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีเหตุผลเชิงจรรยาบรรณในระดับตามกฎเกณฑ์ ให้ 2 คะแนน

ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีเหตุผลเชิงจรรยาบรรณในระดับเหนือกฎเกณฑ์ ให้ 3 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย 45.00 – 67.49   หมายความว่า   มีเหตุผลเชิงจรรยาบรรณในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 67.50 – 112.49   หมายความว่า   มีเหตุผลเชิงจรรยาบรรณในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 112.50 – 135.00   หมายความว่า   มีเหตุผลเชิงจรรยาบรรณในระดับสูง

การให้คะแนนในแต่ละข้อ

ข้อ	ตัวเลือก			ข้อ	ตัวเลือก			ข้อ	ตัวเลือก		
	ก.	ข.	ค.		ก.	ข.	ค.		ก.	ข.	ค.
1	3	1	2	16	1	3	2	31	1	2	3
2	1	3	2	17	2	3	1	32	1	2	3
3	1	2	3	18	2	3	1	33	1	2	3
4	1	3	2	19	2	3	1	34	2	1	3
5	1	2	3	20	3	2	1	35	2	3	1
6	1	2	3	21	2	3	1	36	1	3	2
7	3	2	1	22	3	1	2	37	1	2	3
8	2	1	3	23	3	1	2	38	1	3	2
9	3	1	2	24	3	2	1	39	3	1	2
10	1	2	3	25	2	3	1	40	1	3	2
11	1	2	3	26	1	2	3	41	3	2	1
12	2	1	3	27	2	3	1	42	1	3	2
13	3	1	2	28	2	3	1	43	2	3	1
14	2	3	1	28	1	3	2	44	1	2	3
15	3	1	2	30	2	1	3	45	3	1	2

แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของคุณ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของท่าน ให้ท่านตอบลงใน
กระดาษคำตอบ

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมของคุณ

คำชี้แจง คำถามในตอนนี้เป็นเรื่องสั้นๆ ของบุคคลต่างๆ ให้ท่านอ่านอย่างรอบคอบ บุคคลในเรื่องจะเลือกกระทำอย่างหนึ่งให้ท่านหยุดคิดถึงเหตุผลว่าถ้าท่านเป็นบุคคลคนนั้น ท่านจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อท่านได้เหตุผลแล้ว จึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือก 3 คำตอบสำหรับแต่ละเรื่อง คำตอบใดตรงกับเหตุผลที่ท่านคิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุด ให้ขีดเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ ในการตอบคำถามแต่ละข้อให้เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว

หมายเหตุ ตัวเลือกในแต่ละข้อไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด จึงขอให้ท่านตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่านมากที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการที่จะช่วยพัฒนาเครื่องมือวัดจริยธรรมของคุณต่อไป โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการวิจัย และจะไม่มี การนำคำตอบของท่านไปสร้างความเสียหายใดๆ ให้กับท่าน

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ผู้วิจัย

1. ครูมณีได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียนให้จัดทำป้ายนิทรรศการเพื่อไปร่วมแสดงในงานวิชาการของสหวิทยาเขตในวันพรุ่งนี้ จนถึงเย็นแล้วครูมณียังไม่เสร็จ จึงนำกลับไปทำต่อที่บ้านจนดึกจึงเสร็จ ถ้าท่านเป็นครูมณีท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
  - ก. เมื่องานไม่เสร็จตามเป้าหมายก็ต้องทำให้สำเร็จ
  - ข. เพื่อแสดงความรับผิดชอบให้ผู้ผู้อำนวยการและเพื่อนครูได้เห็น
  - ค. ทางสหวิทยาเขตอาจตำหนิต่างโรงเรียนได้ว่าไม่ให้ความร่วมมือ
2. ครูกนกเห็นครูสมัยกำลังจัดห้องประชุมสำหรับการประชุมผู้ปกครองนักเรียนอยู่ตามลำพัง วันนี้ครูกนกไม่มีงานสอนจึงอาสาช่วยครูสมัยจัดห้องประชุมจนเสร็จ ถ้าท่านเป็นครูกนกท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
  - ก. ต่อไปครูสมัยจะได้ช่วยงานของเราบ้าง
  - ข. คนเราควรช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถ
  - ค. เป็นหน้าที่ของครูที่ต้องช่วยเหลืองานของโรงเรียน
3. ครูปริศนาและครูอนันต์เป็นคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียนเข้ารับทุนการศึกษา ครูปริศนาเสนอชื่ออ้อยซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งที่สุด แต่ครูอนันต์เห็นว่าควรให้ทุนแก่อ้วนมากกว่า ถึงแม้ว่าอ้วนจะเรียนไม่เก่งเท่ากับอ้อย แต่ก็ยากจนมากและอ้อยก็เคยได้รับทุนการศึกษาแล้ว ถ้าท่านเป็นครูอนันต์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
  - ก. อยากให้ผู้ปกครองของอ้วนซาบซึ้งในความหวังดีของตนเอง
  - ข. ระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียนของโรงเรียนจะได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
  - ค. ครูควรช่วยเหลือดูแลนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นเด็กเรียนเก่งหรือไม่เก่ง
4. ครูมนัสเป็นหัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผลของโรงเรียน จึงเชิญวิทยากรมาอบรมเรื่องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดทำแบบ ปพ. ให้แก่ครูในโรงเรียน ถ้าท่านเป็นครูมนัสท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
  - ก. อยากให้ผู้ผู้อำนวยการยกย่องว่าตนมีความสามารถและมีความตั้งใจจริงในการทำงาน
  - ข. เมื่อได้รับมอบหมายหน้าที่แล้วจะต้องหาวิธีการในการทำงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์
  - ค. ต้องการให้เพื่อนครูในโรงเรียนที่สนใจและต้องการเข้ารับการอบรมโปรแกรมนี้ได้ประโยชน์

5. ครูสมใจมีเรื่องโกรธเคืองกับครูนิดาเป็นประจำ วันหนึ่งครูสมใจเห็นครูนิดากำลังจะเป็นลมในห้องน้ำ ครูสมใจจึงรีบเข้ามาช่วยและพาไปปฐมพยาบาลจนรู้สึกดีขึ้น ถ้าท่านเป็นครูสมใจท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- หากไม่ช่วยเหลือครูนิดาแล้วครูท่านอื่นทราบ เราอาจถูกตำหนิว่าเป็นคนแล้งน้ำใจ
  - หากครูนิดาได้รับอันตรายมากจนถึงแก่ชีวิตโรงเรียนจะขาดบุคลากรครูไปอีกหนึ่งคน
  - รู้สึกจะอายใจหากปล่อยให้ครูนิดาอนเป็นลมอยู่ในห้องน้ำโดยไม่ได้ช่วยเหลืออะไร
6. ครูศิวะเป็นครูสอนวิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 4 และเป็นครูที่ปรึกษาชุมนุมวิทยาศาสตร์ของช่วงชั้นที่ 4 วันหนึ่งมีนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มาขอให้ครูศิวะเป็นที่ปรึกษาชุมนุมโครงการวิทยาศาสตร์ของช่วงชั้นที่ 3 ด้วย ซึ่งครูศิวะไม่ได้สอนนักเรียนเหล่านี้ แต่ครูศิวะก็ตกลงเป็นที่ปรึกษาชุมนุมให้ ถ้าท่านเป็นครูศิวะท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- จะได้เป็นการเพิ่มปริมาณผลงานทางวิชาการของตนเอง
  - เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระงานของเพื่อนครูในหมวดวิทยาศาสตร์ด้วยกัน
  - ครูควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะได้สอนหรือไม่ก็ตาม
7. ครูอมราเป็นประธานคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในภาคเรียนต่อไป ครูอมราจึงได้จัดทำแผนการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตั้งแต่ภาคเรียนนี้ไปจนถึงช่วงปิดภาคเรียน และดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงก่อนเปิดภาคเรียนตามแผนที่ได้วางไว้ ถ้าท่านเป็นครูอมราท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เมื่อวางแผนงานไว้แล้วก็ต้องดำเนินการให้เสร็จทันเวลา
  - เป็นหน้าที่ของประธานฯ ในการจัดทำแผนและดำเนินการจนเสร็จลุล่วง
  - ถ้าทำไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนดอาจถูกผู้อำนวยการและครูท่านอื่นตำหนิ
8. ครูก้อนขี้รถจักรยานยนต์เข้าไปธุระในเมืองระหว่างทางพบชายชราคนหนึ่งจูงรถจักรยานยนต์เข้าสู่ตัวเมือง จึงได้หยุดสอบถามได้ความว่าเครื่องยนต์ชำรุด ครูก้อนแม้ว่าจะมีธุระแต่ก็ได้ช่วยซ่อมรถจักรยานยนต์ของชายชราจนสามารถขับขึ้นได้ ถ้าท่านเป็นครูก้อนท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- การช่วยเหลือคนชราเป็นสิ่งที่ทุกคนควรทำกัน
  - โอกาสหน้าถ้าตกอยู่ในสภาพนี้คงมีผู้ช่วยเหลือเราบ้าง
  - ยึดหลักว่าคนในสังคมทุกคนควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

9. วันนี้ขณะครูพิษณุกำลังขับรถไปโรงเรียนในตอนเช้า พบเด็กชายแต่นักเรียนชั้น ป.4 ถูกสุนัขกัดจนขาเป็นแผลฉกรรจ์ ครูพิษณุจึงรีบจอดรถลงไปช่วยและพาเข้าไปโรงพยาบาล ทั่วๆ ที่เมื่อวานนี้พ่อของแต่าฟังจะเข้าไปต่อว่าครูพิษณุถึงในโรงเรียนเรื่องที่ลงโทษแต่าด้วยการให้ล้างห้องน้ำเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ถ้าท่านเป็น ครูพิษณุท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- คนเราควรช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
  - พ่อของแต่าจะได้เปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อตนเองให้ดีขึ้น
  - เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ต้องช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บ
10. ครูสมศรีลาป่วยเป็นเวลา 2 สัปดาห์ เมื่อกลับมาทำงานในวันจันทร์ทราบข่าวทางฝ่ายวิชาการกำหนดให้ส่งข้อสอบปลายภาคเรียนภายในวันศุกร์ที่จะถึงนี้ แม้ว่าจะยังไม่หายจากอาการป่วยดีนัก แต่ครูสมศรีก็พยายามใช้เวลาว่างจัดทำข้อสอบจนเสร็จและส่งทันภายในวันที่กำหนด ถ้าท่านเป็นครูสมศรีท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- กลัวถูกครูฝ่ายวิชาการตำหนิว่าไม่มีความรับผิดชอบ
  - ไม่อยากให้การสอบปลายภาคเรียนของโรงเรียนต้องล่าช้าออกไป
  - การปฏิบัติงานให้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนดเป็นสิ่งที่ครูทุกคนพึงกระทำ
11. ครูประชาได้รับรางวัลครูดีเด่นเป็นเงิน 50,000 บาท แม้ว่าเขาจะมีฐานะไม่ค่อยดีและต้องเก็บเงินไว้ใช้จ่ายในครอบครัว แต่เขาก็ได้บริจาคเงินส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดเดียวกัน ถ้าท่านเป็นครูประชาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- การเสียสละครั้งนี้อาจทำให้ได้รับรางวัลดีเด่นอีกครั้งหนึ่ง
  - เป็นหน้าที่ของคนในจังหวัดเดียวกันที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
  - เป็นสุขใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ที่กำลังตกทุกข์ได้ยากให้คลายจากความทุกข์
12. ครูฉัตรชัยจับได้ว่าแดงให้ด่าลอกการบ้านมาส่งครู จึงลงโทษให้ไปทำความสะอาดห้องน้ำในตอนเย็นก่อนกลับบ้านเป็นเวลาสองสัปดาห์ทั้งสองคน ถึงแม้ว่าแดงจะเป็นเด็กเรียนดีและเคยทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียนมาตลอดก็ตาม ถ้าท่านเป็นครูฉัตรชัยท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด?
- นักเรียนคนอื่นๆ จะได้ไม่กล้าลอกการบ้านของเพื่อนมาส่งครูอีก
  - กลัวครูท่านอื่นตำหนิถ้าลงโทษดำเพียงคนเดียวโดยไม่ลงโทษแดงด้วย
  - การปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียงเป็นสิ่งที่ครูพึงกระทำ

13. ครูปัญญาเป็นตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วมการอบรมการผลิตสื่อการสอนที่สำนักงาน สหวิทยาเขต ดังนั้นครูปัญญาจึงไปลงทะเบียนเข้าร่วมอบรมตั้งแต่เช้าและตั้งใจฟังวิทยากร บรรยายตั้งแต่ต้นจนจบการอบรม ถ้าท่านเป็นครูปัญญาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ต้องการใช้เวลาในการอบรมให้คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด
  - กลัววิทยากรที่เป็นผู้บรรยายตำหนิหากเข้าอบรมช้าและไม่ตั้งใจฟัง
  - เมื่อเป็นตัวแทนของโรงเรียนก็ควรทำหน้าที่ให้ดีไม่ให้เสียชื่อของโรงเรียน
14. ครูดารุณีป่วยเป็นโรคกระเพาะเรื้อรังมานาน มักจะปวดท้องจนนอนหนังสือไม่ได้ ครูวรรณาก็ แนะนำหมอที่เชี่ยวชาญการรักษาโรคกระเพาะซึ่งตนเองเคยไปรักษาจนหายให้ และพา ครูดารุณีไปที่คลินิกของหมอนั้นเพื่อรักษาจนหายขาด ถ้าท่านเป็นครูวรรณาท่านจะปฏิบัติ เช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เป็นครูโรงเรียนเดียวกันต้องช่วยเหลือกัน
  - อยากเห็นครูดารุณีหายป่วยและมีความสุขในชีวิต
  - ถ้าครูดารุณีหายป่วยจะได้ไม่ต้องเข้าสอนแทนบ่อยๆ อีก
15. ครูสุชาดาเป็นกรรมการตัดสินการประกวดร้องเพลงของโรงเรียน ในรอบสุดท้ายมีผู้เข้ารอบ สองคนคือ เด็กหญิงเจนและลูกสาวของครูสุชาดา ครูสุชาดาจึงบอกกับกรรมการตัดสินท่านอื่น ว่าให้ตัดสินตามความเป็นจริง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าผู้เข้าประกวดเป็นลูกสาวของตนเอง ซึ่งจากการร้องเพลงในรอบสุดท้ายปรากฏว่า เด็กหญิงเจนร้องเพลงได้ไพเราะกว่าลูกสาวของครู สุชาดา ครูสุชาดาจึงได้ตัดสินให้เด็กหญิงเจนเป็นผู้ชนะเลิศเช่นกัน ถ้าท่านเป็นครูสุชาดาท่าน จะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- กรรมการควรยึดมั่นในการตัดสินด้วยความยุติธรรม
  - กรรมการท่านอื่นอาจจะตำหนิว่าเข้าข้างลูกสาวตัวเอง
  - เพื่อให้กรรมการท่านอื่นตัดสินการประกวดด้วยความสบายใจ
16. ผู้อำนวยการโรงเรียนมอบหมายให้ครูปราณีรับผิดชอบโครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ซึ่งต้อง ดำเนินการตลอดทั้งปีการศึกษา ครูปราณีได้วางแผนการปฏิบัติงานและกำหนดระยะเวลาการ ดำเนินกิจกรรมของโครงการล่วงหน้าก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ ถ้าท่านเป็นครูปราณีท่านจะ ปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เพื่อนครูในโรงเรียนจะได้เห็นว่าตนเองเป็นคนทำงานอย่างเป็นระบบ
  - การวางแผนงานล่วงหน้าจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จ
  - เป็นหน้าที่ของครูผู้รับผิดชอบโครงการในการวางแผนการปฏิบัติงานโครงการ

17. ตาชมมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ฐานะยากจน อาศัยอยู่ในบ้านที่มีสภาพทรุดโทรมมากตามลำพัง และป่วยเป็นโรคผิวหนัง ทำให้บางวันไม่สามารถไปทำงานได้จึงไม่มีเงินซื้ออาหารและไปหาหมอ ครูสุวนันท์ซึ่งอยู่บ้านติดกับตาชมจึงแบ่งอาหารเย็นของที่บ้านไปให้ตาชมอยู่เสมอ และพาตาชมไปรักษาโรคผิวหนังจนหายขาด ถ้าท่านเป็นครูสุวนันท์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เป็นหน้าที่ของเพื่อนบ้านที่ดีที่ต้องช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน
  - การช่วยเหลือผู้ที่ประสบความทุกข์และเดือดร้อนเป็นสิ่งที่ควรกระทำ
  - หากไม่พาคุณตาชมไปรักษาจนหาย อาจจะมีแพร่เชื้อมาสู่ตนเองซึ่งอยู่บ้านติดกันได้
18. ครูต้องเป็นกรรมการให้สัญญาอนุญาตปล่อยตัวนักวิ่งในการแข่งขันกีฬานักเรียนของอำเภอ ปรากฏว่าในการแข่งขันวิ่ง 100 เมตร เด็กชายป้อมนักกีฬาโรงเรียนของคุณต้องออกสตาร์ทก่อนสัญญาอนุญาตเล็กน้อย ถ้าปล่อยให้วิ่งต่อก็จะเป็นการได้เปรียบนักกีฬาโรงเรียนอื่นและมีโอกาสชนะ แต่ครูต้องกลับให้นักกีฬาเริ่มออกสตาร์ททีหลังใหม่อีกครั้ง ถ้าท่านเป็นครูต้องท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- กรรมการต้องปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างเคร่งครัด
  - กรรมการควรยึดมั่นในการให้ความยุติธรรมแก่นักกีฬาทุกคน
  - ถ้ากรรมการท่านอื่นเห็นจะตำหนิได้ว่าเข้าข้างนักเรียนของตนเอง
19. ครูอุษาต้องการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่อ่านหนังสือไม่คล่อง หลังเลิกเรียนเป็นประจำทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ จึงได้จัดทำแผนการสอนซ่อมเสริมขึ้นเป็นระยะเวลา 40 ชั่วโมง แล้วเสนอให้ผู้อำนวยการรับทราบและตรวจแผนการสอนก่อนที่จะเริ่มสอน ถ้าท่านเป็นครูอุษาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในการจัดทำแผนการสอน
  - การสอนที่ดีควรมีการวางแผนการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ
  - ผู้อำนวยการจะได้ยอมรับในความสามารถและความตั้งใจจริงในการสอนของตน
20. ครูยุพินรับผิดชอบโครงการอนามัยของโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้ส่งโครงการนี้เข้าร่วมการประกวดโรงเรียนส่งเสริมอนามัยดีเด่นระดับจังหวัด โดยจะมีคณะกรรมการมาตรวจเอกสารเพื่อตัดสินผลการประกวดในวันพรุ่งนี้ แต่ครูยุพินยังพิมพ์เอกสารหลายอย่างไม่เสร็จ ครูอุไรจึงอาสาช่วยครูยุพินพิมพ์เอกสารต่างๆ จนเสร็จ ถ้าท่านเป็นครูอุไรท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- คนเราทุกคนควรช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มกำลังความสามารถเท่าที่จะทำได้
  - เป็นหน้าที่ของครูทุกคนในโรงเรียนที่ต้องช่วยกันสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน
  - ต่อไปหากเราส่งโครงการเข้าประกวดครูยุพินจะได้ช่วยเราเตรียมเอกสารบ้าง

21. อี๊ดเป็นเด็กซึ่งมีนิสัยชอบลักขโมยและเคยขโมยเงินของครูพิชัยเมื่อเดือนก่อนจำนวน 2,000 บาท วันหนึ่งครูพิชัยเห็นเหตุการณ์ที่อี๊ดทะเลาะกับอี๊ดซึ่งเป็นประธานนักเรียน และอี๊ดก็ชกหน้าอี๊ดจนเลือดกำเดาไหล ครูพิชัยจึงเข้าไปห้ามและลงโทษอี๊ด ถ้าท่านเป็นครูพิชัยท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เป็นหน้าที่ของครูที่ต้องลงโทษนักเรียนที่ทำผิด
  - ครูควรตัดสินปัญหาของนักเรียนด้วยความยุติธรรม
  - อยากให้อี๊ดมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและไม่ขโมยเงินของตนเองอีก
22. ครูโสธยาได้จัดทำกำหนดการสอนและแผนการสอนไว้ตั้งแต่ก่อนเปิดภาคเรียน แต่เนื่องจากในภาคเรียนนี้มีกิจกรรมค่อนข้างมาก ทำให้บางชั่วโมงต้องงดการเรียนการสอน และเหลือเวลาอีกเพียง 1 เดือนก็จะสอบปลายภาคเรียนแล้ว จึงทำให้สอนไม่ทันตามที่ได้กำหนดไว้ ครูโสธยาจึงสอนชดเชยให้นักเรียนในวันเสาร์และวันอาทิตย์จนสอนจบทันก่อนที่จะถึงวันสอบ ถ้าท่านเป็นครูโสธยาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - หากไม่สอนชดเชยให้ ผู้อำนวยการอาจจะตำหนิได้ว่าไม่รับผิดชอบการสอน
  - ครูท่านอื่นๆ ในโรงเรียนก็สอนชดเชยให้แก่ักเรียนในวันเสาร์และอาทิตย์เช่นกัน
23. ครูชนะซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลจากชายตาบอดคนหนึ่งปรากฏว่าถูกรางวัลที่สองได้เงิน 100,000 บาท ครูชนะจึงได้แบ่งเงินรางวัลให้ชายตาบอด 10,000 บาท และบริจาคเงินให้บ้านคนพิการอีก 10,000 บาท ถ้าท่านเป็นครูชนะท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- คนเราควรสละทรัพย์เพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ตามสมควร
  - ผลบุญในครั้งนี้อาจส่งผลให้ถูกรางวัลที่หนึ่งในงวดต่อไป
  - เพื่อนแนะนำว่าควรแบ่งรางวัลให้คนขายสลากและทำบุญด้วย

24. ครูแก้วได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการให้คัดเลือกนักเรียนที่มีความรู้ภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมไทย 1 คน เพื่อรับทุนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศในช่วงปิดภาคเรียน จากการสอบข้อเขียนปอยศิษย์รักของครูแก้วได้คะแนนเท่ากับปาน แต่จากการสัมภาษณ์ซึ่งครูแก้วเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองพบว่าปานมีความรู้ทางวัฒนธรรมไทยมากกว่าปอย ครูแก้วจึงตัดสินใจให้ปานได้รับทุนนั้น แม้ว่าครูแก้วสามารถที่จะให้ปอยได้ทุนนี้ก็ได้ ถ้าท่านเป็นครูแก้วท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ครูทุกคนควรยึดมั่นในความยุติธรรมและปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยความเป็นธรรม
  - การคัดเลือกผู้รับทุนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศควรจะทำตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้
  - ถ้าให้ปอยได้ทุนนี้กลัวว่าปานจะไปฟ้องครูท่านอื่นว่าตนลำเอียงเข้าข้างศิษย์รักของตนเอง
25. ครูเป้และครูปราบได้รับมอบหมายให้จัดทำป้ายจากงานวันปฐมนิเทศนักเรียนซึ่งจะจัดขึ้นในวันพรุ่งนี้ ครูทั้งสองคนจึงช่วยกันออกแบบป้ายจากและวางแผนว่าจะเริ่มลงมือทำด้วยกันในช่วงบ่ายของวันนี้ เมื่อถึงเวลาบ่ายครูเป้วิ่งมาบอกกับครูปราบว่าลูกชายป่วยหนักต้องรีบพาไปหาหมอจึงไม่ได้อยู่ช่วยทำป้าย ครูปราบจึงทำป้ายจากเองตามที่ได้ออกแบบไว้จนเสร็จในเวลาเกือบเที่ยงคืน ถ้าท่านเป็นครูปราบท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ตนและครูเป้เป็นเพื่อนร่วมงานกัน เมื่อมีอะไรที่ช่วยกันได้ก็ต้องช่วยกัน
  - ควรรับผิดชอบงานที่ตนเองได้รับมอบหมายให้เสร็จและมีประสิทธิภาพ
  - คนที่เห็นป้ายจากในวันพรุ่งนี้จะได้ชมเชยว่าตนสามารถทำป้ายจากได้อย่างสวยงาม
26. สุธามีฐานะยากจนจึงต้องเดินไปโรงเรียนทุกเช้า จิตตาเป็นครูซึ่งอยู่หมู่บ้านเดียวกับสุดาจึงให้สุดาอาศัยนั่งรถไปโรงเรียนด้วย ถ้าท่านเป็นครูจิตตาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เพื่อแสดงความมีน้ำใจให้ชาวบ้านได้รับรู้
  - เห็นแก่พ่อแม่ของเด็กซึ่งเป็นคนหมู่บ้านเดียวกัน
  - การมีจิตเมตตาสงเคราะห์เป็นสิ่งมีค่าควรปฏิบัติ
27. กิจกรรมการแข่งขันกีฬาประจำปีของโรงเรียนเป็นงานรับผิดชอบโดยตรงของสภาระการเรียนรู้พลศึกษา ซึ่งมีครูเพียง 5 คน ครูมนตรีซึ่งเป็นครูสภาระการเรียนรู้ภาษาไทยแต่เคยเป็นนักกีฬาเก่าจึงอาสาช่วยตัดสินกีฬาของนักเรียนจนการแข่งขันกีฬาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ถ้าท่านเป็นครูมนตรีท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ไม่อยากให้การแข่งขันกีฬาประจำปีของโรงเรียนเสร็จล่าช้า
  - สิ่งใดถ้าเราสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ก็ควรจะทำโดยไม่แบ่งพวกเขาพวกเขา
  - กลัวครูสภาระการเรียนรู้พลศึกษาตำหนิว่าครูสภาระการเรียนรู้อื่นๆ ไม่ให้ความร่วมมือ

28. ครูสามารถได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของโรงเรียน วันหนึ่งครูสมศักดิ์เจ้าหน้าที่พัสดุซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของครูสามารถนำเอกสารตรวจรับพัสดุมาให้ครูสามารถลงชื่อโดยไม่ได้นำพัสดุมาให้ตรวจ ครูสามารถจึงปฏิเสธและบอกว่าขอดูพัสดุก่อนจึงจะลงชื่อให้ ถ้าท่านเป็นครูสามารถท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ต้องปฏิบัติตามระเบียบการตรวจรับพัสดุ
  - คนเราพึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง
  - กลัวว่าตนจะมีความผิดที่ทำผิดระเบียบการตรวจรับพัสดุ
29. เอกเป็นเด็กที่เรียนดีแต่ยากจน พ่อแม่เสียชีวิตทั้งคู่ต้องอยู่กับยายที่แก่มาก ครูจินตนาเป็นครูประจำชั้นของเอก จึงให้เงินค่าอาหารกลางวันแก่เอกทุกวัน ถึงแม้ว่าฐานะครูจินตนาจะไม่ได้ร่ำรวย ถ้าท่านเป็นครูจินตนาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ในอนาคตถ้าเอกโตขึ้นจะได้ตอบแทนบุญคุณของตนเอง
  - รู้สึกสงสารและอยากช่วยเหลือเด็กเท่าที่จะสามารถทำได้
  - เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นที่ต้องดูแลนักเรียนในชั้นของตนเอง
30. ครูสารภีเห็นผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งป่วยเป็นโรคหัวใจกำลังล้มลงเพราะโรคหัวใจกำเริบ จึงรีบเข้ามาช่วยและพาไปส่งโรงพยาบาลในทันทีทำให้หมอช่วยชีวิตไว้ได้ทันเวลา ถึงแม้ว่าผู้อำนวยการมักจะว่ากล่าวและตำหนิการทำงานของครูสารภีอยู่เสมอ รวมทั้งในการพิจารณาความดีความชอบครูสารภีไม่เคยได้เลื่อนขั้นพิเศษเลยเป็นระยะเวลา 5 ปีมาแล้ว ถ้าท่านเป็นครูสารภีท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เมื่อทำงานอยู่โรงเรียนเดียวกันก็ควรต้องช่วยเหลือกัน
  - ผู้อำนวยการอาจมองเห็นความดีและเลื่อนขั้นพิเศษให้ในปีนี้
  - รู้สึกละอายใจหากปล่อยให้ผู้อื่นตกอยู่ในอันตรายโดยไม่ช่วยเหลือ
31. ในการประชุมจัดกิจกรรมการเดินทางไกลของลูกเสือและยุวกาชาดปีนี้ทางโรงเรียนกำหนดให้ใช้เส้นทางเดิมของปีที่ผ่านมา ครูบางคนเสนอว่าไม่จำเป็นต้องให้ครูออกสำรวจเส้นทางก่อนก็ได้ เนื่องจากเป็นเส้นทางเดิมที่เคยเดินมาแล้ว แต่ครูเอกราชคัดค้านและอาสาเป็นผู้สำรวจเส้นทางด้วยตนเอง ถ้าท่านเป็นครูเอกราชท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ครูท่านอื่นจะได้เห็นว่าตนเองมีความรอบคอบในการทำงาน
  - เป็นการปฏิบัติตามขั้นตอนในการจัดกิจกรรมเดินทางไกลที่ถูกต้อง
  - การจัดกิจกรรมเดินทางไกลควรคำนึงถึงความปลอดภัยของทุกคน

32. เด็กหญิงนิดสอบภาษาอังกฤษของครูลินดาไม่ผ่าน ครูลินดาจึงสอนซ่อมเสริมให้เด็กหญิงนิดทุกเย็นหลังเลิกเรียน ถ้าท่านเป็นครูลินดาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ถ้าเด็กหญิงนิดสอบตก ครูอาจถูกผู้อำนวยการตำหนิได้
  - เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องช่วยเหลือเด็กในเรื่องการเรียน
  - ภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน
33. ครูริสามีฝีมือในการจัดดอกไม้ วันหนึ่งครูรูปผาขอให้ครูริสาช่วยจัดดอกไม้ให้กับงานแต่งงานของลูกสาวของตน ครูริสาก็รับปากและไปช่วยจัดให้อย่างสุดฝีมือ ถึงแม้ว่าครูรูปผาจะเป็นครูที่เพิ่งย้ายมาทำงานได้ไม่นานและไม่ได้สนิทสนมกับครูริสาเลย ถ้าท่านเป็นครูริสาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- คนที่มาร่วมงานแต่งงานจะได้ชื่นชมในฝีมือการจัดดอกไม้ของตน
  - เพื่อนครูในโรงเรียนคนอื่น ๆ เห็นว่าควรไปช่วยจัดดอกไม้ให้ครูรูปผา
  - การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานแม้ว่าจะไม่ได้สนิทสนมกันเป็นสิ่งพึงกระทำ
34. ครูสมรตั้งใจไว้ว่าจะไปเยี่ยมแม่ที่ต่างจังหวัด แต่ครูสมรได้รับมอบหมายให้ร่วมกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนในวันเสาร์ ครูวาณีเพื่อนของครูสมรจึงอาสาทำหน้าที่แทนให้ แต่ครูสมรปฏิเสธและบอกว่าจะไปเยี่ยมแม่ในสัปดาห์ต่อไปแทน ถ้าท่านเป็นครูสมรท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ไม่อยากจะรบกวนเวลาในวันหยุดของเพื่อน
  - กลัวผู้อำนวยการตำหนิว่าไม่มีความรับผิดชอบ
  - คนเราควรรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
35. ครูอนุชิตรีบขับรถยนต์กลับบ้านเพื่อไปรับภรรยาไปทานอาหารนอกบ้าน ระหว่างทางพบเด็กหญิงมาลีกำลังเดินจูงรถจักรยานซึ่งยางรั่วอยู่ข้างทาง ถึงแม้ว่าครูอนุชิตทราบว่าบ้านของเด็กหญิงมาลีอยู่ไกลจากโรงเรียนค่อนข้างมาก แต่ครูอนุชิตก็จอดรถแล้วนำรถจักรยานของเด็กหญิงมาลีใส่กระบะท้ายรถและพาเด็กหญิงมาลีไปส่งที่บ้าน ถ้าท่านเป็นครูอนุชิตท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ผู้ปกครองของมาลีอาจจะเป็นห่วงที่ลูกกลับบ้านช้ากว่าปกติ
  - การช่วยเหลือผู้ที่กำลังตกทุกข์ได้ยากเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ
  - เด็กหญิงมาลีอาจจะฟ้องผู้ปกครองว่าครูไม่มีน้ำใจที่จะพาไปส่งบ้าน

36. ครูบุษบาไปอบรมการสร้างข้อสอบและเห็นว่าเอกสารประกอบการอบรมนั้นน่าสนใจและจะเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนครูในโรงเรียน จึงได้นำไปถ่ายเอกสารและแจกให้กับครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งครูนพมาศซึ่งมักจะนิินทาว่าร้ายในการทำงานของครูบุษบาอยู่เสมอ ถ้าท่านเป็นครูบุษบาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- อยากให้คุณนพมาศลดอคติที่มีต่อตนเอง
  - ควรปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคไม่ลำเอียง
  - เป็นหน้าที่ของครูทุกคนในโรงเรียนที่ต้องช่วยกันพัฒนาความรู้
37. ครูบุ๋มเป็นครูอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีครูเพียง 5 คน ครูบุ๋มจึงต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง ทั้งเป็นครูประจำชั้นป.2 และป.3 เป็นหัวหน้างานวัดและประเมินผล รวมทั้งงานธุรการ แต่ครูบุ๋มก็ปฏิบัติงานทุกด้านอย่างเต็มความสามารถด้วยความขยันขันแข็ง ถ้าท่านเป็นครูบุ๋ม ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ถือเป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานให้กับตนเอง
  - จะได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานให้แก่เพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกัน
  - การปฏิบัติงานทุกด้านอย่างเต็มความสามารถเป็นสิ่งที่พึงกระทำ
38. ครูนารีสอนอยู่ในโรงเรียนซึ่งผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีเงินซื้อร่มหรือเสื้อกันฝนให้เด็กๆ เธอเห็นว่านักเรียนต้องยืนตากฝนคอยรถที่ถนนหน้าโรงเรียนทุกวันในฤดูฝน เนื่องจากไม่มีที่พักสำหรับ หลบฝน เธอจึงได้ชักชวนเพื่อนครูให้ช่วยกันสละเงินรวบรวมได้ 5,000 บาท สร้างศาลาให้นักเรียนใช้เป็นที่พักฝน ถ้าท่านเป็นครูนารีท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ถือเป็นการทำบุญสร้างกุศลเพื่อให้มีชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า
  - ความสุขของครูคือการได้เห็นนักเรียนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข
  - เป็นหน้าที่ของครูที่ต้องช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนของตนเอง
39. ครูดาวและครูเก้เป็นเพื่อนสนิทกัน วันหนึ่งครูดาวเห็นเหตุการณ์ที่ครูเก้และครูตุ๊กตาถอยรถออกจากที่จอดรถของโรงเรียนและชนท้ายกัน ครูเก้จึงขอให้ครูดาวเป็นพยานให้แก่ตำรวจว่า ครูตุ๊กตาเป็นคนถอยรถมาชนรถของครูเก้ที่จอดไว้เอง แต่ครูดาวปฏิเสธและบอกกับตำรวจตามตรงว่าทั้งคู่ต่างก็ถอยรถชนท้ายกัน ถ้าท่านเป็นครูดาวท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ทุกคนในสังคมควรตั้งตนอยู่ในความเป็นธรรม
  - กลัวตำรวจจับได้ว่าให้การเท็จและจะต้องมีความผิด
  - พลเมืองดีควรให้การแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจตามความเป็นจริง

40. ครูสิงห์ได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันอาทิตย์ ถึงแม้ว่าในวันดังกล่าวครูสิงห์จะต้องไปงานแต่งงานของหลานสาวตนเอง แต่ครูสิงห์ก็ยังไม่ไปปฏิบัติหน้าที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งด้วยตนเอง โดยที่ครูสิงห์ไม่ได้ขอให้ครูท่านอื่นในโรงเรียนไปปฏิบัติหน้าที่แทนตนเอง ถ้าท่านเป็นครูสิงห์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ต้องการเงินเบียดเบียนในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
  - การเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อชาติที่น่าภูมิใจ
  - เกรงใจและไม่อยากบกรบกวให้ครูท่านอื่นต้องไปปฏิบัติหน้าที่แทนตนเองในวันหยุด
41. ครูสันติเป็นครูสอนคณิตศาสตร์ ทุกวันหลังเลิกเรียนครูสันติจะเปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนทุกคนที่สนใจอยากเรียนเพิ่มเติมโดยไม่คิดค่าเรียน โดยครูสันติมักจะมีเกมคณิตศาสตร์มาให้ นักเรียนคิดอย่างสนุกสนานเสมอ ถ้าท่านเป็นครูสันติท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการเรียนแต่สนใจอยากเรียนเพิ่มเติม
  - เป็นการช่วยส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ในภาพรวมของโรงเรียนดีขึ้น
  - ถ้าผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนไม่ดีจะส่งต่อผลการสอนของตนเองด้วย
42. ในช่วงปิดภาคเรียนครูสมปองไปเที่ยวต่างจังหวัด ในระหว่างที่กำลังเลือกซื้อของไปฝากเพื่อนครูในโรงเรียน ภรรยาของเขาได้แนะนำว่าให้ซื้อของฝากให้แก่เฉพาะเพื่อนครูในหมวดเดียวกันเท่านั้น ส่วนครูในหมวดอื่นไม่จำเป็นต้องให้ก็ได้ แต่เขาปฏิเสธและได้ซื้อของฝากที่เหมือนกันให้กับเพื่อนครูทุกคนในโรงเรียน ถ้าท่านเป็นครูสมปองท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ครูทุกคนในโรงเรียนจะได้เห็นว่าตนเป็นคนมีน้ำใจ
  - ควรเอาใจใส่และปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาค
  - ครูท่านอื่นก็มักจะซื้อของฝากให้กับเพื่อนครูในโรงเรียนครบทุกคนเช่นกัน
43. ครูวิทยาเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน เมื่อจบปีการศึกษาต้องประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ ครูวิทยาจึงขอให้คณะครูและนักเรียนเป็นผู้ประเมินโครงการ แทนที่ครูวิทยาจะประเมินด้วยตนเอง ถ้าท่านเป็นครูวิทยาท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนครูในการประเมินโครงการอื่นๆ ของโรงเรียน
  - การประเมินโดยผู้มีส่วนร่วมกับโครงการจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากกว่า
  - ถ้าประเมินด้วยตนเองอาจถูกเพื่อนครูตำหนิว่าไม่ประเมินตามความเป็นจริง

44. เด็กชายเพชรเป็นเด็กเรียนอ่อนมีนิสัยชอบเก็บตัวไม่พูดหรือเล่นกับเพื่อนๆเลย ครูประสงค์ซึ่งเป็นครูประจำชั้นของเพชรและอยู่บ้านติดกับเพชรทราบว่า พ่อแม่ของเพชรทำงานต่างจังหวัดมักปล่อยให้เพชรอยู่บ้านตามลำพังเสมอ ครูประสงค์จึงชวนเพชรมาเล่นและทำการบ้านที่บ้านของครูทุกเย็น จนเพชรเริ่มคุ้นเคย พูดคุยและร่าเริงมากขึ้น รวมทั้งมีผลการเรียนดีขึ้น ถ้าท่านเป็นครูประสงค์ท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- หวังว่าต่อไปจะได้ให้เพชรมาช่วยทำงานบ้านให้ครูบ้าง
  - เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นที่ต้องดูแลนักเรียนในชั้นของตนเอง
  - สุขใจเมื่อเห็นเพชรมีความสุขและประสบความสำเร็จในการเรียน
45. ในการพิจารณาความดีความชอบของครูในโรงเรียนในครั้งนี ผู้อำนวยการให้ครูในโรงเรียนประเมินผลการทำงานของเพื่อนครูทุกคนโดยการให้คะแนน ครูสร้อยเห็นว่าครูวาสนาและครูพินัยมีผลการทำงานดีในระดับเดียวกัน แม้ว่าครูวาสนาจะเป็นเพื่อนสนิทกับครูสร้อยก็ตาม แต่ครูสร้อยก็ให้คะแนนทั้งคู่เท่ากันตามความเป็นจริงที่ตนเองมองเห็น ถ้าท่านเป็นครูสร้อยท่านจะปฏิบัติเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ควรยึดมั่นในความยุติธรรมกับทุกคนในสังคม
  - กลัวครูท่านอื่นตำหนิว่าลำเอียงเข้าข้างเพื่อนของตนเอง
  - การพิจารณาความดีความชอบของครูต้องประเมินตามความเป็นจริง

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ขวลิต รวยอาจิณ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ มิ่ง เทพครเมือง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวกรรช วิชัย
วันเดือนปีเกิด	30 ตุลาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	138 หมู่ 2 ตำบลแม่ใจ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 56130
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านดงอินตา ตำบลบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา 56130
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา
พ.ศ. 2543	ศศ.บ. (คณิตศาสตร์) เกียรตินิยม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2551	กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ